

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

YENİ İSTANBUL VE HEADWAY DERS KİTAPLARININ
YAZMA YAKLAŞIMLARI BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
DAMLA İLBİLGİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. NAHİDE İREM AZİZOĞLU

EYLÜL 2023

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

YENİ İSTANBUL VE HEADWAY DERS KİTAPLARININ
YAZMA YAKLAŞIMLARI BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
DAMLA İLBİLGİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. NAHİDE İREM AZİZOĞLU

EYLÜL 2023

BİLDİRİM

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez-Proje Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırladığım bu çalışmada:

- Tezde yer verilen tüm bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve sunduğumu,
- Yararlandığım eserlere atıfta bulunduğumu ve kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değiştirmede bulunmadığımı,
- Bu tezin tamamını ya da herhangi bir bölümünü başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

Damla İLBİLGİ

ÖN SÖZ

Hızla küreselleşen günümüz dünyasında farklı ülkelerle ve kültürlerle iletişim kurmanın önemi giderek artmaktadır. Küreselleşen dünyada iletişim olanaklarının artmasıyla birlikte, farklı kültürlerle olan etkileşim her geçen gün yoğunlaşmaktadır. Bu süreçte yabancı dil öğrenmenin önemi de artarak kendini göstermektedir.

Yabancı dil öğrenmek için ders kitapları, dil öğrenme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Ders kitapları, temel dil bilgisi, kelime dağarcığı, okuma, dinleme, yazma ve iletişim becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olur. Aynı zamanda bu kitaplar öğrenme sürecini kolaylaştırması ve yabancı dil öğrenenlere rehberlik etmesi bakımından yabancı dil öğrenme sürecinde oldukça önemli materyallerdir. Bu çalışmada yabancı dil öğrenenlerin en zorlandıkları becerilerden biri olan yazma becerisi üzerinde durulmuştur. Bu alanda uygulanan yazma yaklaşımları ve özellikleri esas alınarak ölçütler belirlenmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni İstanbul ve yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde kullanılan Headway ders kitaplarında yer alan yazma etkinlikleri bu ölçütlere göre incelenerek analiz edilmiştir. Tablolar halinde sunulan verilere göre karşılaştırma yapılmıştır.

Tez çalışmam boyunca beni yönlendiren, değerli önerileri ve bilgi birikimi ile bana destek olan danışman hocam Doç. Dr. Nahide İrem Azizoğlu'na; akademik yolculuğumun farklı aşamalarında bana yardımcı olan Prof. Dr. Alpaslan Okur'a ve Doç. Dr. Gökçen Göçen Özdemirel'e; bu süreçte en büyük destekçim olan annem Ayşe Deniz'e ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

YENİ İSTANBUL VE HEADWAY DERS KİTAPLARININ YAZMA YAKLAŞIMLARI BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Damla İLBİLGİ, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Nahide İrem AZİZOĞLU

Sakarya Üniversitesi, 2023.

Günümüzde yazma süreci, herkesin kullanabileceği birçok yaklaşımı içeren geniş bir yelpazeye sahiptir. Bu yaklaşımlar, yazma sürecinde farklı disiplinlerden gelen araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Yazma becerisi, bireylerin günlük yaşamlarında, akademik ve mesleki hayatlarında önemli bir rol oynamaktadır. Yazma becerisini geliştirmek için, farklı türde yazma yaklaşımları kullanılmaktadır. Yazma yaklaşımları, öğrencilere yazma sürecinde rehberlik etmek için kullanılan stratejilerdir. Bu yaklaşımlar, öğrencilerin yazma sürecini daha sistemli ve etkili bir şekilde takip etmelerini sağlar. Farklı yaklaşımların kullanılması, öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı olabilir ve onların yazma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Farklı yazma yaklaşımlarının benimsenmesinde ve yazma becerilerinin geliştirilmesinde ders kitapları gerekli araçları ve bilgileri sunmaktadır.

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının yazma yaklaşımları bakımından değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde kullanılan ders kitaplarının yazma yaklaşımları bakımından karşılaştıran çalışmaların eksik olduğu görülmektedir. Yapılacak olan çalışma literatüre yeni bir katkı sunma potansiyeline sahiptir. Bu amaç doğrultusunda, Türkçe ve İngilizce öğretmenleri tarafından kullanılan ders kitaplarındaki yazma bölümleri, yazma sürecini desteklemek için kullanılan yaklaşımlar açısından karşılaştırılmıştır. Yazma etkinliklerinin incelenmesinde kullanılacak değerlendirme ölçütleri, yazma öğretimi alanındaki kaynaklardan elde edilen bilgilere dayalı olarak oluşturulmuştur. Ayrıca, benzer tez çalışmaları ve yazma öğretimi üzerine yapılan diğer çalışmalar da değerlendirme ölçütlerinin geliştirilmesine katkı sağlamıştır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Veriler, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan “Yeni İstanbul” (A1, A2, B1, B2, C1) ve yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde kullanılan “Headway” (A1,

A2, B1, B2, C1, C2) ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin incelenmesi ve yazma yaklaşımları bakımından değerlendirilmesiyle oluşturulmuştur.

Son bölümde elde edilen veriler ve karşılaştırmalar tablo halinde sunularak yorumlanmıştır. Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında kullanılan yazma yaklaşımlarının benzerlikleri ve farklılıkları ortaya konmuştur. Ortaya çıkan sonuçlara göre Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında ürün odaklı yaklaşım kapsamında tamamlama etkinlikleri dışında diğer kontrollü yazma etkinliklerine yeterli sayıda yer verilmediği görülmektedir. Headway ve Yeni İstanbul ders kitapları tür odaklı yaklaşım bakımından incelendiğinde sayıca en fazla yer verilen yazı türlerinin aynı olmadığı görülmektedir. Süreç odaklı yaklaşıma ait yazma etkinliklerinin her iki öğretim setinde de çok az sayıda olduğu göz önüne alındığında, bu yaklaşımın tüm dil düzeylerinde daha fazla yer bulması gerekmektedir. Bu çalışma yazma yaklaşımların ders kitaplarında nasıl daha etkili bir şekilde kullanılabileceğine ilişkin yeni fikirler oluşturulmasına yardımcı olacaktır. Aynı zamanda elde edilen bilgiler sayesinde öğretmenlerin öğrencilerinin yazma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak için uygun ders kitaplarını seçmelerine ve yazma sürecini desteklemek için uygun yaklaşımları benimsemelerine yardımcı olması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe, Yabancı Dil Olarak İngilizce, Ders Kitapları, Yazma Yaklaşımları, Yazma Etkinlikleri

ABSTRACT

COMPARISON OF WRITING APPROACHES IN NEW ISTANBUL AND HEADWAY COURSEBOOKS

Damla İLBİLGİ, Master Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Nahide İrem AZİZOĞLU

Sakarya University, 2023.

Today, the writing process includes a wide range of approaches that anyone can use. These approaches have been developed by researchers from different disciplines for the writing process. Writing skills play an important role in individuals' daily lives, academic and professional careers. Different types of writing approaches are used to improve writing skills. Writing approaches are strategies used to guide students in the writing process. These approaches enable students to follow the writing process more systematically and effectively. The use of different approaches can help meet the different needs of students and help them improve their writing skills. Coursebooks provide the necessary tools and information to adopt different writing approaches and improve writing skills.

The aim of this study is to evaluate Turkish and English language coursebooks in terms of writing approaches. It is observed that there is a lack of studies comparing the writing approaches in teaching Turkish and English as foreign languages. This study has the potential to make a new contribution to the field. For this purpose, the writing sections in the coursebooks used by Turkish and English teachers were compared in terms of the approaches used to support the writing process. The assessment criteria to be employed in the examination of writing activities have been developed based on information obtained from sources within the field of writing instruction. Furthermore, similar thesis studies and other research conducted on writing instruction have also contributed to the development of these assessment criteria. The document scanning model, one of the qualitative research methods, was used in this study. The data was collected by examining the writing activities in the Turkish language coursebook "Yeni İstanbul" (A1, A2, B1, B2, C1) and the English language coursebook "Headway" (A1, A2, B1, B2, C1, C2) and evaluating them in terms of writing approaches.

In the final section, the obtained data and comparisons were presented in table form and interpreted. The similarities and differences in writing approaches used in Turkish and

English language coursebooks were revealed. Based on the findings, it is evident that in the Yeni İstanbul Turkish language teaching textbooks for foreign learners, there is a lack of an adequate number of controlled writing activities apart from completion exercises within the product-focused approach. When examining the Headway and Yeni İstanbul textbooks in terms of the genre-focused approach, it is noted that the types of writing included do not have the same quantity. Considering that there are very few writing activities related to the process-focused approach in both teaching sets, it is necessary for this approach to have a greater presence at all language proficiency levels. This study will help generate new ideas on how writing approaches can be more effectively used in coursebooks. Additionally, the information obtained will help teachers select appropriate coursebooks to improve their students' writing skills and adopt suitable approaches to support the writing process.

Keywords: Turkish as a Foreign Language, English as a Foreign Language, Coursebooks, Writing Approaches, Writing Activities.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
FOTOĞRAFLAR/RESİMLER LİSTESİ	xvi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1 Problem durumu	2
1.2 Araştırmanın amacı ve önemi	3
1.3 Problem cümlesi	4
1.4 Alt problemler	4
1.5 Varsayımlar	4
1.6 Sınırlılıklar	5
1.7 Simgeler ve kısaltmalar	5
BÖLÜM II	6
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1 Yabancı dil öğretiminde temel ilkeler	6
2.2 Dil edinimi	8
2.2.1 Dil edinim süreçleri	9
2.3 Yazma becerisi ve genel özellikleri	12
2.3.1 Yazma Öğretimi ve Aşamaları	14
2.4 Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni çerçevesinde (D-AOBM) yazma	15

2.5 Yazma eğitiminde yaklaşımlar	16
2.5.1 Ürün odaklı yaklaşım	18
2.5.2 Tür odaklı yaklaşım.....	20
2.5.3 Süreç odaklı yaklaşım	24
2.6 İlgili çalışmalar	27
YÖNTEM	30
3.1 Araştırma yöntemi.....	30
3.2 Evren ve örneklem	30
3.3 Veri toplanması ve analizi	31
BÖLÜM IV.....	35
BULGULAR	35
4.1 Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yazma yaklaşımı açısından incelenmesi	35
4.1.1 A1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi	35
4.1.2 A2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi	40
4.1.3 B1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi	44
4.1.4 B2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi	48
4.1.5 C1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi	52
4.2 Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yazma yaklaşımı açısından incelenmesi	56
4.2.1 A1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	56

4.2.2 A2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	58
4.2.3 B1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	60
4.2.4 B2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	62
4.2.5 C1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi C1 düzeyi.....	65
4.3 Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin süreç odaklı yazma yaklaşımı açısından incelenmesi	68
4.3.1 A1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının süreç odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi	68
4.3.2 A2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının süreç odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi	68
4.3.3 B1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının süreç odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi	69
4.3.4 B2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının süreç odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi	70
4.3.5 C1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının süreç odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi	70
4.4 Headway İngilizce ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	72
4.4.1 A1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	72
4.4.2 A2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	77
4.4.3 B1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	83

4.4.4 B2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	87
4.4.5 C1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	92
4.4.6 C2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	96
4.5 Headway İngilizce ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	100
4.5.1 A1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	100
4.5.2 A2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	102
4.5.3 B1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	104
4.5.4 B2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	107
4.5.5 C1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	109
4.5.6 C2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	111
4.6 Headway İngilizce ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin süreç odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi.....	115
4.6.1 A1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının süreç odaklı yaklaşımına göre incelenmesi.....	115
4.6.2 A2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının süreç odaklı yaklaşımına göre incelenmesi.....	115
4.6.3 B1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının süreç odaklı yaklaşımına göre incelenmesi.....	115

4.6.4 B2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının süreç odaklı yaklaşımına göre incelenmesi.....	115
4.6.5 C1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının süreç odaklı yaklaşımına göre incelenmesi.....	116
4.6.6 C2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının süreç odaklı yaklaşımına göre incelenmesi.....	116
BÖLÜM V.....	117
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	117
5.1 Sonuç ve tartışma	117
5.1.1 Yeni İstanbul Türkçe ve Headway İngilizce ders kitaplarının ürün odaklı yaklaşım bakımından incelenmesine ilişkin sonuçlar.....	117
5.1.2 Yeni İstanbul Türkçe ve Headway İngilizce ders kitaplarının tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmesine ilişkin sonuçlar.....	119
5.1.3 Yeni İstanbul Türkçe ve Headway İngilizce ders kitaplarının süreç odaklı yaklaşım bakımından incelenmesine ilişkin sonuçlar.....	120
5.2 Öneriler.....	121
KAYNAKLAR.....	124

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni çerçevesinde yazılı anlatım becerisi dil yeterlilik ölçütleri.....	15
Tablo 2. Yazma yaklaşımları ve incelenecek ölçütler	33
Tablo 3. A1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	35
Tablo 4. A2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	40
Tablo 5. B1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	44
Tablo 6. B2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	48
Tablo 7. C1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	52
Tablo 8. Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin dil düzeylerine göre ürün odaklı yaklaşım bakımından değerlendirilmesi ..	55
Tablo 9. A1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	56
Tablo 10. A2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	58
Tablo 11. B1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	61
Tablo 12. B2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	63
Tablo 13. C1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	65
Tablo 14. Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin dil düzeylerine göre tür odaklı yaklaşım bakımından değerlendirilmesi	68

Tablo 15. B1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin süreç odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	69
Tablo 16. C1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin süreç odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	70
Tablo 17. Yeni İstanbul yabancı dil olarak türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin dil düzeylerine göre süreç odaklı yaklaşım bakımından değerlendirilmesi .	71
Tablo 18. A1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	72
Tablo 19. A2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	78
Tablo 20. B1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	83
Tablo 21. B2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	88
Tablo 22. C1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	92
Tablo 23. C2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	96
Tablo 24. Headway İngilizce ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin dil düzeylerine göre ürün odaklı yaklaşım bakımından değerlendirilmesi	99
Tablo 25. A1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	101
Tablo 26. A2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	103
Tablo 27. B1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	105
Tablo 28. B2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	107

Tablo 29. C1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	109
Tablo 30. C2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım çerçevesinde ünitelere göre dağılımı	112
Tablo 31. Headway İngilizce ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin dil düzeylerine göre tür odaklı yaklaşım bakımından değerlendirilmesi	114

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Ürün odaklı yaklaşım aşamaları.....	19
Şekil 2. Tür odaklı yaklaşım aşamaları	23
Şekil 3. Süreç odaklı yaklaşım aşamaları.....	25

FOTOĞRAFLAR/RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. Yeni İstanbul Türkçe A1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	39
Resim 2. Yeni İstanbul Türkçe A1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	39
Resim 3. Yeni İstanbul Türkçe A2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	43
Resim 4. Yeni İstanbul Türkçe A2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	43
Resim 5. Yeni İstanbul Türkçe A2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	44
Resim 6. Yeni İstanbul Türkçe B1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	47
Resim 7. Yeni İstanbul Türkçe B1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	48
Resim 8. Yeni İstanbul Türkçe B2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	51
Resim 9. Yeni İstanbul Türkçe B2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	51
Resim 10. Yeni İstanbul Türkçe B2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	52
Resim 11. Yeni İstanbul Türkçe C1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	55
Resim 12. Yeni İstanbul Türkçe C1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	55
Resim 13. Yeni İstanbul Türkçe A1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği	58
Resim 14. Yeni İstanbul Türkçe A2 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği	60
Resim 15. Yeni İstanbul Türkçe A2 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği	60
Resim 16. Yeni İstanbul Türkçe B1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği	62
Resim 17. Yeni İstanbul Türkçe B2 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği	64
Resim 18. Yeni İstanbul Türkçe C1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği	67
Resim 19. Yeni İstanbul Türkçe C1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği	67
Resim 20. Yeni İstanbul Türkçe B1 ders kitabı süreç odaklı yaklaşım yazma etkinliği	69
Resim 21. Yeni İstanbul Türkçe C1 ders kitabı süreç odaklı yaklaşım yazma etkinliği	71
Resim 22. Headway İngilizce A1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	76
Resim 23. Headway İngilizce A1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	77
Resim 24. Headway İngilizce A1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	77
Resim 25. Headway İngilizce A2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	81

Resim 26. Headway İngilizce A2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	82
Resim 27. Headway İngilizce A2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	82
Resim 28. Headway İngilizce B1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	86
Resim 29. Headway İngilizce B1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	87
Resim 30. Headway İngilizce B1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	87
Resim 31. Headway İngilizce B2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	91
Resim 32. Headway İngilizce B2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	91
Resim 33. Headway İngilizce B2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	91
Resim 34. Headway İngilizce C1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	95
Resim 35. Headway İngilizce C1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	96
Resim 36. Headway İngilizce C1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği	99
Resim 37. Headway İngilizce A1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği.....	102
Resim 38. Headway İngilizce A2 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği.....	104
Resim 39. Headway İngilizce B1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği.....	106
Resim 40. Headway İngilizce B2 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği.....	109
Resim 41. Headway İngilizce C1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği.....	111
Resim 42. Headway İngilizce C2 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği.....	114

BÖLÜM I

GİRİŞ

Yaşadığımız çağda teknolojinin artması ile beraber insanların birbirleri ile olan etkileşimi de hızla artmaktadır. Yabancı kültürlerle olan etkileşim sonucunda yabancı dil öğrenimine olan ilgi ve ihtiyaç hızla artmaktadır. Etkili ve kalıcı bir dil öğreniminde hedef, bireylere dört temel beceriyi kazandırmaktır. Okuma, dinleme, yazma ve konuşma olarak isimlendirilen dört temel beceri iki ana grupta toplanır. Alıcı beceriler, anlamın metinden çıkarıldığı okuma ve dinleme için kullanılan bir terimdir. Üretken beceriler, konuşma ve yazma için kullanılan bir terimdir ve öğrencilerin dil üretmeleri için gereken becerileri içerir. Alıcı beceriler ve üretken beceriler birbirlerini birçok yönden etkilemektedir. Ne söylediğimiz veya yazdığımız, duyduğumuz ve gördüklerimizden büyük ölçüde etkilenir (Harmer, 2007).

Yazma bireysel bir etkinlik olmasının yanı sıra etkileşimsel ve sosyal boyutları olan ve kültür değerlerini içinde barındıran bir etkinliktir. “Yabancı dilde yazma üzerine üretilen tüm yaklaşımlar karmaşık süreçler içeren ve uzun zaman içinde gelişim gösteren yazma becerisini daha anlaşılır kılmayı amaçlamaktadır” (Yaylı, 2014). Yazma becerisi öğretiminde ders kitaplarının önemli materyaller olduğu bilinmektedir. Diğer becerilerde olduğu gibi yazma çalışmalarının yürütülmesinde de ders kitapları yönlendirici konumdadır (Geçici, 2022). Demirel’in (2012) ifade ettiği gibi bir mesajı doğru olarak ifade edebilmede dili ve dilin kurallarını doğru kullanmak çok önemlidir ve bu nedenle yazma becerisi mekanik bir süreç yerine eleştirel bir düşünme süreci olarak algılanmalı ve kabul edilmelidir.

Yazma, diğer becerilerden daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Yazma becerisi hedef dilin iyi öğrenilmesini gerekli kılmaktadır. Yazan kişinin, yazılan metnin iyi okunması ve anlaşılması için kelimelerin kullanımına, cümlelerin nasıl düzenlendiğine ve yazım kurallarına da dikkat etmesi gerekmektedir. Yazma becerisi zengin kelime dağarcığını, öğrenilen kelimeleri doğru bağlam içinde kullanmayı ve hedef dil ile ilgili söz dizimi kurallarını kavramış olmayı gerekli kılmaktadır (Bağcı ve Başar, 2013).

Yazma becerisi dinleme, okuma ve konuşma becerileriyle etkileşim halinde olduğu için dil öğretiminde kendine özgü bir yeri vardır. Aynı zamanda üst bilişsel beceriler gibi alanlarda uzmanlaşmayı gerektirir. Öğrenenlerin hedef dilde yazarken dikkatli bir şekilde plan yapma,

taslak ve mantıksal yapı üzerine düşünme ve gözden geçirme gibi birtakım hedeflerinin olması gerekmektedir. Yazma sürecinde bilişsel becerilerin kullanılarak bilgilerin analiz edilmesi ve bunların tam bir metin haline gelecek şekilde bir araya getirilmesi beklenir. Bu yüzden ikinci dilde yazmak yabancı dilde iletişimde son derece önemli bir olgudur (Klimova, 2014).

Yeni İstanbul ve Headway ders kitaplarının yazma yaklaşımları bakımından karşılaştırılması isimli bu çalışmada her iki öğretim setleri süreç, tür-ürün odaklı yazma yaklaşımları bakımından karşılaştırılması yapılmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde, problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, alt amaçları belirtilerek araştırmanın sınırlılıklarından söz edilmiştir. İkinci bölümde; literatür taraması yapılarak yazma becerisi ve genel özellikleri, yazma öğretimi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yazma becerisinin aşamaları, İngilizce dili öğretiminde yazma becerisi, Diller için Avrupa Ortak Ölçütler Çerçevesi (DİAOÖÇ) dil düzeyleri ve yazma yaklaşımları üzerine bilgilendirme yapılmıştır. Üçüncü bölümde; araştırmanın yöntemi, çalışma materyali, materyallerin toplanması ve materyallerin analizi hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Dördüncü bölümde; Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Öğretim Seti ile İngilizce dili öğretiminde kullanılan New Headway İngilizce Öğretim seti, yazma yaklaşımları bakımından incelenmiş ve bulguları tablo hâlinde sunulmuştur. Sonuç bölümünde ise; araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen veriler çözümlenerek sonuç, tartışma ve öneriler bölümü oluşturulmuştur.

1.1 Problem durumu

Dil eğitimi çoğunlukla beceri odaklıdır. Dil öğretiminde anlama (okuma, dinleme) ve anlatma (yazma, konuşma) becerilerinin gelişimine odaklanılır. Yazma becerisi okuma ile birlikte yabancı dil öğretiminin temelini oluşturmaktadır. Hedef dilde yazı yoluyla etkili bir iletişimin kurulması o dilin inceliklerinin bilinmesiyle mümkün olur (Bağcı ve Başar, 2013, s. 309). Yabancı dil öğreniminde yazma, zihinsel süreçleri kapsayan bu nedenle üretmeye dayalı olan bir beceridir. Fakat Demirel'in (2012) sözünü ettiği gibi bazı yabancı dil öğretmenleri yazmayı sınıf içi etkinliğinden çok sınıf dışında bir ödev olarak değerlendirmektedir. Oysa dil öğretiminde sözlü iletişim kadar yazılı iletişim de önemli olmakta ve bu becerinin geliştirilmesine konuşma kadar önem verilmesi gerekmektedir

(Demirel, 2012, s.116). Yazma, duygu, düşünce ve hayallerimizin yazılı metin aracılığıyla ifade edilmesine dayalı üretici dil becerilerinden biri olduğu için kendi içinde zor ve karmaşık süreçleri barındır. “Ne yazık ki Türkçede konuşma ve yazma eğilim ve geleneklerinin nelerden ibaret olduğu ile ilgili karşılaştırmalı dilbilimsel ya da retorik söylem/metin çalışmaları çok kısıtlıdır” (Uysal, 2009, s. 95). Yazma yaklaşımları alandaki mevcut çalışmaların kısıtlı olduğu ve yalnızca bir doktora tezi ve iki yüksek lisans tezi tarafından ele alındığı göz önüne alındığında, Türkçe öğretimi ders kitaplarının yazma yaklaşımlarının ayrıntılı bir incelemesine ihtiyaç duyulmaktadır. "Yeni İstanbul" ve "Headway" ders kitapları dil öğretimi alanında sıkça kullanılan ve bilinen kaynaklardır. İngilizce ders kitapları, dünya genelinde yaygın olarak kullanıldığı için dil öğretiminde yaygın bir referans noktasıdır. Bu nedenle, "Headway" kitaplarıyla yapılan karşılaştırmalar, dil öğretimindeki yaygın uygulamaları ve olası iyileştirme alanlarını daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir. Bu gerçek göz önünde bulundurulduğunda yazma becerisinin geliştirilmesi ile ilgili çalışmaların artması ve öğretmenlerin bu alanda uygulamalar yaparak dil öğrenimine katkı sağlaması gerekmektedir. Bu alanda yapılmış somut çalışmalar, öğretmenlerin daha başarılı olacakları bir donanıma sahip olmalarına imkân vermektedir. Bu ihtiyaçtan hareketle İngilizce ve Türkçe dil öğretimi için hazırlanmış Yeni İstanbul ve New Headway ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinde kullanılan yazma yaklaşımları tespit edilmeye çalışılmıştır.

1.2 Araştırmanın amacı ve önemi

Bu çalışma ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan yazma etkinlikleri ile İngilizce ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin ürün, tür ve süreç odaklı yazma modellerine göre karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Yapılan çalışma ile iki farklı dil öğretiminde kullanılan kitaplar yazma yaklaşımları bakımından karşılaştırılarak benzerlikler ve farklılıklar sunulacaktır. Ayrıca Türkçe öğretiminde kullanılan “Yeni İstanbul” ders kitaplarında yer alan yazma yaklaşımlarını daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır. Bu sayede Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarındaki yazma becerisinin öğretiminde kullanılan etkinliklerin zenginleştirilmesi ve içeriklerin gelişimine katkı sağlamak hedeflenmektedir. Yeni İstanbul ve Headway kitapları İngilizce ve Türkçe öğretiminde sıkça kullanılmakta ve öğrenciler tarafından tercih edilmektedir. Ancak, bu kitapların dil öğretimi yaklaşımları ve içerikleri hakkında yeterince çalışma yapılmamıştır.

Bu bağlamda, bu kitapların dil öğretim süreçlerine olan etkilerini ve içerdikleri yazma yaklaşımlarını anlamak önemlidir. Ortaya konan bulgular ile kullanılan yazma yaklaşımları bakımından her iki dil arasındaki farklılıklar ve genel eğilimler ortaya konarak buna yönelik stratejiler geliştirmek mümkün olabilir. Öğreticilerin bu alandaki yaklaşımları bilmesi ve bu yaklaşımları dil öğretim sürecinde kullanması, öğrenenlerin yazma yeterliğine ciddi oranda katkı sağlayacaktır. Bu çalışma sayesinde öğrenenlerin en zor bulduğu becerilerden biri olan yazma ile ilgili yöntem ve etkinliklerin artırılarak bu becerinin öğretiminin daha zevkli hale gelmesi sağlanabilir.

1.3 Problem cümlesi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe ders kitapları ile İngilizce dili öğretiminde kullanılan New Headway ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinde hangi tür yazma yaklaşımları bulunmaktadır?

1.4 Alt problemler

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Öğretim ders kitabında yazma yaklaşımları, düzeylere göre (A1, A2, B1, B2, C1) nasıl dağılım göstermektedir?

New Headway ders kitabında yazma yaklaşımları, düzeylere göre (A1, A2, B1, B2, C1, C2) nasıl dağılım göstermektedir?

Yeni İstanbul ve New Headway ders kitaplarındaki yazma yaklaşımları düzeylere göre karşılaştırıldığında nasıl dağılım göstermektedir?

1.5 Varsayımlar

Bu araştırmada Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ve Headway İngilizce ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin incelenmesi sonucunda yazma yaklaşımları hakkında veri sağlayacağı varsayılmıştır.

1.6 Sınırlılıklar

Çalışmanın sınırlılığı bulunmamaktadır.

1.7 Simgeler ve kısaltmalar

D-AOBM: Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni

CEFR: Common European Framework of Reference for Languages

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde yabancı dil öğretiminde temel ilkeler, dil edinimi, dil edinim süreçleri, yazma becerisi ve genel özellikleri, yazma öğretimi ve aşamaları, Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni çerçevesinde yer alan dil düzeyleri ve dil öğretiminde kullanılan yazma yaklaşımlarından bahsedilmiştir.

2.1 Yabancı dil öğretiminde temel ilkeler

Günümüzün sınıflarının giderek daha çeşitli hale gelen ortamı, öğretmenlere ve öğrencilere etkili öğrenime katılmaları için zengin bir fırsat sunmaktadır. Dünya çapında dil öğrenen sayısı giderek artmaktadır. Bu nedenle, hedef dilin ve kültürünün dâhil olduğu etkili bir eğitim sisteminin nasıl oluşturulacağı ve uygulanacağı konusunda bilgi sahibi olmak, eğitim araçları ve öğreticiler için büyük önem taşır. İkinci dil öğretiminde önemli olarak görülen bazı ilkeler şunlardır:

1. Öğreneni tanımak ve dilsel motivasyonunu bilmek,
2. Samimi bir sınıf ortamı oluşturmak,
3. Ön bilgi oluşturmak,
4. Kelime dağarcığı oluşturarak anlaşılır bir girdi sağlamak,
5. Öğretim sırasında birden fazla yöntem kullanmak,
6. Süreç içinde değerlendirme yapmak (Gupta, 2019).

Nunan (1997, s. 4-6) yabancı dil öğretimindeki temel ilkeleri şu şekilde açıklamıştır:

1. Öğretim hedeflerini öğrencilere anlayabilecekleri şekilde açıklamak,
2. Öğrencilere öğrenme sürecine kendi katkılarını yapmaları için fırsatlar vermek,
3. Sıralı, ulaşılabilir görevler aracılığıyla aktif iletişimi teşvik etmek,

4. Öğrencilerin becerilerini sınıf dışı ortamlarda da uygulamaları için fırsatlar sağlamak,
5. Dil içeriğinin yanı sıra öğrenme stratejilerini de öğretmek,
6. Dil bilgisini biçim ve işlev arasındaki temel uyumu gösterecek şekilde öğretmek,
7. Bilginin yanı sıra yöntemsel becerileri de öğretmek,
8. Öğrencilere gerçek verilerle çalışma fırsatı vermek,
9. Öğrencilerin iş birliği içinde çalışması için fırsatları en üst düzeye çıkarmak,
10. Öğrencilere kendi kendilerini izleme ve kontrol etme fırsatları sağlamak.

Demirel (2012, s. 29-33) yabancı dil öğretimindeki temel ilkeleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Dört temel beceriyi geliştirme,
2. Öğretim etkinliklerini önceden planlama,
3. Basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru öğretme,
4. Görsel ve işitsel araçları kullanma,
5. Ana dili gerekli durumlarda kullanma,
6. Bir seferde tek bir yapıyı sunma,
7. Verilen bilgilerin günlük yaşama aktarılmasını sağlama,
8. Bireysel farklılıkları dikkate alma,
9. Öğrencileri güdüleme ve cesaretlendirme.

Dil öğretim sürecinde dikkate alınması gereken ilkelere biri de anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlamak için eğitim öğretimin etkinliklerle beraber yapılmasıdır. Etkinlikler aracılığıyla gerçekleştirilen dil öğrenme süreci öğrenciyi daha aktif kılmaktadır. Bu durum öğrencilerin kendi kendilerini yönetme becerilerini de kazanmasına aracılık eder. Etkinliklerle öğrenme öğrencinin kavrayarak öğrenmesini sağladığı gibi yorumlama becerilerinin gelişimine de katkı sağlar (Yıldız, 2003, s. 86).

Crystal'a (1979) göre dil öğrenme ilkesi olarak, belirli problemlere profesyonel yaklaşımlar sunan bir dizi ilke sunmak ve bir bilimsel çerçeveye sahip bir düşünce sistemi geliştirmek önemlidir. Dil öğrenmenin çerçevesini oluşturan bu ilkelere dayalı öğretim ve yöntemler geliştirmek amaçlanır. Dil öğretme sürecinde öğrenene sunulan dilin mümkün olduğunca öğrenenin beklentileriyle uyumlu olması gerekmektedir. Dil materyalleri, toplum içinde

kullanılan dille benzerlik taşınmalıdır. Öğrenenin ilgi alanlarına göre benzer dil materyalleri kullanılarak, öğrenciler yeni kelime ve dilbilgisi kurallarını daha iyi anlayabilir ve hatırlayabilirler. Aynı zamanda dil çeşitliliği ve karmaşıklığı hakkında sistematik bir farkındalık oluşturmak önemlidir. Bu noktada evrensel olarak tek bir doğru veya en mantıklı dil kullanımı olmadığı gerçeği unutulmamalıdır.

2.2 Dil edinimi

Dil hayatımızın merkezindedir. Duygularımızı, amaçlarımızı, fikirlerimizi iletmek ve ifade etmek için konuştuğumuz dilden faydalanırız. Dil, yaşamlarımızı planlama, fikirlerimizi ve deneyimlerimizi paylaşma, sosyal ve bireysel kimliklerimizi oluşturma gibi olanaklar sağlar. İkinci bir dil öğrenme ise eğitim, kariyer, iş ve daha birçok alanda yeni imkânlar sağlar. Çoğu insanın birden fazla dil konuştuğu günümüz dünyasında ikinci dil edinimi milyonlarca kişinin günlük hayatını etkilemesi bakımından oldukça önemlidir (Cook, 2013, s. 1). Dünyayı tanımamız dil aracılığıyla olur. Yeni bir dil öğrenmek o dilin dilbilimsel ve kültürel bilgi bütünü aracılığıyla dünyaya yeni bir pencere açmamızı sağlar. Yabancı dil bilgisi, insanların ufkunu genişleterek ve farklı ülkelerden ve kültürlerden insanlar arasındaki engelleri yıkar (Lawes, 2021, s. 122).

“Hedef dil” bireyin ana dil dışında öğrenmek istediği ya da öğrenmek zorunda kaldığı dil olarak ifade edilir. “İkinci dil öğrenimi” ise bireyin ana dilinden farklı olarak o dilin konuşulduğu yerde zorunlu haller yüzünden veya o yerin şartlarına uyum sağlamak için öğrendiği dil olarak tanımlanmaktadır. Yabancı dil ise zorunluluk durumunun olmadığı bireyin kendi kişisel ilgi alanları doğrultusunda öğrendiği dildir (Alyılmaz ve Şengül, 2017, s. 22). Yabancı dil öğrenme amaçlarımızdan bazıları insanların, ekonomi, siyaset, askerlik, bilim, çalışma, turizm, eğitim, kültür, sanat, gibi alanlarda iletişim kurmak durumunda olması ve bu iletişimi sağlıklı şekilde yürütebilmek için uluslararası bir dil öğrenmeye ihtiyaç duymasıdır (Demircan, 2013, s. 6).

İkinci dil öğrencileri ile yabancı dil öğrencileri arasında bu noktada farklılıklar mevcuttur. İkinci dil öğrencileri öğrenilen dilin konuşulduğu ortamda bulundukları için hedef dile doğrudan maruz kalırken yabancı dil öğrencileri hedef dil ile ilgili kaynaklara ulaşmaları gerekmektedir (Tiryakiol, 2021, s. 3). “İnsanlar, toplumlar, uluslar arasında bireysel, kurumsal, ulusal düzeyde ticaret, ekonomi, siyaset, askerlik, bilim, çalışma, turizm, eğitim,

kültür, sanat, haberleşme alanlarında türlü yoğunlukta ikili, çoklu olmak üzere her türlü ilişkinin kurulup yürütülmesi için anadilden başka uluslararası ortak dillerin öğrenilmesi gerekmektedir” (Demircan, 2013, s. 6).

Dil, sadece iletişim için kullandığımız bir sistem değildir. İnsanların iletişim kurmak için kullanabilecekleri jest, bakış, duruş, yüz ifadesi ve ses tonu gibi seçenekler de konuşulan dilin parçalarıdır. Çocuklar bir dil öğrenirken, dil dışı yolları kullanarak dili anlamaya ve iletişim kurmaya çalışırlar. İlk dili öğrenen bir çocuk sözcüğü anlamadan önce yetişkinlerin ses tonundan, jestlerinden, bakışlarından veya duruşundan o an neye dikkat edildiğini ya da söyleyenin duygularını anlayabilmektedir (Clark, 2009, s. 8).

İkinci veya yabancı bir dil edinme süreci, genellikle kişinin kendi ana dilini öğrenme sürecinden farklı yönleri içerir. Çocuklar ana dilini bilinçli bir şekilde dil öğrenmeye çalışmazlar. Onun yerine, sürekli maruz kalmaları sonucunda dili bilinçaltında edinirler. Ana dili öğrenen çocuk çok uzun zaman boyunca dile maruz kalmaktadır. Dile uzun süre maruz kalma, çocuğun konuşulan dili daha iyi anlamasına yardımcı olur. Ana dili öğrenirken başta anlamsız sesler çıkaran çocuk taklit ve tekrar ederek anlamlı sesler ve daha sonrasında anlamlı sözcükler üretmeye başlar. Yabancı dil öğrenmede de taklit etme, deneme ve yanlış yapma hedef dilin dilbilgisel kalıplarını öğrenmek ve doğru cümle kalıplarını üretebilmek için oldukça önemlidir. Bu anlamda ana dil ve yabancı dil öğreniminin birbirlerini destekleyen bir bütünlük içinde olduklarını söylemek mümkündür (Harmer, 2007, s. 49-50).

2.2.1 Dil edinim süreçleri

Yabancı dil öğrenimini etkileyen bazı faktörler vardır. Öğrenenin yaşı, yetenek ve zekâ, öğrenme stratejileri, motivasyon ve dil seviyeleri ikinci dil edinimi ve dil öğrenimi için kritik olan unsurlardır. Bu faktörleri anlamak, dil öğretimi ve öğrenimi sürecini daha etkili ve başarılı hale getirmek için önemlidir (Harmer, 2007).

Krashen’e (1982) göre ikinci dil edinim teorisi beş farklı hipotezden oluşmaktadır:

1. Edinme-Öğrenme Ayrımı,
2. Monitör Hipotezi,
3. Doğal Düzen Hipotezi,
4. Anlaşılır Girdi Hipotezi,

5. Duygusal Filtre Hipotezi.

Edinme-Öğrenme Ayrımı, diğer hipotezlerin temelini oluşturmaktadır. Dil öğreniminde iki ayrı sürecin olduğunu savunmaktadır. İkinci dil ediniminde yetkinlik geliştirmenin iki farklı ve bağımsız yolu vardır. Birinci yol, çocukların ana dillerinde dil edinimine benzeyen fakat farklılıkları olan bir dil edinimidir. Dil edinimi ana dil edinimine benzer olarak bilinçaltı bir süreçtir; dil edinenler genellikle dili edindiklerinin farkında değildirler, sadece dili iletişim için kullandıklarının farkındadırlar. Dil ediniminin sonucu olan edinilmiş yeterlilik de bilinçaltındadır. Edindiğimiz dillerin kurallarının genellikle bilinçli olarak farkında olmadığımız bir süreçtir. Dil ediniminde amaç doğal bir iletişim kurmak olduğu için dil bilgisel yanıtlara odaklanılmaz.

İkinci bir dilde yetkinliği geliştirmenin ikinci yolu, dil öğrenimidir. Burada sözü edilen "öğrenme" terimi, ikinci bir dili bilinçli olarak bilmek, kuralları bilmek, farkında olmak demektir. Dili bilmek o dilin dil bilgisel kuralları hakkında bilgi sahibi olmak anlamına gelir. Bu nedenle dil öğrenme sürecinde yapılan hataların düzeltilmesi bilinçli bir öğrenme için oldukça önemlidir.

Monitör hipotezine göre edinim ve öğrenme belli yollarla gerçekleşmektedir. Normal, akıcı konuşmayı başlatan edinilmiş sistemdir. Bilinçli öğrenme, konuşma ve yazma öncesi veya sonrası bu sistemi değerlendiren, belli değişiklikler yapmak için devreye giren ve kontrol eden bir monitör olarak görev alan bir süreçtir. Monitör hipotezi, resmi kuralların veya bilinçli öğrenmenin ikinci dil performansında yalnızca sınırlı bir rol oynadığını ima eder.

Öğrenilenlerin seçimi ve uygulanması için zamanın etkili kullanımı, dil bilgisel yapılar, dilin kullanım şekline odaklanma ve gramer kurallarını bilme, monitörün başarılı şekilde kullanımını sınırlayan durumlardır.

Doğal düzen hipotezinde ikinci dil, ana dilden bağımsız olarak, gramer yapıları bakımından "doğal bir düzen" içinde öğrenilir. Belli gramer yapıları daha erken öğrenilirken diğer yapılar daha geç öğrenilmektedir. Bu durum ana dil öğrenme süreciyle anlamlı bir benzerlik göstermektedir.

Anlaşılır girdi hipotezi, öğrenenin dile maruz kalması ve dil edinimi arasındaki ilişkiyi açıklar. Bu hipotez dil öğrenmeye değil dil edinimine odaklanır. Dil edinimi "anlaşılabilir girdi" ile açıklanmaktadır. Bu hipoteze göre dil öğrenme mevcut dil becerimizin bir adım ötesindeki anlaşılır girdilere maruz kalarak gerçekleşmektedir. Dili üretme becerisi zaman

içerisinde öğrenilir. İkinci dil öğrenme sürecinin ana dilde olduğu gibi doğal bir edinim sırası vardır.

Duygusal filtre hipotezi duygusal faktörlerin ikinci dil edinimiyle nasıl ilişkili olduğunu anlatmaktadır. Motivasyon, kendine güven ve kaygı ikinci dil edinimini etkileyen duygusal değişkenlerdendir. Bu hipoteze göre dil edinim sürecinde öğrenme girdilerinin iletilmesini engelleyen ya da kolaylaştıran duygusal değişkenler vardır. Duygusal filtre hipotezi, dil öğrenme sürecinde anlaşılır girdi sağlamak kadar, düşük kaygı durumlarını sağlayan bir öğrenme ortamı yaratmanın da önemli olduğunu söylemektedir (Krashen, 1982). Kısacası, öğrenme, alıştırma ve kural ezberleme gibi, dili öğrenmeye yönelik kasıtlı, yapılandırılmış ve bilinçli girişimlerden kaynaklanır. Öte yandan edinim, hedef dildeki diğer konuşmacılarla doğal ve anlamlı etkileşimin sonucudur (Krashen, 1978). Öğrenciler sınıftan daha geniş bir dünyaya geçtiklerinde daha kapsamlı etkileşimsel ve iletişimsel değişkenlerle baş etmek zorunda kalırlar. İkinci dil kimliği, iletişimde hedef dili kullanma kaygısı ve gerçekleştirme baskısı gibi durumlar iletişimi etkileyen duygusal faktörler arasındadır (Choi ve Nunan, 2018, s. 53).

İkinci dil öğrenme yeni bilgi ve fikirleri önceki bilgilerimizle ilişkilendirerek anlamlandırma sürecidir. Bundan dolayı ikinci dili öğrenenler karşılaştıkları yeni dili anlamlandırmak için ana dilleri hakkındaki bilgileri ve ikinci dil hakkında zaten sahip oldukları bilgileri kullanırlar. Öğrenenler karşılaştıkları dille ilgili yapıları transfer etme, genelleme, basitleştirme ya da taklit etme gibi yöntemleri kullanarak hedef dili anlamlandırmaya çalışırlar (Littlewood, 2004).

İkinci dil öğrenimini etkileyen farklı dil bilimsel görüşler bulunmaktadır. Psikodilbilimsel görüşe göre kişi karşılaştığı yeni bir dili kendi mevcut dil seviyesine ve gereksinimlerine göre ayarlayan bir sisteme sahiptir. Bu süreçte yeni dil yapılarının öğrenen kişiye bağlı olarak uygun zorluk seviyesinde olması önemlidir. Öğrenen bu süreçte karşılaştığı yeni yapılarla ilgili sorular sorarak ve anlaşılmayan kısımları daha açık hale getirerek dili daha iyi öğrenme fırsatı yakalar. Sosyodilbilimsel görüşe göre ise dil öğreniminde etkileşim oldukça önemlidir. Öğrenenin kimliği ve öğrendiği dil etkileşim halinde karşılıklı olarak yeniden yapılandırılır.

İnsanların dil öğrenmeye özgü sahip oldukları nörolojik yapı, farklı dilleri öğrenmesine olanak sağlar. Bu yapı hem ana dili hem de ikinci dili öğrenirken mevcuttur. Dil edinimi ve dil öğrenimi tanımlanacak olursa dil ediniminin bireyin dil öğrenmeye yönelik doğuştan

sahip olduğu kapasiteyle sağlandığını söyleyebiliriz. Hem ilk dil hem de ikinci dil deneyiminde bir öğrenme gerçekleşmektedir. Bundan dolayı ilk dilin hem öğrenilen hem de edinilen bir durum olduğu söylenebilir (Alyılmaz ve Şengöl, 2017, s. 21).

Sınıf ortamında hedef dilde işlevsel becerileri öğretebilmek için, formal öğrenmeye yol açan etkinliklerden çok dil edinimine yol açan etkinliklere daha fazla önem verilmelidir. Öğrencilerin dili okul dışında etkin bir şekilde kullanmalarına yardımcı olacak sınıf etkinlikleri, öğrencilerin yeni bir dilin daha yetkin kullanıcıları olmalarını sağlamaktadır. Kaygı, stres gibi olumsuz duygular dil ediniminde başarının önündeki en büyük engel gibi görüldüğü için, bu tür olumsuz duyguları azaltmaya çalışılmalıdır. Dil öğretim sürecinde doğal etkileşim yoluyla dil edinimini sağlamak için öğrencilerin kendi becerilerini kullanmalarını teşvik edecek düzenlemeler yapılmalıdır. Yabancı bir dil edinme sürecinde yapılan hatalar ise öğrenme sürecinin doğal bir ürünü olarak görülmeli ve öğrencilerin kendi hatalarını izleme ve düzeltme becerilerine odaklanılmalıdır (Krahnke ve Christison, 1983).

2.3 Yazma becerisi ve genel özellikleri

Yazma, düşüncelerin ve fikirlerin kâğıda aktarılma sürecidir. Bu yönüyle öğrencilerin deneyimlerini, düşüncelerini ve duygularını yazarak ifade etmelerinde onları teşvik etmek ve desteklemek oldukça önemlidir (Finocchiaro ve Bonomo, 1973, s. 130). Yazma bilişsel süreçlerin de devreye girdiği bir beceri alanıdır. (Kellogg, 2008, s. 2). Bu nedenle bir dilde yazma becerisinde bilişsel faktörlerin ve hedef dilin iyi bilinmesinin önemi büyüktür. Bundan dolayı yazma, dil öğrenenlerin en zorlandıkları becerilerden biridir. Dil öğrenim sürecinde öğrenenlerin etkili bir iletişim kurabilmesi için beklenen ana becerilerden birisi de yazma becerisidir. Yazılı iletişimde bir dili ve dilin kurallarını bilmenin ve uygulamanın yanı sıra bir mesajı doğru ifade edebilmek de son derece önemlidir (Demirel, 2012, s. 117).

Yazma sadece bireysel bir etkinlik değil aynı zamanda sosyal iletişimi ve kültürel unsurları içeren bir etkinliktir (Yaylı, 2014, 71). Yazınsal metinler aracılığıyla öğrenenler yaşadığı ve öğrendiği dilin konuşulduğu toplumu, toplumsal olguları, kişisel duyarlılıkları daha iyi gözlemlene şansı elde eder (Keskin ve Okur, 2013, s. 300). Yazma duyguların ve düşüncelerin somut bir biçimde gözlenebilmesini sağlar. Bu düşüncelerin belli bir mantık çerçevesinde aktarılması gerekmektedir. Öğretmenler de hedef dilin söz dizimi kuralları ve kültürel özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Yazma becerisinin geliştirilmesi bu beceri kapsamındaki yeterliliklere ulaşılması zor ve zaman alıcıdır. Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenenlerin yazma becerisinde daha çok zorlandıkları bilinmektedir. Öğrenenlerin yazma süreçlerine bakıldığında diğer üç becerideki yetersizlikler, dil bilgisi kuralları ile ilgili bilgi eksikliği, hata yapma korkusu, duygu ve düşüncelerin doğru sıralanamaması, düşünme süreçlerinin ihmal edilmesi gibi sebeplerden dolayı zorlandıkları düşünülebilir (Bağcı ve Başar, 2013, s. 329). Yazılı anlatım becerisini geliştirmenin yollarından biri öğrenenin yazma deneyimini arttırmaktır. Bu süreçte öğrenciye yeteri kadar dönüt veren çalışmalara yer vermek ve yazma sürecinde onları izlemek öğrencinin yazmaya karşı ilgi ve isteğini arttırmanın yollarından biridir. Yazma sürecinde öğrencinin sistemli ve yaratıcı düşünmesi sağlanmalı ve düşündüklerini planlı anlatma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmalıdır (Karatay, 2013, s. 23).

Yazma etkinlikleri öğrenciler tarafından çoğu zaman sıkıcı olarak görülmektedir. Öğrencileri yazma etkinlikleri konusunda donanımlı hale getirerek yazma becerisi etkinliği daha zevkli hale getirilebilir. Yazma konusunda belli bir yetkinliğe sahip olan öğrenci düşündüklerini yazıya dökme konusunda daha istekli hale gelecektir. Sınıf ortamında öğrencilerin ilgi alanlarına yönelik yazma konuları seçilmesi yazma etkinliklerine olan ilgiyi de arttıracaktır (Göçer, 2010, 192).

Yazma becerisi kendi içerisinde alt becerilerden oluşmaktadır. Öğrencilere ses ve yazım karşılıkları, yazma mekaniği, resmi ve gündelik yazılar, pratik ve işlevsel yazılar, fikir düzeni ve ifadesi ile okuyucunun mesajı anlamasına izin verme becerileri öğretilir. Konuşma ve yazı arasındaki farklılıkların ve söylem türlerinin farklılıklarının anlaşılması da büyük önem taşır (Finocchiaro ve Bonomo, 1973, s. 130).

Yazma dil öğretiminde dil iletişimi ve dilsel becerileri ölçmek için bir araç olarak kullanılır. Yakın bir zamana kadar yazma, iletişimsel amaçlar bakımından diğer üç beceri olan dinleme, okuma ve konuşmaya nazaran daha az öneme sahipti. Bu nedenle iletişimsel yazma etkinlikleri, öğretim materyallerinde diğer üç beceriye odaklanan etkinliklere göre daha az yaygındı. Fakat günümüz dünyasında teknolojinin gelişmesiyle beraber iletişimsel yazmanın önemi giderek artmaktadır (Ur, 2012, s. 3).

2.3.1 Yazma Öğretimi ve Aşamaları

Yazma yazılı düşünme şekli olarak nitelendirilen bir dil becerisidir. Yazma becerisi belli aşamalardan oluşmaktadır. Öğretmenler öğrencilerini, onların yaşlarına, ilgi alanlarına, kapasitelerine ve ihtiyaçlarına bağlı olarak uzun bir süre boyunca çeşitli yazma aşamalarından geçirirler. Sonunda, öğrenciler seçtikleri konuda kompozisyon veya deneme yazabilecek düzeye gelirler (Finocchiaro ve Bonomo, 1973, s. 129). Bu aşamalar alfabe öğretimi, kelime öğretimi, cümle öğretimi, paragraf öğretimi ve metin öğretimi olarak sıralanabilir (Bağcı ve Başar, 2013, 310-320). Bu aşamalar belli bir sırada gerçekleşmektedir. Metin yazmadan önce paragraf, paragraf yazmadan önce cümle, cümle yazmadan önce kelime, kelime yazmadan önce de harf yazma becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu aşamaların birbirini takip etmesi öğrencinin yazma becerilerini geliştirmesine yardımcı olur. Yazma süreçlerini oluşturan alfabe öğretimi, kelime öğretimi, cümle, paragraf ve metin düzeyinde yazma aşamalarında doğru yöntemler kullanılarak yazma becerisinde istenilen düzeye gelinmesi mümkündür (Tiryaki, 2013, s. 43). Bu süreçte izlenecek yol ve yöntemler öğrenenin seviyesine ve göstermiş olduğu beceriye göre değişkenlik gösterebilir.

Yazma öğretiminde yaratıcılık ve eleştirel düşünmek de oldukça önemlidir. Yazma süreci yaratma ve eleştirme becerileri gerektiren iki farklı zihinsel süreci bir araya getirir. Yazmak, yeni kelime ve fikirler yaratma becerisi gerektirirken aynı zamanda bu kelimeleri ve fikirleri eleştirel bir gözle değerlendirebilme yeteneği de isteyebilir. Bu iki zıt süreç aynı anda gerçekleşebilse de genellikle birbirleriyle çelişirler. İlk aşamada özgürce ve eleştirisiz yazarak, daha sonra da eleştirel bir bakış açısıyla yazılanları gözden geçirerek ve iyi olanları seçerek, geri kalanları ise atarak güçlü bir yazı ortaya çıkarılabilir (Elbow, 1998, s. 7). Bundan dolayı, yazma aşamasında öncelikle yaratıcılık sürecine odaklanarak, özgürce ve eleştiri yapmadan yazma teşvik edilmelidir. Bu sayede mümkün olduğunca çok fikir ve sözcük üretilmesi sağlanabilir. Eleştirel düşünme sürecinde yazıyı gözden geçirerek ve yazının güçlü ve zayıf yönlerini tespit ederek gerekli düzenlemeler yapılabilir. Bu şekilde hedef dili öğrenenler, yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerilerini ayrı ayrı kullanarak, daha iyi ve etkili bir yazı ortaya çıkarabilirler.

2.4 Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni çerçevesinde (D-AOBM) yazma

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni Çerçevesi (Common European Framework of Reference for Languages, CEFR), dil öğrenme, öğretme, değerlendirme ve dil becerilerinin tanınması alanlarında Avrupa Konseyi tarafından geliştirilen bir metindir.

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM), dil yeterliliğini tanımlamada belli standartlar ortaya koyarak dil becerilerinin anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda, D-AOBM, kapsamlı bir dil beceri çerçevesi oluşturmak amacıyla dil yeterliliğini tanımlamak için örnek tanımlayıcı ölçekler hazırlamaktadır. Bu çerçeve, A1'den C2'ye kadar olan seviyelerde dil becerilerine yönelik açıklamalar sunmaktadır. D-AOBM, kullanıcıların dil becerilerini geliştirmek için neler yapmaları gerektiği konusunda rehberlik eden bir araçtır. Bu çalışmalar, eğitimin niteliğini artırarak öğrenenlere yaşam boyu öğrenim sürecinde destek olmaktadır. Bu metnin amaçları, farklı ülkelerdeki eğitim kurumları arasında iş birliğini teşvik etmek, dil niteliklerinin karşılıklı olarak tanınmasına sağlam bir temel oluşturmak ve öğrenenlerin, öğretmenlerin, ders tasarımcılarının, sınav kurumlarının ve eğitim yöneticilerinin çalışmalarını düzenlemelerine ve iş birliği içinde çalışmalarına yardımcı olmaktır (Council of Europe, 2020).

D-AOBM, konuşma ve yazmanın üretici, dinleme ve okumanın ise alımlayıcı beceriler kapsamında değerlendirildiğini belirtmektedir. Bu çerçevede yazılı anlatım becerisini tanımlamak için kullanılan dil yeterlilik ölçütleri Tablo 1'de sunulmuştur (Council of Europe, 2020, s. 66):

Tablo 1

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni Çerçevesinde Yazılı Anlatım Becerisi Dil Yeterlilik Ölçütleri

Genel Yazılı Üretim	
C2	Uygun ve etkili bir tarz ve okuyucunun önemli noktaları belirlemesine yardımcı olan mantıklı bir yapıda açık, akıcı, karmaşık metinler üretebilir.
C1	İlgili göze çarpan konuların altını çizerek, bakış açılarını yardımcı noktalar, gerekçeler ve ilgili örneklerle belirli bir uzunlukta genişletip destekleyerek ve uygun bir sonuçla

---

	tamamlayarak, karmaşık konulardan açık, iyi yapılandırılmış metinler üretebilir. Tonu, tarzı ve üslubu muhatabına, metin tipine ve temasına göre çeşitlendirerek çeşitli türlerin yapı ve geleneklerini kullanabilir.
B2	Farklı kaynaklardan bilgi ve savları sentezleyip değerlendirerek ilgi alanıyla ilişkili çeşitli konularda açık, ayrıntılı metinler üretebilir.
B1	Bir dizi daha kısa ayrı ögeyi doğrusal bir sıraya bağlayarak ilgi alanındaki çeşitli aşına olduğu konular hakkında karmaşık olmayan bağlantılı metinler üretebilir.
A2	“Ve”, “ama” ve “çünkü” gibi basit bağlayıcılarla bağlı bir dizi basit öbek ve cümle üretebilir.
A1	Basit sözcükleri/işaretleri ve temel ifadeleri kullanarak kişisel ilgisi olan meseleler (ör. hoşlandığı ve hoşlanmadığı şeyler, aile, evcil hayvanlar) hakkında bilgi verebilir. Basit, birbirinden kopuk öbekler ve cümleler üretebilir
Pre- A1	Belki bir sözlük kullanarak temel kişisel bilgileri (ör. isim, adres, uyruk) verebilir.

2.5 Yazma eğitiminde yaklaşımlar

Dil öğretim sürecini etkileyen belli faktörler bulunmaktadır. Teknolojik gelişmeler, siyasi gelişmeler ve uluslararası iş birliği ihtiyacı gibi yaşadığımız dünyadaki değişiklikler, dil öğreniminin önemine dair artan bir farkındalık ve etkili öğretim yaklaşımlarına olan ihtiyacı teşvik etmiştir. Aynı zamanda, dilin doğası ve edinim süreçleri hakkında artan bilgi birikimi, dil öğretiminin hedefleri ve yöntemlerinin yeniden değerlendirilmesine yol açmıştır. Bu da farklı dil görüşleri ve öğrenme-öğretme süreçleri bakış açılarını yansıtan geniş bir yaklaşım ve yöntem yelpazesinin gelişimine neden olmuştur (Richards ve Rodgers, 2001, s. 3).

Yabancı dil öğretiminde çok sayıda dil öğretim yaklaşım ve yöntemleri bulunmaktadır. Demircan (2013, s. 370) dil öğretim yaklaşım ve yöntemlerini biçimlendiren özellikleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Öğretimde ana dilin kullanılıp kullanılmaması,
2. Dilbilgisi yapılarının ya da iletişimsel dil işlevlerinin amaç olarak seçilmesi,

3. Dil düzeyi ve becerilerin seçimi, önceliklerin belirlenmesi,
4. Öğrenme sürecinde salt işitsel veya görsel kullanımı yerine bağlamdan da yararlanılması,
5. Dil öğelerinin sunuluş ve kullanımında yapay ya da doğal olma,
6. Öğrenme-öğretme, öğrenme-edinme ilişkileri bakımından öncelikler,
7. Öğretimde duygusal etmenlere yer ayrılıp ayrılmaması,
8. Düzenlemede toplumsal ilişkilere öncelik tanınıp tanınmaması,
9. Dil türlerine göre genel ya da özel alan-dillerinin öğretimi,
10. Amaca uygun özelliklerin seçilerek birleştirilmesi.

Dil öğretimi alanı geçmişten günümüze önemli değişimler geçirmiştir. Yeni yaklaşımlara bakıldığında eski geleneksel kalıplar ve öğretmen merkezli anlayış yerine iletişimi merkeze alan öğrenci merkezli bir anlayışın hâkim olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrenen, öğrenme süreci ve öğrenme ortamı daha çok dikkate alınmaktadır (Raimes, 1983, s. 543).

Dil öğretiminde hedef dil ile ilgili önceliklerin saptanarak seçmeci bir bakış açısıyla uygun yöntem ve yaklaşımlar belirlenebilir. Dil öğretiminde kullanılan yöntemlerin tarihsel sürecine baktığımızda geleneksel dil bilgisi çeviri yöntemi uzun süre dil öğretiminde kullanıldıktan sonra 1930'larda konuşma becerilerine önem veren düzvarım (direct) yöntemi, sonrasında kulak-dil alışkanlığı (audio-lingual) yöntemi önem kazanmıştır. Günümüzde iletişimci yöntemlerin daha yaygın uygulandığı gözlenmektedir. (Demirel, 2012, s. 117).

Dil öğretiminde sınıf içi ve dışında yazma becerilerinin gelişimine yönelik farklı yazma yaklaşımları bulunmaktadır. Öğrenenlerin seviyesi ve geliştirmesi gereken alanlara göre farklı yaklaşımlar seçilebilir. Bu yaklaşımların nihai amacı öğrenende yazma alışkanlığı oluşturmaktır (Harmer, 2007, s. 325). Yabancı dilde yazma yaklaşımlarını İngilizcenin yabancı/ikinci dil olarak öğretilme sürecinde geliştirilen yaklaşım ve kuramlar oluşturmaktadır (Yaylı, 2014, 71). Hem ana dili hem de yabancı dil eğitiminde kullanılabilecek yazma eğitimi yaklaşımlarından en yaygın olarak kullanılan Ürün Odaklı (Product), Süreç Odaklı (Process), Tür Odaklı (Genre) ve Yaratıcı (Creative) yazma eğitimi yaklaşımları temel alınarak yazma etkinlikleri bu bağlamda değerlendirilecektir.

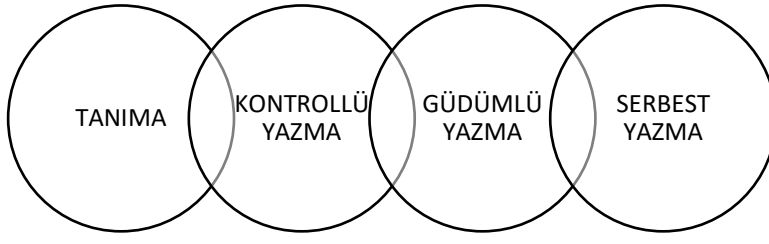
2.5.1 Ürün odaklı yaklaşım

Ürün odaklı yaklaşımda doğru dil kullanımı oldukça önemlidir. Yazma sürecinde büyük çoğunlukla kelime, cümle ve ona bağlı yapıların doğru kullanımına odaklanılır. Yazma gelişimi, öğretmen tarafından sunulan metin şekline göre bir model oluşturma sürecidir (Badger ve White, 2000, s. 153). Hyland'e göre (2003, s. 3) yazmayı bir ürün olarak ele almak ve metinlerin yapı birimlerine, dil bilgisel özelliklerine odaklanmayı gerektirir. Yabancı veya ikinci bir dilde yazmayı öğrenmek, temel olarak metinlerin oluşturulmasında önemli yapı taşlarını oluşturan kelime seçimleri, cümle kalıpları ve dil bilgisel unsurlar gibi dil bilimsel bilgi ve becerileri içerir. Yazmaya daha yapısal bir bakış açısıyla yaklaşıldığı için iletişim içerik ve anlam sonraki süreçlerde ele alınır. Yazma etkinliklerinde asıl odak metnin doğru şekilde yazılması ve hatalardan kaçınılmasıdır.

Bu yaklaşım kullanılarak dil öğretim sürecinde doğru dil modelini taklit etme, kopyalama ve dönüştürme gibi etkinliklerle yazma becerisinin gelişimi amaçlanır. Bu süreç genellikle cümle bazında gerçekleşmektedir. 1960 ve 1970'lerde kullanılan ders kitaplarında öğrencilerin tutarlı paragraf yazma aşamasına gelmeden önce cümle düzeyinde uzmanlaşması gerektiğine dair bir inanış olduğu bilinmektedir. Bu yaklaşımda cümle ve dilbilgisine yönelik alıştırmalar önem kazanmaktadır. Ürün odaklı yaklaşımda yazma etkinliğinin sürecinden ziyade sonucuna odaklanılır (Nunan, 1991). Bu modele göre dil öğrencileri örnek olarak sunulan metne benzer bir metin oluşturmaya çalışırlar. Bu durum mekanik bir süreç gibi görünse de öğrenenler verilen söylemin yapılarını, dilbilgisel özelliklerini ve yazma aşamasında fikirlerin nasıl düzenlendiğini keşfetmektedirler (Klimova, 2014, s. 148). Diğer bir deyişle bu yaklaşımda asıl vurgulanan şey öğrenenlerin kullandıkları gramer yapılarında farkındalığın artmasıdır.

Ürün odaklı yaklaşımda yazma öğretimi, dil yapısına vurgu yapmak genellikle dört aşamalı bir süreç izler:

1. Tanıma,
2. Kontrollü Yazma,
3. Güdümlü Yazma,
4. Serbest Yazma (Badger ve White, 2000, s. 153; Hyland, 2003, s. 3).

Şekil 1. Ürün odaklı yaklaşım aşamaları

Tanıma sürecinde bir metnin çeşitli niteliklerinin, kullanılan dilsel yapıların farkına varması amaçlanmaktadır. Kontrollü yazma çalışmaları farklı düzeylerde yapılabilir. Bu çalışmalardaki amaç, öğrencilere hedef dildeki sözcükleri ve yapıları doğru şekilleriyle yazma olanağı vermektir. Kontrollü yazma aşaması yer değiştirme ve dönüştürme alıştırmaları, örneğe uygun bir kompozisyon yazma, yeniden sıraya koyma, sorulara cevap verecek paragraf yazma ve tamamlama alıştırmalarından oluşmaktadır. Tamamlama alıştırmaları yarım bırakılmış bir cümle ya da diyalogda boş bırakılmış cümlelerin tamamlanması, boşluk doldurma, verilen yapıları kullanarak birleşik cümle yazma gibi etkinliklerden oluşmaktadır. Güdümlü yazma alıştırmalarıyla öğrencilerin hedef dildeki sözcükleri ve cümle yapılarını doğru bir şekilde kullanarak paragraf oluşturmaları istenmektedir. Güdümlü yazmanın, belirli bir amacı veya yönergesi olan, daha yapılandırılmış bir yazma çeşidi olduğunu söylenebilir. Güdümlü yazma aşamasında dikte yapma, dikteli kompozisyon, not alma, özetleme, öz yazma ve ana hatları belirleme gibi alıştırmalar bulunmaktadır. Son aşama olan serbest yazma çalışmalarıyla öğrencilerin hedef dildeki gramer yapılarına ve yazım kurallarına dikkat ederek bir metin yazmaları beklenir. Betimleme, hikâye etme, tartışma ve görüş bildirme serbest yazma çalışmasına yönelik alıştırmalardır (Demirel, 2012, s. 118-120).

Ürün odaklı yaklaşım hedef dilde yazmayı dilbilgisi ve cümle biçimleri bakımından geliştirmeyi amaçlamaktadır. Örnek bir paragraf kullanma, cümle birleştirme, dilbilgisi çalışmaları gibi her seviyeye uygun çalışmalar mevcuttur (Tangpermpoon, 2008, s. 2). Öğrenciler bu yolla metne özgü dil yapılarını, bağlamı ve metnin organizasyonunu daha iyi tanıma fırsatı yakalar (Akbaş, 2020, s. 3042). Bu etkinliklerin amacı doğru dil bilgisi ve söz dizimini oluşturarak yazma becerilerini geliştirmektir. Ürün odaklı yaklaşım geçmişte

yaygın olarak kullanılmış olsa da yabancı dilde yazma konusundaki daha yeni yaklaşımlar, anlam ve iletişim önemini vurgulamakta ve yazmayı keşfetme ve ifade etmeye yönelik dinamik bir süreç olarak görmektedir.

2.5.2 Tür odaklı yaklaşım

Bireylerin iletişim kurmak, belli topluluklar oluşturmak, gündelik işleri yapmak gibi belli iletişimsel amaçları vardır. Bu amaçları gerçekleştirmek için kullanılan dil sosyal çevre ile bütünlenmiş haldedir. Yazılı iletişim bilişsel bir beceri olduğu kadar aynı zamanda sosyal bir yeterliliklerdir. Yabancı dil yazma öğretiminde tür, dilin sosyal alanlardaki kullanımına işaret eder. Bu yaklaşımda benzer türdeki metinlerin özellikleri o dilin kullanıldığı sosyal bağlamlara göre şekillendiği varsayımına dayanmaktadır.

Öğrencilerin hedef dilin kullanıldığı çevreyi anlamasında tür bilgisi oldukça önemlidir. Tür odaklı dil öğretimi o dilin konuşulduğu toplumda kullanılan iletişim yollarının öğretilmesini içerir. Yazı sadece bilişsel becerileri kapsayan bir beceri değil aynı zamanda bireylerin birbirleriyle belli sosyal bağlamlar içinde iletişime geçmesinin bir yoludur. Bu yönüyle başkalarıyla olan iletişimi oluşturmada ve dünya ile olan etkileşimimizi anlamada en temel kaynaktır (Hyland, 2003, s. 6-7). Yazmanın belirli sosyal anlamlar taşıyan yollarla insanları birbirine bağlama aracı olduğundan, sadece belli bilişsel yeteneklerden oluşamayacağını öne sürmektedir (Hyland, 2003, s. 27). Bundan dolayı yazma eylemi hem sosyal hem de bilişsel yönleri barındırır. Tür yaklaşımı ile öğrenciler yabancı dil konuşulan ortam hakkında bilgi sahibi olur. Böylece profesyonel, akademik ve iş ortamları gibi farklı sosyal bağlamlarda iletişime geçmenin yollarını öğrenir. (Hyland, 2003, s. 23-24).

Tür odaklı yazma kavramı bir topluluğun üyelerinin sık kullandıkları yazıları anlamada, okumada ve yazmada daha az zorlandıkları fikrine dayanmaktadır. Bu kavramı anlamak, öğretmenlerin yazmayı içerik, süreç ve biçimlerin ötesinde okuyucuyla iletişime geçmek için bir ortaya konan bir girişim olarak görmelerini sağlar. Bu yüzden yazma, bireysel bir çabanın sonucunda ortaya konan ürün yerine sosyal iletişim kurmak için kullanılan kaynaklardan biri olarak görülmektedir (Hyland, 2004, s. 7). Dil kullanımının sosyal boyutuna odaklanıldığı için metin türlerinde dilin nasıl oluştuğunun gösterilmesi ve belli tür metinlerde kullanılan dil kalıplarının tanıtılması önem kazanmaktadır.

Tür odaklı yazma yaklaşımı ile ürün odaklı yaklaşım arasında güçlü benzerlikler bulunmakla beraber tür odaklı yaklaşım ürün odaklı yaklaşımın genişletilmiş hali olarak değerlendirilmektedir. Her iki yaklaşımda dil bilgisel özelliklerin önemli olduğu görülmektedir. Tür odaklı yaklaşımda ise o dilin kullanıldığı sosyal bağlam önem kazanmaktadır. Diğer önemli bir nokta da amaçtır. Bu yaklaşıma göre dil belli bir amacın yansımasıdır. Özür mektubu, yemek tarifleri, hukuk raporları gibi farklı türdeki yazılar farklı amaçları gerçekleştirmek için kullanılır. Bu nedenle ürün odaklı yazma yaklaşımı ile benzerlik gösterse de sosyal bağlam ve metin amacı gibi daha geniş perspektifler ile tür odaklı yaklaşım farklılık göstermektedir (Badger ve White, 2000, s. 4-5). Hazırlanan metinlerde de bu ortak iletişimsel hedefler göz önünde bulundurulmalıdır.

Dil öğretiminde yazma becerilerini geliştirmek için kullanılan metin türleri üç ana kategoride değerlendirilebilir:

1. Diyaloglar: Günlük yaşamı yansıtan, gerçek hayatta karşılaşılan konuşmaları içeren diyaloglar kullanılır. Bu diyaloglar, öğrencilerin konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmeye yardımcı olurken aynı zamanda pratik yapmalarını sağlar. Ayrıca, etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin eyleme yönelik olarak dil becerilerini kullanmaları teşvik edilir.
2. Kullanılabilir metinler: Günlük hayatta kullandığımız metinlerdir. Bu tür metinler bilgi verme amacı taşırlar. Bu metinler arasında güncel kullanım metinleri ve kültürel içerikli metinler bulunur. Örneğin, gazete haberleri, raporlar, yemek tarifleri, davetiyeler, yol tarifleri, şehir planları, yönergeler, tanıtımlar, trafik levhaları, mektuplar, e-postalar gibi çeşitli metinler kullanılabilir.
3. Yazınsal metinler: Öğrencilerin düşüncelerini sağlayan ve onlara keyifli bir okuma deneyimi sunan metinlerdir. Bu metinler aracılığıyla hedef dilin konuşulduğu topluma ait kültürel öğeler barındırır. Şarkılar, şiirler, kısa çizgi romanlar, öyküler, fıkralar gibi yazılı metinler kullanılarak öğrencilerin dil becerileri geliştirilir ve kültürel bakış açıları genişletilir (Seyhan Yücel, 2008, s. 104-105).

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni, alımlama etkinliklerinden okuduğunu kavrama sürecinin yazılı ve işaret dilindeki metinleri içerdiğini ifade etmektedir. Genel okuduğunu kavrama, yazışmaları okuma, fikir sahibi olmak için okuma, bilgi ve sav için okuma, yönergeleri okuma ve serbest zaman etkinliği olarak okuma amaçlarına yönelik farklı metin türleri bulunmaktadır. Üretim etkinliklerinden yazılı üretim sürecinde genel yazılı üretim, yaratıcı yazma, raporlar ve denemeler yer almaktadır. Yaratıcı yazma kategorisi altında,

günlük yazılar, kısa hayali biyografiler ve basit şiirler gibi başlayarak, daha karmaşık açıklamalar ve yaratıcı metinlere doğru ilerleyen çeşitli metin türleri bulunmaktadır. Bu türler, iyi yapılandırılmış ve gelişmiş yazım örnekleri olarak değerlendirilir. Raporlar ve denemeler (kompozisyonlar) başlığı altında, kısa raporlar ve posterlerle başlayarak, bir vakayı sunan veya tekliflerin ve edebi eserlerin eleştirel değerlendirmesini sağlayan karmaşık metin türleri bulunmaktadır. Bu metinler, çeşitli konuları kapsayan ve derinlemesine inceleme ve analiz gerektiren yazı örnekleri olarak değerlendirilir (Council of Europe, 2020).

Millî Eğitim Bakanlığı ise Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda metin türlerini bilgilendirici metinler, hikâye edici metinler ve şiir olmak üzere üç ana biçim altında toplamıştır. Bu biçimlerin içerdiği metin türleri şunlardır:

1. Bilgilendirici Metinler: Anı, biyografiler, otobiyografiler, blog, dilekçe, efemera ve broşür (liste, diyagram, tablo, grafik, kroki, harita, afiş vb. karma içerikli metinler), e-posta, günlük haber metni, reklam, kartpostal kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.), gezi yazısı, makale/ fıkra / söyleşi /deneme, mektup, özlü sözler (atasözü, deyim, duvar yazıları, döviz vb.), sosyal medya mesajları.

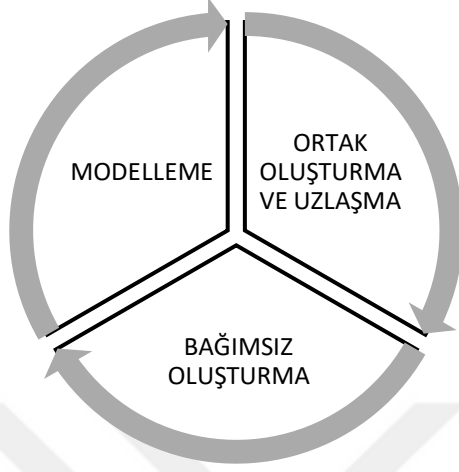
2. Hikâye Edici Metinler: Çizgi roman, fabl, hikâye, karikatür, masal / efsane / destan, mizahi fıkra, roman, tiyatro.

3. Şiir: Mânî / ninni, şarkı / türkü, şiir, tekerleme / sayısmaca / bilmece (Millî Eğitim Bakanlığı, 2019).

Deneme, şiir, öykü, biyografi, mektup, şarkı, roman, reçete, vasiyet, araştırma makalesi, sempozyum sunumu, doktora tezi gibi farklı türde hazırlanan metinlerle dilin belli durumlarda ne şekilde kullanıldığını gösterilmeli ve öğrencilerin bir türe örnek teşkil edebilecek farklı metinleri de kavrayabilme yeteneği geliştirilmelidir (Yaylı ve Yaylı, 2014, s. 144). Akademik amaçlarla dil öğrenenler için önemli türler tipik olarak dönem ödevleri, araştırma projeleri, seminerler veya araştırma raporları olabilir (Basturkmen, 2014, s. 3).

Hyland'e (2003, s. 21) göre iletişimsel hedefler için kullanılan yöntem, genellikle bir döngü olarak sunulan modelleme, uzlaşma ve oluşturma sürecinden oluşmaktadır. Bu öğrenme döngüsünün başlangıcında, öğrencilerin türü etkili bir şekilde oluşturma görevlerini anlamaları ve tekrarlamaları için öğretmen tarafından verilecek talimatlar son derece önemlidir. Öğretmen, sürecin başında daha müdahaleci bir rol üstlenmektedir. Daha sonraki

aşamalarda öğrencilerin daha fazla özerklik kazanmaları beklenir. Önemli olan, yazmanın bir etkinliğin sonucu olduğu, kendisinin başlı başına bir etkinlik olmadığına anlaşılmasıdır.

Şekil 2. Tür odaklı yaklaşım aşamaları

Öğrenenler hedef dilde yazmaya başlamadan önce yazacakları türdeki metinleri inceleyerek ön bilgi sahibi olurlar. Örneğin hedef dilde bir iş mektubu yazma etkinliğinde, öğrencilerin kullanılan dilin yapısının tanınması için onlara bu türde yazılmış farklı mektuplar gösterilir. Belirlenen türde yazı yazarken konu bilgisi, yazılacak metnin biçimi ve kuralları, metnin nerede ve kim tarafından okunacağı gibi birçok faktörü göz önünde bulundurmalıdır (Harmer, 2007, s. 327).

Yazma öğretiminde tür odaklı bir yaklaşım benimseyen öğretmenler, konu içeriğinin ötesine geçerek yazmanın okuyucularla iletişim kurma çabası olduğunu görürler. Düzenli, amaca yönelik bir yazı yazmak için dil kalıplarını kullanmanın öğretime odaklanırlar (Hyland, 2003, s. 18). Türlerin öğretilmesi sürecinde öğrenenlere farklı metin türlerinin farklı yapılarla nasıl karakterize edildiği de gösterilmelidir. Ayrıca, öğrencilere metinlerin içeriğinin nasıl düzenlendiğini ve bu düzenlemenin metinlerin etkisini nasıl belirlediğini görmeleri için farklı versiyonlarını karşılaştırma fırsatı verilmelidir. (Nunan, 1991, s. 90).

Tür odaklı yaklaşımda hedef dili öğrenenler okulda, işte, üniversitede karşılaştıkları farklı dilbilgisel kalıplara odaklanarak bu yapılar arasındaki farklılıkları anlama ve bu öğrenme deneyimlerini genelleme fırsatı yakalar. Sonuç olarak bu yaklaşım soyut olmaktan ziyade sosyal etkinlikler bütünüdür. (Hyland, 2004, s. 25).

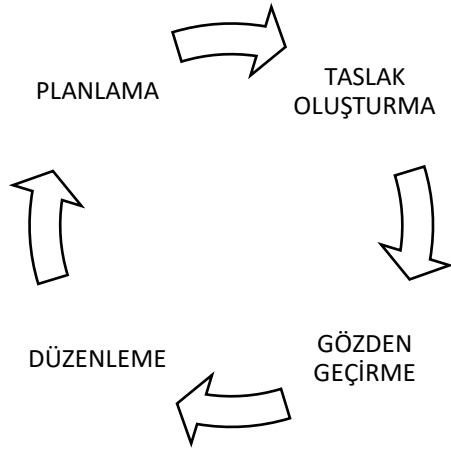
2.5.3 Süreç odaklı yaklaşım

Birçok eğitimci yazma sürecinin aşamalarına ve bilişsel yönlerine dikkat çektiği için süreç yaklaşımını önemsemektedir. Öğrencilerin yazma öncesi, düzenleme, tekrar tasarlama ve tamamlanmış bir ürün ortaya koyma aşamalarına odaklanan süreç yaklaşımı birçok becerinin kullanımını amaçlamaktadır. Bu yaklaşım öğrencilerin yazma sürecinde başlangıçtan bitişe kadar ortaya koydukları etkinliklere odaklanmaktadır. Özellikle düzenleme ve tasarlama aşamalarının ana dil yerine yabancı dilde yazarken çok daha önemli olduğunu söylemek mümkündür. (Harmer, 2007, s. 326). Çünkü öğrenciler hedef dilde yazarken düşündüklerini tam olarak ifade edemeyebilir. Cümlelerinde netlik, anlaşılabilirlik, akıcılık, mantık bakımından sorunlar olabilir. Bu sorunlarla başa çıkabilmek için yazdıkları metni gözden geçirme ve yeniden yazma süreçleri oldukça önemli rol oynamaktadır (Zinsser, 1994, s. 187.)

Süreç odaklı yaklaşım planlama, tasarlama gibi dilbilimsel becerilerden oluşmaktadır. Yazma eylemi bir süreç olarak görüldüğü için yazma süreci aşamalarına önem verilir. Yazma süreci dört aşamadan oluşmaktadır:

1. Yazma öncesi,
2. Tasarlama,
3. Gözden geçirme,
4. Düzenleme (Badger and White, 2000, s. 154).

Harmer'e (2007) göre süreç yaklaşımı ön yazma aşamalarına, planlama, düzenleme, yeniden taslak oluşturma ve son olarak çalışmalarının bitmiş bir versiyonunu üretmeye odaklanmaktadır.

Şekil 3. Süreç odaklı yaklaşım aşamaları

Kelimelerin kâğıda aktarılmasından önceki aşama olan yazma öncesinde planlama ve keşfetme süreçlerine vurgu yapılmaktadır. Bir yazıyı oluşturma sürecinde yönetme ve düzenleme gibi bir takım bilişsel becerilerden oluşan bu yaklaşımda yazma eylemi bir amaca yöneliktir (Flower ve Hayes, 1981, s. 368). Bu nedenle yazmaya geçilmeden önce bir yazma amacı belirlenmelidir. Bu yaklaşıma baktığımızda yazma eyleminin beyin fırtınası, grup tartışması ve yeniden yazma gibi dil kullanımını teşvik eden birtakım etkinlikleri kapsadığı görülmektedir. Özellikle yazma aşamasına geçilmeden önce yeni fikirler oluşturmak için beyin fırtınası ve grup tartışması gibi tekniklerden faydalanılır. Öğretmenin bu aşamada öğrencilerin yeni fikirler oluşturmalarını teşvik etmesi beklenir (Steele, 2004).

Öğretmen ve öğrencilerin yazı yazılacak konuyu belirlemesinden sonra tartışma ve beyin fırtınası gibi yöntemlerle fikirler oluşturulur ve netleştirilir. Sonrasında ise bir taslak oluşturulur. Taslak oluşturulduktan sonra alınan dönütler sonrasında düzenleme yapılır ve yazının son şekli oluşturulur. Öğretmen tüm bu süreçte rehberlik ederek gerekli durumlarda dönütler verir (Yaylı, 2014, s. 79). Beyin fırtınası yaparak fikirlerin ortaya konması, yazma öncesi tasarlama, gözden geçirme ve çeşitli şekilde düzenleme gibi birtakım işlemleri içeren yazma zaman isteyen bir süreçtir. Ders ortamında sınırlı zaman sebebiyle çoğu öğretmen bu aşamaların uygulanmasını zahmetli bulmaktadır. Yine de yazma sürecinin öğrencilerin planlama ve yazılan metnin tekrardan okunarak gerekli düzeltmelerin yapılması gibi becerileri kapsadığı düşünüldüğünde ortaya konan ürün kadar önemli olduğunu söylemek mümkündür (Harmer, 2007, s. 326).

Grabe ve Kaplan'a (1996) göre, yazma süreci yazan kişinin içsel süreçlerini ve dış faktörlerini kapsamaktadır. Dış sosyal bağlam katılımcı, görev, metin ve konu gibi değişkenleri içermektedir. İçsel süreçler ise yazarın işleyen belleğindeki birtakım etkinliklerden oluşmaktadır. Yazan kişi yazma amacını ya dış bağlama ya da kendi içinde kurmuş olduğu hedeflere göre belirler. İçsel süreçler sözel bellek ve üst bilişsel işlemlerden oluşmaktadır.

Süreç yaklaşımını kullanarak yazan kişi hem okuma ve yazma becerilerini hem de daha üst bilişsel becerileri bir arada kullanabilmektedir (Keen, 2022, s. 38). Flower ve Hayes (1981, s. 366) bu bilişsel süreçlerdeki dört önemli noktayı şöyle sıralamaktadır:

1. Yazma süreci yazan kişinin kompozisyon oluştururken yönettiği ve düzenlediği bir dizi ayırt edici düşünme süreci olarak anlaşılır.
2. Bu süreçlerin hiyerarşik ve birbirleriyle bütünleşik bir yapısı vardır.
3. Yazma etkinliğinin kendisi hedef odaklı bir düşünme sürecidir.
4. Yazarlar, hedeflerini iki şekilde belirler: İlk olarak, ana amaçları belirlerler ve ardından bunları destekleyen alt amaçlar eklerler. Bazen ise ana amaçlarını değiştirirler veya tamamen yeni amaçlar belirlerler.

Öğretmenleri bu süreçte öğrencilere geri bildirim sağlarlar ve yazılı ürünlerin kalitesini artırmak için öğrencilerle birlikte çalışırlar. Yazan kişi planlama yaparak ve yeni fikirler oluşturarak hedef dili anlamlandırma ve keşfetme olanağı sağlar. Yeni fikirler oluşturarak ve yeni bir ürün ortaya koyarak hedef dilde özgüven ve farkındalık kazanır. Yazma eyleminin öğrenenin kendi kişisel ihtiyaçlarına ve düşünme süreçlerine yönelik olduğu düşünüldüğünde günlük hayatta ve belli durumlarda kullanılacak iletişim yollarını öğrenmeye yönelik gerçekleştirilen etkinlikler bu yaklaşımın ana ilkesini oluşturmadığı söylenebilir. Yazma belli aşamalardan oluşan tümevarımsal ve keşfetmeye dayalı bir uygulamadır. Ayrıca yazma eylemi kritik düşünme, üst bilişsel beceriler gibi içsel yolculuk gerektiren unsurlara önem verdiği için sosyal ve kültürel bağlam bilgisine olan ihtiyaç tür odaklı yaklaşıma göre daha az olduğunu söylemek mümkündür (Hyland, 2004, s. 19). Bundan hareketle bu yaklaşımda öğretmenlerin öncelikli hedeflerinden birinin öğrencilerinin üstbilişsel farkındalıklarını, yani yazma stratejileri üzerinde düşünme yeteneklerini geliştirmek olduğu söylenebilir (Harmer, 2003, s. 12). Yazmanın gelişimsel ve kişisel bir süreç olduğunu söyleyen bu yaklaşımda öğrenciler, yazılı ürünlerini geliştirmek için yazma sürecinin her aşamasında aktif olarak yer alırlar. Öğretmenin rehber görevinde

öğrencinin ise aktif olarak sürece katılmasından dolayı öğrenciler daha fazla sorumluluk almaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin özgüvenlerini artırır ve onları daha bağımsız yazarlar haline getirir.

2.6 İlgili çalışmalar

Yabancılar Türkçe öğretimi alanının öneminin ve araştırmaların özellikle son yıllarda giderek arttığı görülmektedir. Türkçenin uluslararası alanda yaygınlaşması ile birlikte Türkçe öğretimi giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu bölümde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili yapılan akademik çalışmalara değinilecektir. Bu çalışmalara YÖK Ulusal Tez Merkezi internet sayfasından erişilmiştir.

Yabancılar Türkçe öğretimi alanında ders kitaplarının incelenmesine yönelik çeşitli yüksek lisans ve doktora tezleri bulunmaktadır. Bu tezler, ders kitaplarında yer alan dil becerileri, kelime ve dil bilgisi, kültürel unsurlar, dil öğretim yaklaşımları gibi konuları kapsamaktadır. Ömeroğlu (2016) tarafından yapılan *Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış Ders Kitaplarının İncelenmesi* adlı doktora çalışmasında yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarını biçim ve içerik özellikleri bakımından bilimsel ölçütlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Dincel (2021) *Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarının Ölçme Değerlendirme Açısından İncelenmesi ve Konuya Dair Öğretici Görüşleri* adlı doktora çalışmasında yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarını ölçme değerlendirme açısından çeşitli değişkenlere göre incelemeyi ve öğretici görüşleri doğrultusunda değerlendirmeyi amaçlamıştır. Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarını dil becerileri yönünden inceleyen yüksek lisans tezleri Beyza Çelik (2022) ve Hanife Geçim (2022) tarafından hazırlanmıştır. Biçim ve içerik yönünden Edanur Kanca (2020) ve Tarık Demir (2012) tarafından ele alınmıştır. Ders kitaplarında yer alan sözcük varlığı ve sözcük öğretimi konuları Kenan Güneş (2019) ve Mehmet Ünay (2020) tarafından incelenmiştir. Bu alanda kullanılan ders kitaplarını dil bilgisi yönünden inceleyen yüksek lisans tezleri Sibel Kaya (2011), Sedef Altın (2022), Nihal Koçak (2019), Nimet Duran (2023); kültürel unsurlar bakımından inceleyen tezleri ise İsmail Demirtaş (2021) ve Fitnat Kılıç (2019) tarafından hazırlanmıştır. Kitaplarda yer alan metinleri çeşitli unsurlar bakımından inceleyen çalışmalar Esme Şimşek (2019), Nuray Kayatürk (2018) ve Nurhan Akat (2022) tarafından yapılmıştır.

Yabancılar Türkçe öğretiminde yazma becerisi ve yaklaşımları alanında çeşitli yüksek lisans ve doktora tezleri bulunmaktadır. Akbulut (2022) tarafından yapılan *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Süreç-Tür Odaklı Yazma Yaklaşımı ile Yapılandırılmış Çok Katmanlı Metin Yazma Süreçlerinin İncelenmesi* adlı doktora çalışmasında Türkçe öğretmeni adaylarının süreç-tür odaklı yazma yaklaşımı ile yapılandırılmış çok katmanlı metin yazma süreçlerini incelemiştir. Müjgân Bekdaş (2022) tarafından hazırlanan doktora tezinde Türkçe öğretiminde Türk efsaneleri kullanımının okuma ve yazma becerileri üzerine etkisi ele alınmıştır.

Kurt (2019) *Türkçe Eğitiminde Süreç Temelli Yazma Yaklaşımının Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Tür Odaklı Yazma Becerisinin Gelişimine Katkısı* adlı yüksek lisans tezinde süreç temelli yazma çalışmalarıyla öğrencilerin yazma becerilerini geliştirerek farklı türde metinler üretmelerini amaçlamıştır.

Tekin (2023) *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Tür Odaklı Yazma* çalışmasında Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe C1 ders kitabını tür odaklı yazma yaklaşımı açısından ele almıştır.

Demir (2020) *İzmir ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarının Yazma Yaklaşımları Bakımından Değerlendirilmesi* adlı yüksek lisans tezinde İzmir ve İstanbul ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerini biçimsel yaklaşım, işlevsel yaklaşım, yaratıcı ifade yaklaşımı, süreç yaklaşımı, içerik odaklı yaklaşım ve okur odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir.

Yazma etkinlikleri konusunda yüksek lisans tezleri Esat Öncül (2020) ve Zeynep Ayan (2016) tarafından hazırlanmıştır. Yazma becerilerine yönelik yüksek lisans tezleri ise Ayten Güngör (2020), Oğuzhan Sakoğlu (2022) tarafından hazırlanmıştır.

Yabancılar Türkçe Öğretimi alanında bulunan kitaplar Derya Yaylı ve Yasemin Bayyurt (2014), Mustafa Durmuş ve Alpaslan Okur (2013), Özcan Demirel (2012), Ömer Demircan (2013) tarafından yazılmıştır.

Yazma eğitimi alanında hazırlanmış birçok makale bulunmaktadır. Ülper ve Uzun (2009), bilişsel süreç modeline dayanarak hazırlanan yazma öğretimi izlencesini ele almışlardır. Ünsal (2008) çalışmasında kontrollü, güdümlü ve serbest yazma türlerini incelemiştir. Karakoç Öztürk (2021) makalesinde ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin süreç temelli yazma yaklaşımının aşamaları açısından incelenmesi konusuna değinmiştir. Yazma eğitimi konusu Tiryaki (2013); akademik yazma becerisi konusu

Azizoğlu, Tolaman ve Tulumcu (2019); ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin değerlendirilmesi Tok (2013) ve Yılmaz (2014) tarafından ele alınmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan yöntem, veri toplama araçları ve verilerin analizi açıklanmıştır.

3.1 Araştırma yöntemi

Araştırma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında ve yabancı dil olarak İngilizce öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin yazma yaklaşımları bakımından incelenmesini amaçlayan nitel bir çalışmadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar, bir durumu nesnel bir şekilde tanımlamaya yönelik çalışmalardır. Bu tür çalışmalar, araştırmanın temel ve başlangıç noktasını oluşturarak daha ileri analizler ve araştırmalar için temel sağlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014 s. 22).

Araştırmada Headway İngilizce ders kitapları ile Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinlikleri yazma yaklaşımları bakımından incelenmiş ve elde edilen veriler tablolar halinde sunulmuştur.

3.2 Evren ve örneklem

Çalışma evreni, araştırmacının doğrudan gözleyebileceği veya seçilmiş bir örnek küme üzerinde yapılan gözlemlerle elde edebileceği somut bir evrendir. Örneklem ise genel bir evrenin bir parçasını temsil etmek üzere özenle seçilmiş küçük bir grup örnektir (Karasar, 2014, s. 110).

Çalışmada incelenen eserler yabancı öğrenciler için Türkçe ders kitapları ile İngilizce ders kitaplarıdır. 2021 yayın tarihli Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitapları (1.baskı) ve 2019 yayın tarihli Headway İngilizce Öğretim Ders Kitapları (5. baskı)

incelenen ders kitapları olarak seçilmiştir. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitapları A1- A2- B1- B2- C1/+ seviyelerinden oluşmaktadır. Headway İngilizce Öğretim Ders Kitapları ise A1- A2- B1- B2- C1- C2 seviyelerinden oluşmaktadır.

3.3 Veri toplanması ve analizi

Bu çalışmada veri toplama tekniği olarak nitel araştırma yönteminde uygulanan doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman analizi, mevcut kayıtlar ve belgeler üzerinde analizler yoluyla gerçekleştirilen bir veri toplama yöntemidir (Karasar, 2014, s. 183). Doküman analizinin bir çeşidi olan içerik çözümlemesi, belirli bir metnin, kitabın ya da belgenin belli özellikleri baz alınarak sayısal hale getirilmesi ve belli verilerin toplanması için kullanılan bir belgesel tarama tekniğidir (Karasar, 2014, s. 184).

Çalışmada Headway İngilizce ders kitapları ile Yeni İstanbul Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinlikleri yazma yaklaşımları ve bu yaklaşımlarla ilgili belirlenen ölçütlere göre incelenmiştir. Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında dil bilgisi ve yazma bölümlerinde yer alan etkinlikler incelenirken, Headway İngilizce ders kitapları ise sadece yazma bölümündeki etkinlikler açısından ele alınmıştır. Her yazma yaklaşımı için kullanılacak ölçütler, bu alanda yazılmış yerli ve yabancı kitap ve makalelerin incelenmesiyle belirlenmiştir. Çalışmada yazma yaklaşımları olarak ürün, tür ve süreç odaklı yazma yaklaşımları ele alınmıştır. İncelenen ölçütler, ilgili yazarların (Badger ve White, 2000; Flower ve Hayes, 1981; Harmer, 2007; Hyland, 2002a, Hyland, 2003b; Nunan, 1991; Demirel, 2012; Yaylı ve Yaylı, 2014; Council of Europe, 2020; Millî Eğitim Bakanlığı, 2019) eserlerinde yazma yaklaşımlarıyla ilgili bahsettiği ayırt edici özelliklerin saptanması ve derlenmesi sonucunda oluşturulmuştur.

Ürün odaklı yaklaşımda Badger ve White (2000), Hyland (2003) ve Demirel (2012) gibi yazarların çalışmalarında belirttiği tanıma, kontrollü yazma, güdümlü yazma ve serbest yazma bölümleri dikkate alınmıştır. Kontrollü yazma etkinlikleri çeşitlendirilerek ürün odaklı yaklaşıma dair ölçütler oluşturulmuştur. Bu yaklaşım kapsamında tamamlama, dinleme metnine göre yazma, görsele dayalı yazma, cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma, anahtar sözcük kullanarak yazma, yeniden sıraya koyma, dönüştürme, örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma, güdümlü yazma, yer değiştirme ve düzeltme türlerinde yazma etkinlikleri dikkate alınmıştır.

Tür odaklı yaklaşımda tezin kavramsal çerçeve bölümünde de ayrıntılı değinilen yazarların (Hyland, 2003; Yaylı ve Yaylı, 2014; Council of Europe, 2020; Milli Eğitim Bakanlığı, 2019) belirttiği türler neticesinde tür odaklı yaklaşım ölçütleri oluşturulmuştur. Mevcut literatürden elde edilen bilgiler doğrultusunda ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin içerdiği metin türleri analiz edilmiştir. Veri toplama sürecinde literatür araştırması yapılarak mevcut metin türleri incelenmiş ve bunların özellikleri, amaçları ve kullanım alanları hakkında bilgi toplanmıştır. Yazma etkinlikleri kapsamında değerlendirilecek metinlerin içeriği ve özellikleri dikkate alınarak anlamlı kategorilere ayrılmış ve belli başlıklar altında gruplandırılmıştır. Bu araştırma, mevcut metin türlerini sınıflandırarak alana özgün bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu sınıflandırma sonucunda metin türlerinin özellikleri ve amaçlarına ilişkin ölçütler oluşturulmuştur. Elde edilen bu ölçütler tablo şeklinde sunulmuştur. Tür odaklı yaklaşım kapsamında değerlendirilecek metin türleri şunlardır:

1. Bilgilendirici metinler (Bilgilendirici metinler (Makale, deneme, söyleşi, fıkra, haber/reklam metni, blog yazıları vb.),
2. Hikâye edici metinler (Hikâye, masal, öykü, tiyatro, destan vb.),
3. Şiir/Şarkı,
4. Kişisel yazılar (Anı, otobiyografi, mektup, blog yazıları ve günlükler),
5. Efemera (karneler, otobüs sinema biletleri, kartvizitler, lokanta menüleri, posterler, pasaportlar, kartpostallar, davetiyeler vb.),
6. Dijital iletişim metinleri (sosyal medya mesajları, e-posta, çevrimiçi iş başvuru formu vb.),
7. Resmi yazı türleri (Dilekçe, belge, sözleşme, hukuki metinler, öz geçmiş, rapor vb.),
8. Mektup (özel mektup, edebi mektup, resmi ve iş mektupları vb.),
9. Broşür (liste, diyagram, tablo, grafik, kroki, harita, afiş vb. karma içerikli metinler),
10. Kartpostal kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, yemek tarifi, talimatnameler vb.),
11. Gezi yazısı,
12. Konuşma metni (günlük konuşma, diyalog, sohbet, röportaj, konferans, sunum),
13. Özlü sözler (atasözü, deyim, duvar yazıları, döviz vb.).

Süreç odaklı yaklaşım çerçevesinde, ders kitaplarında yer alacak yazma etkinlikleri, yazma sürecinin aşamalarına odaklanılarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu yaklaşımda incelenecek ölçütler Badger ve White (2000), Hyland (2003), Yaylı ve Yaylı (2014) ve diğer yazma uzmanlarının çalışmaları dikkate alınarak oluşturulmuştur. Ön yazma etkinlikleri ve planlama, taslak oluşturma, gözden geçirme ve son olarak düzenleme yazma sürecinin aşamalarını oluşturmaktadır. Bu dört önemli aşamayı içeren yazma etkinlikleri süreç odaklı yaklaşım kapsamında değerlendirilmiştir.

Kitaplarda yer alan yazma etkinlikleri her üniteye göre yazma yaklaşımları için sunulan bu ölçütlere göre incelenmiş ve elde edilen veriler her yaklaşım ve seviye için tablolar halinde sayısallaştırılarak sunulmuştur. Son olarak iki farklı öğretim setinden elde edilen veriler karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Tablo 2

Yazma Yaklaşımları ve İncelenecek Ölçütler

Yaklaşımlar	Ölçütler
Ürün Odaklı Yaklaşım	Tamamlama Dinleme metnine göre yazma Görsele bakarak yazma Cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma Anahtar sözcük kullanarak yazma Yeniden sıraya koyma Dönüştürme Örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma Güdümlü yazma Yer Değiştirme ve Düzeltme
Tür Odaklı Yaklaşım	Bilgilendirici metinler Hikâye edici metinler Şiir/Şarkı

	Kişisel yazılar
	Efemera
	Dijital iletişim metinleri
	Resmi yazı türleri
	Mektup
	Broşür
	Kartpostal kılavuzlar
	Gezi yazısı
	Konuşma metni
	Özlü sözler
Süreç Odaklı Yaklaşım	Yazma süreci aşamaları (Ön yazma etkinlikleri ve planlama, taslak oluşturma, gözden geçirme, düzenleme)

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1 Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yazma yaklaşımı açısından incelenmesi

4.1.1 A1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabı A1 seviyesi incelendiğinde ürün odaklı yaklaşımı kapsamında farklı türde yazma etkinliklerine yer verilmiştir. Etkinlik isimleri ve yer aldığı üniteler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

A1 Düzeyi Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Ürün Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	Başlangıç bölümü	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite
Tamamlama	3	2	4	13	8	9	9
Dinleme metnine göre yazma	3	2		1	3	3	2
Görsele bakarak yazma		1	3	1			1

Cevap ya da soru cümlesi yazma	1	3	1	3	1
Anahtar sözcük kullanarak yazma	3	1	4		1
Yeniden sıraya koyma	1	1			
Dönüştürme				1	
Örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma		2		3	2
Güdümlü yazma			1		
Yer değiştirme ve düzeltme					
					1

Tablo 3 incelendiğinde Yeni İstanbul Türkçe ders kitabı A1 seviyesinde ürün odaklı yazma yaklaşımı kapsamında farklı türde yazma etkinliklerine yer verildiği görülmektedir. Başlangıç bölümünde tamamlama alıştırmalarına (f=3) ve dinleme metnine göre yazma etkinliğine (f=3) yer verilmiştir. 1. ünite tamamlama alıştırmaları (f=2), dinleme metnine göre yazma etkinliği (f=2), görsele bakarak yazma etkinliği (f=1), cevap ya da soru cümlesi yazma etkinliği (f=1), anahtar sözcük kullanarak yazma etkinliği (f=3) ve yeniden sıralama etkinliği (f=1) bulunmaktadır. 2. ünite tamamlama alıştırmaları (f=4), görsele bakarak yazma (f=3), cevap ya da soru cümlesi yazma (f=3) ve yeniden sıraya koyma (f=2) etkinliklerine yer verilmiştir. 3. ünite tamamlama alıştırmaları (f=13), dinleme metnine göre yazma (f=1), görsele bakarak yazma (f=1), anahtar sözcük kullanarak yazma (f=1), örneğe uygun yazma (f=2) etkinlikleri bulunmaktadır. 4. ünite tamamlama alıştırmaları (f=8), dinleme metnine göre yazma (f=3), anahtar sözcük kullanarak yazma (f=4), cevaba uygun

soru ya da soruya uygun cevap yazma (f=1) ve güdümlü yazma (f=1) etkinliklerine yer verilmiştir. 5. ünite de tamamlama alıştırmaları (f=9), dinleme metnine göre yazma (f=3), cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma (f=3), dönüştürme (f=1), örneğe ya da ifadeye uygun yazma (f=3) etkinlikleri mevcuttur. 6. ünite de tamamlama (f=9), dinleme metnine göre yazma (f=2), görsele bakarak yazma (f=1), cevap ya da soru cümlesi yazma (f=1), anahtar sözcük kullanarak yazma (f=1), örneğe uygun yazma (f=2) etkinliklerinin olduğu görülmüştür.

Başlangıç bölümünde cümlelerdeki boşlukları verilen sözcüklerle doldurma ve diyalogu metne göre tamamlama etkinlikleri bulunmaktadır. 1. ünite de tamamlama, dinleme metnine göre yazma ve anahtar sözcük kullanarak yazma etkinliklerine daha çok yer verilmiştir. Tamamlama alıştırmaları olarak verilen kalıp sözcükleri diyalog içerisinde kullanarak uygun boşlukları doldurma, soru cümlelerin ve cevapların örneklerdeki gibi doğru bulunma hâl ekleri kullanılarak tamamlanması etkinliklerine yer verildiği görülmüştür. Anahtar sözcük kullanarak yazma bölümünde verilen renkleri kullanarak kısa cümle oluşturmaları ve belli cümle yapılarını kullanarak diyalog yazmaları istenmiştir. Dinleme metnine göre yazma etkinliği olarak verilen diyalogdaki boşlukların dinleme metnine göre doldurulması istenmiştir. Görsele bakarak yazma etkinliği olarak verilen resimlere göre cümle oluşturmaları ve resimlere göre soruların cevaplarını yazmaları istenmiştir.

2. ünite de tamamlama, görsele bakarak yazma ve soru ya da cevap cümlesi yazma etkinliklerinin sayıca fazla olduğu görülmektedir. 2. ünite de cümleleri bulunma hâl ekleri kullanarak yazmaları, soru cümlelerini ve cevaplarını doğru bulunma hâl ekleri kullanarak tamamlamaları, görsellere dayanarak soruları yanıtlamaları ve resimlere göre soru cevapları oluşturmaları istenmektedir. Bu ünite boyunca, cümlelerdeki boşlukları doldurma, yanlışları düzelterek yeniden yazma ve sorulara uygun cevaplar yazma gibi dilbilgisine dayalı becerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

3. ünite de tamamlama alıştırmalarına yoğun olarak yer verildiği görülmektedir. Bu ünite de fiilleri şimdiki zaman eklerine göre uygun boşluklara yerleştirilmesi, zaman ifadeleri kullanarak cümleler oluşturulması ve günlük planları tabloya yazmaları istenmektedir. Bu ünite de ayrıca, yönelme durumu ekleri, uzaklaşma durumu ekleri ve ad durum eklerini uygun fiillerle doldurma, dinledikleri metne göre boşlukları tamamlama, diyalogu tamamlama gibi becerilerin yanı sıra izin ve rica yapılarını kullanarak cümleleri tamamlama görevleri bulunmaktadır.

4. ünite de cümlelerin iyelik ekleri ve ad durum ekleri kullanılarak tamamlanması istenmektedir. Ayrıca, verilen kelimelerin doğru iyelik ekleriyle tamamlanması ve bu kelimeleri kullanarak aile üyelerini tanıtan bir metin yazılması istenmektedir. Dinlenen metne göre boşlukların doldurulması, aileden uzak yaşamının olumlu ve olumsuz yönlerinin belirtilmesi, boşlukların belirtme ekleriyle doldurulması, metindeki boşlukların ad durum ekleriyle tamamlanması, izlenen videoya göre boşlukların doldurulması ve bir diyalogun tamamlanması beklenmektedir. Son olarak kendileri ile ilgili sorulara cevaplar yazmaları istenir.

5. ünite de tabloda belirtildiği türlerde kontrollü yazma etkinlikleri bulunmaktadır. Bu etkinlikler şunlardır: cümleleri saatlerle tamamlama, cümleleri örneklerde olduğu gibi tamamlama, soruları ilana uygun şekilde cevaplama, metni dinledikten sonra boşlukları doldurma, cümleleri geçmiş zaman ekleriyle tamamlama, metindeki boşlukları şimdiki zaman ve belirli geçmiş zaman ekleriyle tamamlama, kendi ülkesindeki bayramları tanıtan bir yazı yazma, boşlukları zarf fiilleriyle doldurma, cümleleri "-dan önce/sonra, -madan önce, -dıktan sonra" zarf fiilleriyle yeniden yazma, cümleleri "-dan beri, -dır" yapılarını kullanarak tamamlama, soruları kendi düşüncelerine göre cevaplama, dinlenen metne göre boşlukları tamamlama, örnek metni inceleyerek anneler günüyle ilgili bir metin yazma, izlenen videoya göre boşlukları tamamlama, boşlukları uygun kelimelerle doldurma, verilen soruları cevaplama ve boşlukları uygun zarf fiilleriyle doldurma.

6. ünite, dilin farklı yapılarını ve işlevlerini geliştirme fırsatı sunacak etkinliklerden oluşmaktadır. Bu ünite de, cümlelerin belirtili isim tamlamasına uygun şekilde tamamlanması, belirtisiz isim tamlamasına uygun şekilde tamamlanması, dinlenen metne göre boşlukların doldurulması, cümlelerin uygun kelimelerle tamamlanması, boşlukların "-ki" zamiriyle doldurulması, bulunma durum ekleriyle doldurulması, karşılaştırma için kullanılan eklerle doldurulması, uygun hâl ekleriyle doldurulması, boşluklardaki "-daki" ve "-ki" eklerinin kullanılması gibi etkinlikler yer almaktadır. Ayrıca, anahtar kelimeler kullanılarak akrabaları tanıtan bir yazı yazılması, resimlerdeki nesne isimlerine "-daki" yapısı eklenerek yazılması, resimdeki kişilerin fiziksel özelliklerine dayanarak karşılaştırma cümlelerinin yazılması, dinlenen metne göre boşlukların doldurulması, örnek metne göre sınıftaki kişilerin verilen sıfatları kullanarak karşılaştırma yapılması ve soruların karşılaştırma yapılarını kullanarak cevaplanması gibi etkinlikler yoluyla dil bilgisi kurallarının pekiştirilmesi hedeflenmektedir.

Örnek:

Seninle konuşmak istiyorum.
Derya parka gitmek istemiyor.

5 Aşağıdaki cümleleri örnekteki gibi tamamlayalım.

1. Çok yorgunum, biraz dinlen.....
2. Aç değilim. Yemek ye.....
3. Neden hazırlanmıyorsun? Bizimle gel.....
.....?
4. Bugün hava çok güzel. Dışarı çık.....
.....?
5. Pardon! Ben bir bilet al.....
6. Çocuklar evde televizyon seyret.....
dışarıda oyna.....
7. Siz tatilde ne yap.....?
8. Çok kızgıyım. Hiç kimseyle görüş.....
.....
9. Kızım, öğretmen ol.....

Resim 1. Yeni İstanbul Türkçe A1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

YAZMA

12 Sınıftaki arkadaşlarımızı düşünelim ve aşağıdaki sıfatları kullanarak çeşitli karşılaştırmalar yapalım.

çalışkan	düzenli	başarılı	tembel	dağınık	konuskan	sakin	sinirli	dikkatli
yaşlı	genç	cesur	kibar	ciddi	komik	neşeli	eğlenceli	

ÖRNEK:

Sınıfımızda on beş öğrenci var. Herkes birbirinden farklı. Anna benim yakın arkadaşım. Esmâ da benim yakın arkadaşım. Anna, Esmâ'dan daha çalışkan ve ciddi. Esmâ sınıftaki en dağınık öğrenci. Sınıfın en tembeli Ahmet. Ama Ahmet sınıftaki en kibar ve genç öğrenci. Aida sınıftaki bütün öğrencilerden daha düzenli.

YENİ İSTANBUL ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER İÇİN TÜRKÇE DERS KİTABI A1

Resim 2. Yeni İstanbul Türkçe A1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.1.2 A2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabı A2 düzeyi incelendiğinde ürün odaklı yaklaşım kapsamında farklı türde yazma etkinlikleri bulunmaktadır. Etkinlik isimleri ve yer aldığı üniteler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

A2 Düzeyi Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Ürün Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite
Tamamlama	8	9	7	11	10	10
Dinleme metnine göre yazma	1	3	3		1	
Görsele bakarak yazma	2					
Cevap ya da soru cümlesi yazma	1	1			1	
Anahtar sözcük kullanarak yazma		1	1	1		
Yeniden sıraya koyma	1					
Dönüştürme		1	1		2	
Örneğe ya da ifadeye uygun metin yazma	1		1			1
Güdümlü yazma	1	1	1	2	1	

Tablo 4 incelendiğinde Yeni İstanbul Türkçe ders kitabı A2 seviyesinin 1. ünitesinde tamamlama alıştırması (f=8), dinleme metnine göre yazma etkinliği (f=1), görsele bakarak yazma etkinliği (f=2), cevap ya da soru cümlesi yazma etkinliği (f=1), yeniden sıraya koyma etkinliği (f=1), örneğe ya da ifadeye uygun metin yazma etkinliği (f=1) ve güdümlü yazma etkinliği (f=1) bulunmaktadır. 2. ünite tamamlama alıştırması (f=9), dinleme metnine göre yazma (f=3), cevap ya da soru cümlesi yazma (f=1), anahtar sözcük kullanarak yazma (f=1), dönüştürme (f=1), güdümlü yazma (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 3. ünite tamamlama alıştırması (f=7), dinleme metnine göre yazma (f=3), anahtar sözcük kullanarak yazma (f=1), dönüştürme (f=1), örneğe ya da ifadeye uygun metin yazma (f=1), güdümlü yazma (f=1) etkinliklerine yer verilmiştir. 4. ünite tamamlama (f=11), anahtar sözcük kullanarak yazma (f=1) ve güdümlü yazma (f=2) etkinlikleri vardır. 5. ünite tamamlama alıştırması (f=10), dinleme metnine göre yazma (f=1), cevap ya da soru cümlesi yazma (f=1), dönüştürme (f=2) ve güdümlü yazma (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 6. ünite tamamlama etkinlikleri (f=10) ve örneğe ya da ifadeye uygun metin yazma etkinliği (f=1) yer almaktadır.

1. ünite farklı dil bilgisi yapılarını öğretmeyi amaçlayan tamamlama etkinlikleri bulunmaktadır. Bu ünite, verilen cümleleri emir kipleriyle tamamlama, uygun fiilleri ve emir kiplerini kullanarak cümleleri tamamlama, cümleleri istek kipiyle tamamlama, boşlukları emir ve istek kipleriyle doldurma, cümleleri isim ve sıfat yapım ekleriyle tamamlama gibi etkinlikler yer almaktadır. Ayrıca, sağlıklı yaşam için tavsiyeler yazma, verilen durumlara karşılık söylenecek cümleleri yazma, dinlenen metne göre diyalogu uygun kelimelerle tamamlama ve diyalogdaki boşlukları doldurma gibi becerilerin pekiştirilmesi hedeflenmektedir. Bunlara ek olarak düzensiz hâlde verilen cümleleri düzgün hâlde getirme, verilen durumlara uygun cevaplar yazma, istek kipi kullanarak Türkiye'de bildikleri yerlerle ilgili yazı yazma, kelimelere sıfat yapım ekleri getirerek yazma ve verilen resimlere bakarak kişilerin fiziksel özelliklerini yazma gibi farklı türde kontrollü yazma etkinlikleri de bulunmaktadır.

2. ünite, geğmiş zamanla ilgili becerilerin pekiştirilmesini hedefleyen etkinlikler içermektedir. Bu ünite cümlelerdeki boşlukları belirli geğmiş zaman ekleriyle doldurma,

zaman çizelgesinde verilen zaman ifadelerine göre boşlukları doldurma, boşlukları "ile" bağlacı kullanarak tamamlama gibi becerileri geliştirebilirler. Ayrıca, cümlelerdeki boşlukları "çünkü", "bu sebeple", "bu nedenle", "bu yüzden", "bunun için" gibi bağlaçlarla doldurma, isim cümlelerini belirli geçmiş zaman ekleriyle tamamlama ve dinlenen metne göre boşlukları doldurma gibi etkinlikler bulunmaktadır. Bir diğer dinleme etkinliğinde tarihleri ve sayıları cümlelerdeki boşluklara yazma, kendi zaman çizelgelerini oluşturma ve kendileriyle ilgili önemli bilgileri ve tarihleri yazma etkinlikleri mevcuttur. Bağlaçları kullanarak cümle oluşturma, izlenen videoya göre cümlelerdeki yanlışları düzeltme, anahtar kelimelerle cümleler yazma ve cümleleri geçmiş zamanla tekrar yazma gibi etkinliklerle dilbilgisi ve yazma becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

3. ünite, gelecek zamanla ilgili becerilerin geliştirilmesini hedefleyen etkinlikler içermektedir. Üniteye yer alan yazma alıştırmaları incelendiğinde, cümleleri gelecek zaman ile tamamlama, zaman zarflarını kullanarak gelecek zamanlı cümleler yazma ve verilen kelimelerle gelecek zamanlı cümleler oluşturma gibi becerileri kapsayan etkinliklerin olduğu görülmektedir. Ayrıca, cümlelerdeki boşlukları dinleme metnine göre tamamlama ve isim cümlelerinde kullanılan gelecek zaman kipleriyle boşlukları doldurma gibi etkinlikler bulunmaktadır. Gelecek zamana yönelik verilen sorulara cevap vererek detaylı bir tatil planı yazma ve örnekteki metni inceleyerek ülkemiz hakkında bir metin oluşturma gibi yazma becerilerine yönelik etkinliklerinin olduğu görülmektedir. Bu ünite, öğrencilerin gelecek zamana ilişkin dil bilgisi kurallarını ve ifadeleri doğru bir şekilde kullanma becerilerini geliştirmeyi ve gelecekteki planlarını ifade etmeyi amaçlamaktadır.

4. ünite, belirsiz geçmiş zaman kullanımıyla ilgili becerileri geliştirmeyi hedeflemektedir. Cümleleri belirsiz geçmiş zamanla tamamlama, belirsiz geçmiş zamanla cümleler oluşturma ve boşlukları pekiştirme sıfatlarıyla doldurma gibi etkinlikler ile belirsiz geçmiş zaman kullanımının doğru şekilde öğrenilmesi amaçlanır. Ayrıca bu ünite, boşlukları doğrudan anlatım (diye) şeklinde doldurma, uygun bağlaçlarla doldurma ve küçültme ekleriyle doldurma gibi becerileri de içermektedir. Ünlü bir kişi veya hayatlarındaki önemli bir kişi üzerine yazı yazma ve örnek sorulardan yararlanarak gördükleri bir rüyayı yazma gibi etkinliklerle dil bilgisi kurallarına dikkat ederek kısa metin oluşturabilme uygulamaları bulunmaktadır.

5. ünite, geniş zaman kipiyle ilgili becerilerin geliştirilmesini amaçlayan etkinlikleri içermektedir. Bu üniteye cümleleri geniş zaman kipiyle tamamlama, soruları geniş zamana göre cevaplama ve cümleleri geniş zamanla yeniden yazma gibi etkinlikler bulunmaktadır.

Ayrıca, boşlukları rica anlamıyla tamamlama, dinleme metnine göre boşlukları doldurma ve diyalogu tamamlama, kendi ülkelerinin iklimi hakkında geniş zaman kuralına göre metin yazma gibi farklı türde etkinliklerin olduğu görülmüştür.

6. ünite, yeterlilik fiilleriyle ilgili becerilerin geliştirilmesini hedeflemektedir. Öğrenciler, cümleleri yeterlilik fiilleriyle tamamlama becerisini kazanırken aynı zamanda bu fiillerin olumsuz halleriyle de tamamlama yaparlar. Ayrıca, verilen kelimeleri kullanarak yeterlilik fiilleriyle cümleleri doldurma becerisini geliştirirler. Bu ünite ayrıca, cümlelerdeki boşlukları "-ip" ve "-madan" zarf fiillerini kullanarak tamamlama becerisini öğrencilere kazandırır. Bu ünite, öğrencilerin dil becerilerini geliştirirken aynı zamanda çeşitli fiil kalıplarını ve zarf fiillerini kullanma yeteneklerini pekiştirir.

1B

4 Aşağıdaki kelimelerle cümleler oluşturalım.

1. gitmek / gelecek hafta / biz / Kız Kulesi	2. ısmarlamak / yemekten sonra / sana / baklava .....
3. yemek / lahmacun / bu lokanta	4. yapmak / Heybeliada / hafta sonu / piknik .....
5. Boğaz turu / sonu / yapmak / hafta ..... ?	6. almak / Kapalı Çarşı / yarın / lokum .....

Resim 3. Yeni İstanbul Türkçe A2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

7 Aşağıdaki kelimeler ile 5 cümle yazalım.

çünkü   bu sebeple   bu nedenle   bu yüzden   bunun için

1. ....

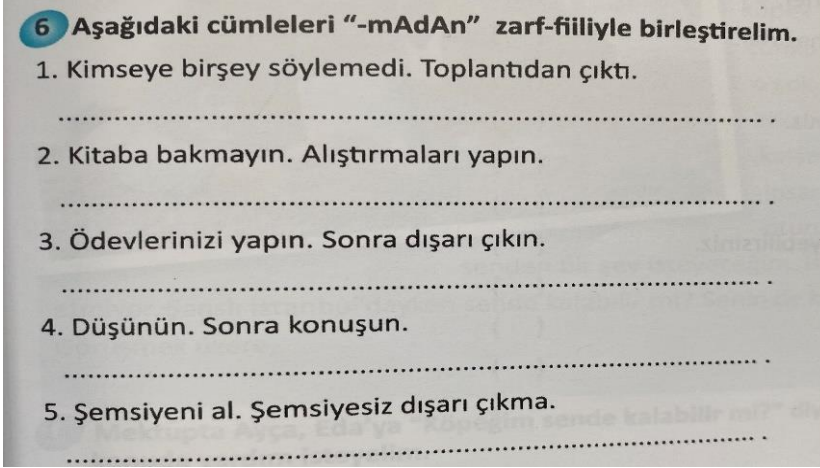
2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

Resim 4. Yeni İstanbul Türkçe A2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

Resim 5. Yeni İstanbul Türkçe A2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.1.3 B1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabı B1 düzeyi incelendiğinde ürün odaklı yaklaşım kapsamında farklı türde yazma etkinlikleri bulunmaktadır. Etkinlik isimleri ve yer aldığı üniteler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

B1 Düzeyi Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Ürün Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite
Tamamlama	11	9	7	12	13	4
Dinleme metnine göre yazma		1	2	1		
Görsele bakarak yazma						

Cevap ya da soru cümlesi yazma	1					
Anahtar sözcük kullanarak yazma						
Yeniden sıraya koyma				1		
Dönüştürme	1	2				2
Örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma			2	1	1	1
Güdümlü yazma	1	2			1	1
Yer değiştirme ve düzeltme		1				

Tablo 5 incelendiğinde Yeni İstanbul Türkçe ders kitabı B1 seviyesinin 1. ünitesinde tamamlama alıştırması (f=11), cevap ya da soru cümlesi yazma etkinliği (f=1), dönüştürme (f=1), güdümlü yazma (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 2. ünite tamamlama alıştırması (f=9), dinleme metnine göre yazma (f=1), dönüştürme (f=2), güdümlü yazma (f=2), yer değiştirme ve düzeltme (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 3. ünite tamamlama alıştırması (f=7), dinleme metnine göre yazma (f=2), örneğe ya da ifadeye uygun metin yazma (f=2) etkinliklerine yer verilmiştir. 4. ünite tamamlama (f=12), dinleme metnine göre yazma (f=1), örneğe ya da ifadeye uygun metin yazma (f=1) etkinlikleri vardır. 5. ünite tamamlama alıştırması (f=13), yeniden sıraya koyma (f=1), örneğe ya da ifadeye uygun metin yazma (f=1), güdümlü yazma (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 6. ünite tamamlama etkinlikleri (f=4), dönüştürme (f=2), örneğe ya da ifadeye uygun metin yazma (f=1) ve güdümlü yazma (f=1) etkinlikleri yer almaktadır.

1. ünite, öğrencilerin zarf-fiilleriyle ilgili becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin olduğu görülmektedir. Öğrencilere, boşlukları "-arak" zarf-fiilleriyle doldurma becerisi kazandırılır ve örneklerdeki gibi uygulama yapmaları istenir. Ayrıca, boşlukları "-a...-a"

zarf-fiili ile tamamlama becerisi üzerinde çalışılır. Şimdiki zamanın hikâyesi üzerinde çalışılarak cümlelerin "-dı, -yor, -yordu" ekleriyle doldurmaları istenir. Öğrenciler ayrıca yarım bırakılmış cümleleri kendi düşüncelerine göre tamamlayarak ifade becerilerini geliştirir. Öğrencilere geçmiş ve şimdiki zamana göre uygun zarf-fiillerini kullanarak tabloyu doldurma görevi verilir. Ayrıca, boşlukları hem "-arak" hem de "-a...-a" yapılarıyla tamamlama becerisi üzerinde çalışılır. Bir diğer etkinlikte cümlelerin "-ken" zarf-fiili kullanılarak yeniden yazılması istenir. Bu ünite, zarf-fiilleri doğru ve etkili bir şekilde kullanabilmeye yönelik kontrollü yazma etkinliklerini içermektedir.

2. ünite, öğrencilerin isim-fiil ekleriyle ilgili becerilerini geliştirmelerini hedefleyen kontrollü yazma etkinliklerinden oluşmaktadır. Bu ünite kapsamında, öğrenciler boşlukları "mak" ve "me" isim-fiil ekleriyle dolduracaklar. Ayrıca, yarım bırakılmış cümleleri tamamlayacaklar ve boşlukları "ma + iyelik" isim-fiil ekiyle tamamlayacaklar. Bunun yanı sıra, cümlelerdeki boşlukları ad durum ekleriyle tamamlayacaklar. Dönüştürme alıştırmalarında verilen cümlelerin dolaylı anlatıma çevrilerek yeniden yazılması beklenmektedir. Ayrıca bu ünite dil bilgisi kurallarına dikkat edilerek verilen sorulardan kapsamında hayatlarındaki en başarılı insanın başarı hikâyesi ve hayallerindeki meslek hakkında yazma etkinliği de bulunmaktadır.

3. ünite, öğrencilerin gereklilik kipini kullanma becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu ünite kapsamında, cümlelerin gereklilik kipiyle tamamlanması ve durumlara uygun durumlara uygun gereklilik ifade eden cümleler yazılması istenmektedir. Ayrıca, verilen fiilleri kullanarak yarım bırakılmış cümleleri tamamlama ve boşlukları gereklilik ifade eden diğer kullanım durumlarına göre uygun şekilde doldurma etkinlikleri bulunmaktadır. Cümleleri gereklilik kipinin olumsuz formuyla doldurma ve dinleme metnine göre yarım bırakılmış tavsiye cümlelerini tamamlama etkinlikleri, gereklilik kipininin doğru ve etkili bir şekilde kullanılmasına ve pekiştirilmesine yönelik olduğu görülmektedir.

4. ünite, gereklilik kipi hikayesine dayalı olarak çeşitli etkinlikler içermektedir. Bu etkinliklerde, öğrenciler durumlara bağlı olarak gereklilik kipi hikayeleri kullanarak tavsiyelerde bulunacaklardır. Ayrıca, boşlukları "mak için" ve "ma için" zarf-fiilleriyle dolduracaklar ve cümleleri "mak üzere" yapısıyla tamamlayacaklardır. Öğrenciler, boşlukları "mak için" ve "mak üzere", "maktansa" ve "a rağmen" zarf-fiilleriyle doldurarak cümleleri tamamlayacaklardır.

5. ünite, dilek-şart kipiyle ilgili cümlelerin tamamlanmasını içermektedir. Bu etkinliklerde cümleleri dilek kipiyle tamamlanması, dinleme metnine göre boşlukların tamamlanması, boşlukların dilek kipi ve dilek kipinin hikayesine uygun şekilde doldurulması beklenmektedir. Bunun yanı sıra verilen durumlara göre "keşke" yapısını kullanılarak cümleler yazılması ve pişmanlıklarla ilgili verilen metnin tamamlanmasına yönelik etkinlikler bulunmaktadır. Diğer etkinliklerde düzensiz olarak verilen kelimelerle, "-(y)ınca" zarf-fiil ekini kullanarak anlamlı cümleler yazmaları ve boşlukları "-(y)ınca" ve "-ır...maz" zarf-fiilleriyle doldurmaları istenir.

6. ünite, şart kipiyle ilgili cümlelerin doldurulmasını ve verilen cümleleri tamamlamayı içermektedir. Öğrenciler, boşlukları şart kipiyle dolduracak ve şart kipinin hikayesini kullanarak cümleleri yeniden yazacaklardır. Bir diğer etkinlikte ise, boşlukları şart kipinin hikayesiyle dolduracaklardır. Ayrıca, yarım bırakılan cümleleri şart kipiyle tamamlamaları istenmektedir. Öğrenciler, soruları cevaplayarak beden dili ve kültürel farklılıklar hakkında bir metin yazacaklardır. Verilen durumlara göre olumlu ve olumsuz cümleler yazmaları beklenmektedir. Öğrenciler, cümleleri "-dığından beri" zarf-fiilini kullanarak yeniden yazacaklardır.

6 Aşağıdaki cümleleri gereklilik kipi (-mAII) ile tamamlayalım.

1. İlaçlarını her gün iç..... .	7. Biraz acele et..... , yoksa geç kalacağız.
2. Yemekten önce ellerini yıka..... .	8. Anne! Bu kitabı yarına kadar bitir..... ?
3. Öğretmenim! Sınav için yarın kaçta gel..... ?	9. Herkes trafik kurallarına uy..... .
4. Dişlerin çürüyecek. Bu kadar çok tatlı ye..... .	10. Bu toplantıya ben de katıl..... ?
5. O lokanta çok kalabalık, rezervasyon yaptır..... .	11. Sence alışverişe kiminle git..... ?
6. Burası kaldırım. Arabanı kaldırıma park et..... .	12. Biz bu sırrı hiç kimseye söyle..... .

Resim 6. Yeni İstanbul Türkçe B1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

7 Aşağıdaki boşlukları dilek kipi ile dolduralım.

Keşke kısa zamanda emekli ol.....(1). Eşimle bir sahil kasabasına yerleş.....(2). Küçük bir tekne al.....(3). Her gün balığa çık.....(4). Emekliliğin tadını çıkar.....(5).

Keşke hemen büyü.....(6). Ehliyet al.....(7) ve araba kullanabil.....(8). Babam bana son model bir araba al.....(9). Arkadaşlarımı alıp arabayla sokaklara çık.....(10) ve dolaş.....(11).

Resim 7. Yeni İstanbul Türkçe B1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.1.4 B2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabı B2 düzeyi incelendiğinde ürün odaklı yaklaşım kapsamında farklı türde yazma etkinlikleri bulunmaktadır. Etkinlik isimleri ve yer aldığı üniteler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

B2 Düzeyi Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Ürün Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite
Tamamlama	7	6	6	9	2	6
Dinleme metnine göre yazma						
Görsele bakarak yazma						

Cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma	1		1	
Anahtar sözcük kullanarak yazma			1	1
Yeniden sıraya koyma				
Dönüştürme	2	5	1	11
Örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma			1	
Güdümlü yazma			1	
Yer değiştirme ve düzeltme			2	

Tablo 6 incelendiğinde Yeni İstanbul Türkçe ders kitabı B2 seviyesinin 1. ünitesinde tamamlama alıştırmaları (f=7) ve dönüştürme etkinlikleri (f=2) yer almaktadır. 2. ünite tamamlama (f=6), cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma (f=1), dönüştürme (f=5) etkinlikleri mevcuttur. 3. ünite tamamlama alıştırmaları (f=6), örneğe ya da ifadeye uygun metin yazma (f=1), güdümlü yazma (f=1) etkinliklerine yer verilmiştir. 4. ünite tamamlama alıştırmaları (f=9), cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma (f=1), anahtar sözcük kullanarak yazma (f=1), dönüştürme (f=1), yer değiştirme ve düzeltme (f=2) etkinlikleri bulunmaktadır. 5. ünite tamamlama alıştırmaları (f=2) ve dönüştürme (f=11) etkinliklerinden oluşmaktadır. 6. ünite tamamlama etkinlikleri (f=6) ve anahtar sözcük kullanarak yazma (f=1) etkinlikleri yer almaktadır.

1. ünite, öğrencilerden boşlukları işteş fiillerle doldurmaları istenmektedir. Ayrıca, cümleleri örneklerdeki gibi dönüşlülük ekiyle yazmaları beklenmektedir. Öğrenciler, cümlelerle fiilleri eşleştirecek ve boşlukları dönüşlülük ve zaman ekleriyle tamamlayacaklardır. Dinleme metnine göre boşlukları doldurmaları da istenmektedir.

Ayrıca, cümleleri "dıkça" ve "dığđı sürece" zarf-fiilleriyle doldurmaları beklenmektedir. Öğrenciler, yarım bırakılan cümleleri tamamlayacak ve cümleleri "dığđı sürece" zarf-fiilini kullanarak tekrar yazacaklardır. Bunun yanı sıra, cümleleri işteşlik eki kullanarak da tekrar yazmaları istenmektedir.

2. ünite, edilgen fiil yapısına yönelik etkinlikler yer almaktadır. Bu etkinliklerde boşlukları edilgen fiil yapısına göre doldurmaları ve dönüştürme etkinliklerinde cümleleri edilgen olarak yeniden yazmaları beklenmektedir. Bu yapıya yönelik bir diğer etkinlikte soruların cevaplarını da edilgen olarak yazmaları istenmektedir. Zarf-fiillerin kullanımına yönelik hazırlanan diğer etkinliklerde boşlukları "-a kadar", "-dığđında", "-dığđı sırada", "-acağı zaman/sırada" ve "-dığđı zaman/sırada" gibi yapılarla doldurmaları beklenmektedir.

3. ünite, öğrencilerden cümlelerdeki boşlukları uygun sıfat-fiil ekleri ile doldurmaları ve cümleleri sıfat-fiil eki kullanarak tamamlamaları istenmektedir. Ayrıca, moda hakkında kısa bir metin yazmaları için verilen bağlaçları kullanmaları ve soruları göz önünde bulundurmaları istenmektedir. Diğer etkinliklerde ise, boşlukları "dık, -acak", "-ar, -maz, -ası, -mış, -acak" gibi sıfat-fiil ekleri ile doldurmaları beklenmektedir. Dinleme metnine göre de boşlukları doldurmaları istenmektedir.

4. ünite, ettirgen fiil yapısının doğru ve etkili şekilde kullanma becerilerine yönelik etkinlikler bulunmaktadır. Bu ünite, öğrencilerden boşlukları ettirgen fiil yapısına göre doldurmaları ve soruları ettirgen yapıda cevaplamaları istenmektedir. Ayrıca, dinleme metnine göre boşlukları doldurmaları ve bu boşlukları "dık, -acak" zarf-fiilleri ile tamamlamaları beklenmektedir. Öğrencilerin cümleleri uygun zarf-fiil ekleri kullanarak yeniden yazmaları ve bir diğer etkinlikte ise cümleleri zarf-fiilleriyle tamamlamaları istenmektedir. Ayrıca, yarım bırakılan cümleleri tamamlamaları ve bu boşlukları "artık, bile, sanki" gibi ifadelerle doldurmaları beklenmektedir. Karışık kelimelerden oluşan cümleler yazmaları ve kelimeleri kurallı cümle oluşturacak şekilde kullanmaları. Ayrıca, verilen fiilleri kullanarak ettirgen cümleler yazmalarına yönelik alıştırmalara da yer verilmiştir.

5. ünite, cümleleri ve metni dolaylı anlatıma ya da doğrudan anlatıma çevirerek yazmalarına yönelik çok sayıda dönüştürme alıştırmaları bulunmaktadır. Bu etkinliklerde, öğrencilerin soru cümlelerini ve diyalogları dolaylı anlatıma veya doğrudan anlatıma dönüştürerek yazmaları beklenmektedir. Ayrıca, cümleleri dolaylı anlatım soru yapısını kullanarak tamamlamaları istenmekte ve gereklilik kipindeki cümleleri dolaylı anlatıma çevirerek yeniden yazmaları istenmektedir.

6. ünite bağlaçları, cümle içinde doğru bir şekilde kullanma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler içermektedir. Bu etkinliklerde, cümlelerdeki boşlukları "Oysaki, halbuki, ne var ki, ne yazık ki, neyse ki" gibi bağlaçlarla doldurmaları beklenir. Ayrıca, başka etkinliklerde, cümlelerdeki boşlukları "mademki, meğerse, nitekim, zaten, hiç değilse / hiç olmazsa", "ayrıca / bununla birlikte / bununla beraber, üstelik / hatta, bunun yanı sıra" gibi bağlaçlarla tamamlamaları beklenir. İklim değişikliği hakkında belirli cümlelerin verildiği bir metni, dilbilgisel yapıları dikkate alarak tamamlamaları istenir. Ayrıca, cümleleri verilen bağlaçlarla yeniden yazmaları beklenir.

5 Aşağıdaki etken cümleleri edilgen olarak yeniden yazalım.

1. İnsanlar onu çok başarılı bir yazar olarak görüyor.
.....
2. İnsanlar kütüphanede yüksek sesle konuşmazlar.
.....
3. Seneye Dil Merkezinin yeni bir şubesini açacaklarmış.
.....
4. Ne yaptın, hasta olacaksın. İnsan, bu kadar çikolata yer mi hiç!
.....
5. Öğrenciler Türkçe kurslarını haziran ayında tamamlayacaklar.
.....

Resim 8. Yeni İstanbul Türkçe B2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

7 Aşağıdaki cümleleri örnekteki gibi tamamlayalım.

1. Yerlere çöp atan insanlardan nefret ederim.
2. .... insanları severim.
3. .... insanlara kızarım.
4. .... insanlara her zaman yardım ederim.
5. .... insanlara güvenirim.
6. .... yarına kadar parayı ödesinler.
7. .... bu kursa kayıt olacaklar.
8. .... uçuştan önce bilet kontrolü yaptırmalı.
9. .... yarına kadar listeye isimlerini yazsın.
10. .... iki gün sonra randevu alabilir.

Resim 9. Yeni İstanbul Türkçe B2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

5 Aşağıdaki boşlukları uygun bağlaçlar ile dolduralım.

1. Öğretmenliği çok seviyorum ..... öğrencilerimi de çok seviyorum.
2. Borcunu ödemiyorsun ..... daha fazlasını istiyorsun.
3. Bu krem cildime çok iyi geldi ..... 5 yaş gençleştim.
4. Çok güzel keman çalıyorsun ..... şarkı da söyleyebiliyor musun?
5. Sizinle gelmeyi isterdim ama başka bir arkadaşına söz verdim ..... bugün eve erken gitmeliyim.
6. İngilizce bildiğinizi söylediniz. .... başka bir dil de biliyor musunuz?
7. Okulumuzda yüz yüze derslerin ..... uzaktan eğitim de verilmektedir.
8. Benimle konuşmuyor ..... yüzüme bile bakmıyor.
9. Sınavdan geçeceğimi ..... 100 alacağımı düşünüyorum.
10. Türkçe öğrenmek için her gün düzenli olarak kitap okuyorum. .... Türkçe şarkılar dinliyorum.

Resim 10. Yeni İstanbul Türkçe B2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.1.5 C1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabı C1 düzeyi incelendiğinde ürün odaklı yaklaşım kapsamında farklı türde yazma etkinlikleri bulunmaktadır. Etkinlik isimleri ve yer aldığı üniteler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7

C1 Düzeyi Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Ürün Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite
Tamamlama	9	9	5	5	5	7
Dinleme metnine göre yazma	1		1			
Görsele bakarak yazma						
Cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma	1		1			

Anahtar sözcük
kullanarak yazma

Yeniden sıraya
koyma

Dönüştürme	3	1	1	1

Örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma	1	1

Güdümlü yazma

Yer değiştirme ve
düzeltme

Tablo 7 incelendiğinde Yeni İstanbul Türkçe ders kitabı C1 seviyesinin 1. ünitesinde tamamlama alıştırmaları (f=10), dinleme metnine göre yazma (f=1), cevaba ya da soruya uygun cümle yazma (f=1), örneğe ya da ifadeye uygun metin yazma etkinliği (f=1) yer almaktadır. 2. ünite tamamlama (f=9), dönüştürme (f=3), örneğe ya da ifadeye uygun metin yazma (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 3. ünite tamamlama alıştırmaları (f=5), dinleme metnine göre yazma (f=1), cevaba ya da soruya uygun cümle yazma (f=1) etkinliklerine yer verilmiştir. 4. ünite tamamlama (f=5), dönüştürme (f=1) etkinlikleri vardır. 5. ünite tamamlama alıştırmaları (f=5), dönüştürme (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 6. ünite tamamlama (f=7) ve dönüştürme (f=1) etkinlikleri yer almaktadır.

1. ünite, zamanların hikayelerine göre boşluk doldurma ve tamamlama alıştırmalarından oluşmaktadır. Bu etkinliklerde, cümlelerdeki boşlukları geniş zamanın hikayesi, gelecek zamanın hikayesi, şimdiki zamanın hikayesi ve geçmiş zamanın hikayesiyle uyumlu bir şekilde doldurmaları istenir. Ayrıca, dinleme metnine göre boşlukları doldurma, cümleleri uygun zaman ekleriyle tamamlama ve sorulara cevap verme becerilerini de kullanmaları beklenir.

2. ünite, zamanların rivayetini kullanarak cümleleri tamamlama ve yeniden yazma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler içermektedir. Bu etkinliklerde, cümlelerdeki boşlukları şimdiki zamanın rivayeti ve geniş zamanın rivayetiyle uyumlu bir şekilde doldurmaları

istenir. Ayrıca, verilen olayların sebeplerini ifade ederek cümleleri tamamlamaları ve durumlara uygun cümleler yazmaları beklenir. Diğer etkinliklerde gereklilik kipinin rivayetine göre cümleleri tamamlamaları, bir durumun gereklilik veya zorunluluk içerdiğini belirtmeleri istenir. Bu ünite de ayrıca dilek-şart kipinin rivayetine göre cümleleri yeniden yazma ve rivayet birleşik zamanları kullanarak boşlukları uygun fiillerle tamamlama etkinlikleri de bulunmaktadır.

3. ünite, birleşik fiilleri kullanarak boşlukları doldurma ve soruları cevaplama becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler içermektedir. Bu etkinliklerde, cümlelerdeki boşlukları uygun birleşik fiillerle tamamlamaları istenir. Ayrıca, soruları da birleşik fiiller kullanarak cevaplandırmaları beklenir. Öğrenciler, boşlukları "-dık/-acak, kadar/gibi" zarf fiilleriyle doldururken, fiillerin zaman uyumunu ve anlamını gözetmelidirler. Dinleme metnine göre öz geçmiş formunu doldururken, olayların geçmişte gerçekleştiğini ve şu anki etkilerini ifade etmeleri gerekmektedir. Bu ünite de birleşik fiiller dışında "zira/çünkü" bağlacıyla sebep-sonuç ilişkisini, "aksi halde/aksi takdirde" bağlacıyla koşul ifadesini, "aksine/tersine" bağlacıyla zıtlık ifadesini, "açıkçası/doğrusu/doğrusunu söylemek gerekirse" bağlacıyla ise açıklama ve vurgu ifadesini aktarabilecekleri alıştırmalar yer almaktadır.

4. ünite, "değil" çift olumsuzluk durumunu kullanarak cümleleri yeniden yazma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler içermektedir. Bu etkinliklerde, cümlelerdeki boşlukları "-mış/-iyor/-acak gibi, -mişçasına" ve "-mış/-lık var/yok/olmak" gibi zarf-fiillerle doldurmaları istenir.

5. ünite, cümlelerdeki boşlukları "-ki" bağlacının farklı anlamlarına göre tamamlamaya yönelik etkinlikler içermektedir. Öğrencilerden, bu bağlaca öbekleşen kelimelerle (nasıl ki, demek ki, yeter ki, tut ki, kaldı ki, öyle ki, şöyle ki, illaki, nedir ki, ta ki) boşlukları doldurmaları istenir. Diğer etkinlikler, cümlelerdeki boşlukların tezlik, sürerlik ve yaklaşma anlamlarına göre uygun fiillerle tamamlanmasına yöneliktir.

6. ünite, cümleleri uygun zarf-fiillerle tamamlamaya yönelik etkinlikler içermektedir. Öğrencilerden, boşlukları "-dığına/acağına göre" zarf-fiilleriyle doldurmaları istenir. Bu etkinliklerde, öğrencilerin cümleleri uygun zarf-fiillerle tamamlayarak cümle içindeki kullanımlarını pekiştirmeleri hedeflenir. Ayrıca, cümleleri "-dığı takdirde" veya "-dığına/acağına göre" zarf-fiilleriyle doldurarak şart bildiren ifadeler oluşturmaları beklenir.

9 Gereklilik kipinin rivayetini kullanarak aşağıdaki durumlara uygun cümleler yazalım.

Örnek: Evde hem fırın hem de ütüyü aynı anda kullanınca sigortalar attı.
Hem fırın hem de ütüyü aynı anda kullanmamalıyım.

1. Kendimi çok kötü hissediyorum çünkü akşam yemeğinde çok yedim.
2. Restorana gittiğimizde hiç boş masa yoktu. Rezervasyon yaptırmamıştık.
3. Bana telefon numarasını söylemişti ama not almamıştım. Şimdi hatırlamıyorum.
4. Araba kullanırken arkadaşımın mesajlaşıyordum ve kaza yaptım.
5. Geçen hafta çok hastaydım ve okula gittim. Şimdi bütün sınıf hasta olmuş.

Resim 11. Yeni İstanbul Türkçe C1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

6 Aşağıdaki cümleleri tamamlayalım.

1. Apartman yöneticimizin görevlerini yerine getirmemesi durumunda .....
2. Sözleşmedeki maddelere uymamanız durumunda .....
3. Doktorun verdiği ilaçları kullanmaman durumunda .....
4. Ona söylediklerimi başkasına anlatması durumunda .....
5. Suçunu itiraf etmen durumunda .....
6. .... sağlık problemleri yaşayabilirsiniz.
7. .... hakkınızda gerekli işlemleri başlatacağım.
8. .... ilgili makama dilekçe yazabilirsiniz.
9. .... polise haber vermeyeceğiz.
10. .... sınava tekrar girmeyi talep edebilirler.

Resim 12. Yeni İstanbul Türkçe C1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yazma yaklaşımı bakımından incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Yazma

Etkinliklerinin Dil Düzeylerine Göre Ürün Odaklı Yaklaşım Bakımından Değerlendirilmesi

Ürün Odaklı Yaklaşım	
A1	98
A2	85

B1	78
B2	63
C1	52
TOPLAM	376

Bu tabloya bakarak Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında dil düzeyleri yükseldikçe ürün odaklı yaklaşıma ait yazma etkinliklerinin sayısında bir azalma olduğunu gözlemleyebiliriz. Temel dil düzeylerinden (A1 ve A2) yetkin düzeylere (C1) doğru ilerledikçe, yazma etkinliklerinin sayısı azalmaktadır. Bu durum, daha yüksek dil düzeylerinde öğrencilerin daha karmaşık ve derinlemesine yazma becerilerini geliştirmeye odaklandıklarını göstermektedir.

4.2 Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yazma yaklaşımı açısından incelenmesi

4.2.1 A1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabı A1 düzeyi yazma etkinlikleri tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Metin türleri ve yer aldığı üniteler Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9

A1 Düzeyi Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Tür Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Metin Türleri	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite
Bilgilendirici metinler		1	1			

Hikâye edici metinler

Şiir/Şarkı

Kişisel yazılar 1 1

Efemera 1

Dijital iletişim 2
metinleri

Resmi yazı türleri

Mektup

Broşür

Kartpostal kılavuzlar

Gezi yazısı

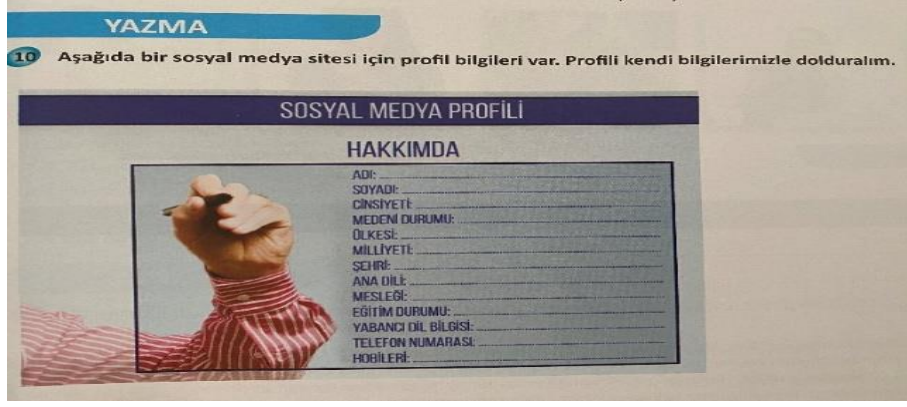
Konuşma metni

Özlü sözler

Tablo 9 incelendiğinde Yeni İstanbul Türkçe ders kitabı A1 seviyesinin 2. ünitesinde bilgilendirici metin (f=1), kişisel yazı (f=1) ve efemera (f=1) metin türleri bulunmaktadır. 3. ünite bilgilendirici metin (f=1) ve efemera (f=1) metin türlerinin olduğu görülmektedir. 4. ünite ise dijital iletişim metin türü (f=1) bulunmaktadır.

2. ünitesinde, öğrencilerden otel formunu otobüs biletindeki bilgilere göre doldurmaları ve ayrıca kendilerini tanıtan bir metin yazmaları beklenmektedir. 3. ünite ise seçtikleri kulüple ilgili bilgilendirici bir metin yazmaları istenmektedir. Son olarak, 4. ünite öğrencilerden bir sosyal medya sitesi için profil bilgilerini doldurmaları ve e-postaya cevap yazmaları istenmektedir.

Resim 13. Yeni İstanbul Türkçe A1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.2.2 A2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabı A2 düzeyi yazma etkinlikleri tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Metin türleri ve yer aldığı üniteler Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10

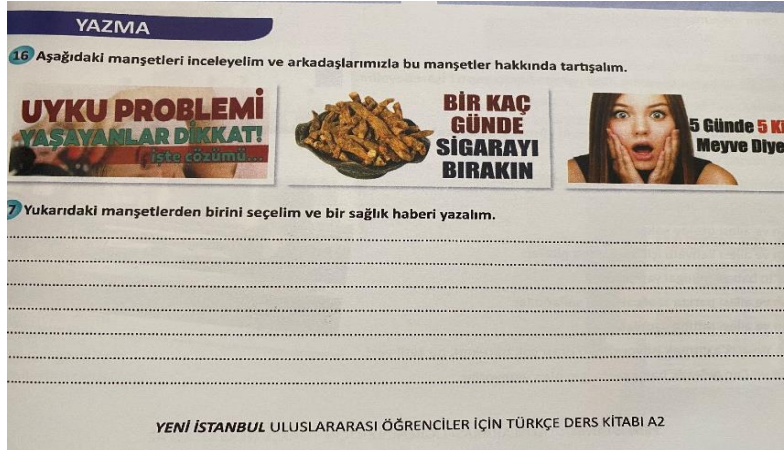
A2 Düzeyi Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Tür Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Metin Türleri	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite
Bilgilendirici metinler		1				1
Hikâye edici metinler		1			1	
Şiir/Şarkı						
Kişisel yazılar						
Efemera						

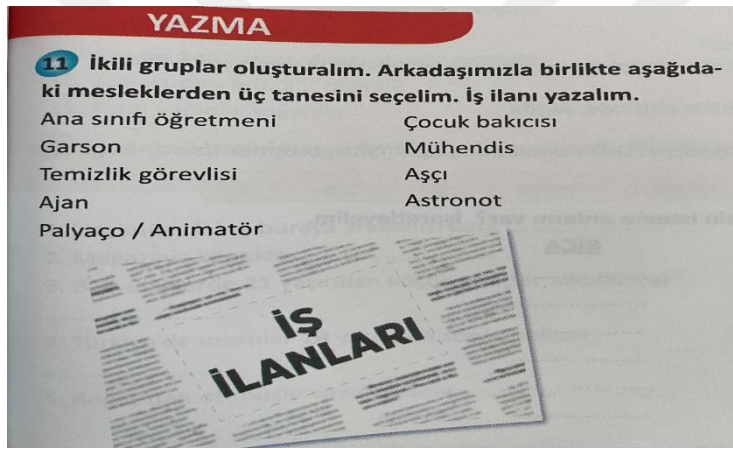
Dijital iletişim metinleri			1
Resmi yazı türleri			
Mektup			
Broşür		1	1
Kartpostal kılavuzlar	1		
Gezi yazısı		1	
Konuşma metni	1		
Özlü sözler			

Tablo 10 incelendiğinde Yeni İstanbul Türkçe ders kitabı A2 seviyesinin 1. ünitesinde kartpostal kılavuzlar (f=1), ve konuşma metni (f=1) başlığı altında metin türleri bulunmaktadır. 2. ünite de bilgilendirici metin (f=1), hikâye edici metin (f=1) ve gezi yazısı (f=1) yer almaktadır. 5. ünite de hikâye edici metin (f=1) ve broşür (f=1) bulunmaktadır. 6. ünite ise bilgilendirici metin (f=1), dijital iletişim metni (f=1) ve broşür (f=1) türlerinden oluşmaktadır.

1. ünite de makarna yapılışını yazmaları ve verilen menüye bakarak bir garson-müşteri diyalogu yazmaları istenir. 2. ünite de bir gezi yazısı yazmaları istenir. Yine bu ünite de seçilen manşete göre bir sağlık haberi yazmaları beklenir. Bir diğer etkinlikte modern bir masal yazmaları beklenmektedir. 5. ünite de ise hafta sonu programını tablo halinde yazmaları istenir. Filmle ilgili yarım bırakılmış özeti tamamlamaları istenir. 6. ünite de bir iş ilanı ve örnek e-postaya göre bir metin yazmaları istenir.

Resim 14. Yeni İstanbul Türkçe A2 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

Resim 15. Yeni İstanbul Türkçe A2 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.2.3 B1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabı B1 seviyesi yazma etkinlikleri tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Metin türleri ve yer aldığı üniteler Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11

B1 Düzeyi Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Tür Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Metin Türleri	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite
Bilgilendirici metinler			3	1		1
Hikâye edici metinler						
Şiir/Şarkı						
Kişisel yazılar						
Efemera						1
Dijital iletişim metinleri		1		1	1	
Resmi yazı türleri						
Mektup						
Broşür						
Kartpostal kılavuzlar						
Gezi yazısı						
Konuşma metni	1					
Özlü sözler						

Tablo 11 incelendiğinde Yeni İstanbul Türkçe ders kitabı B1 seviyesinin 1. ünitesinde konuşma metni (f=1) bulunmaktadır. 2. ünite de dijital iletişim metni (f=1) türünde bir yazma etkinliği yer almaktadır. 3. ünite de bilgilendirici metin (f=3) türünde yazma etkinlikleri vardır. 4. ünite de bilgilendirici metin (f=1) ve dijital iletişim metni (f=1) türünde etkinliklerin olduğu görülmektedir. 5. ünite de dijital iletişim metni (f=1) bulunurken 6. ünite ise bilgilendirici metin (f=1) ve efemera (f=1) türlerinden oluşmaktadır.

1. ünite, bir iş bölümü diyalogu yazılması istenirken, 2. ünite için internette bulunan bir iş ilanı örneği üzerinden yeni bir iş başvurusu için e-posta yazılması talep edilmektedir. 3. ünite, sağlıklı bir yaşam için gerekli tavsiyelerle ilgili metin ve hastalıklarla ilgili bilgilendirici bir yazı yazmayı içermektedir. Ayrıca, diğer bir etkinlikte, durumlara uygun tavsiyeler sunulan bir blog yazısı yazılması beklenmektedir. 4. ünite, üniversite okumanın avantajları ve dezavantajlarıyla birlikte, hangi meslek gruplarının avantajlı veya dezavantajlı olduğunu karşılaştırmalı bir makale şeklinde ele almayı gerektirmektedir. 5. ünite, bir şikâyet e-postası yazılması, 6. ünite ise festival programı ve davet mektubu hazırlanması beklenmektedir. Son olarak, köy ve şehir hayatının avantajları ve dezavantajları üzerine kişisel bir görüş bildiren deneme türünde bir metin yazılması istenmektedir.

YAZMA

Şikâyet E-postası Yazalım

10 Daha önce hiç şikâyet e-postası yazdınız mı? Aşağıdaki şikâyet e-postasına bakarak yan taraftaki e-posta taslağını doğru bir şekilde sıralayalım.

a. ( ) E-postayı nereye / kime yazıyorsun?

b. ( ) E-postanın eklerinden bahset.

c. ( ) Uygun ifadelerle e-postayı sonlandır. (Saygılarımla / Sevgilerimle)

ç. ( ) Kısa ve net bir şekilde isteğini açıkla.

d. ( ) Durumu anlat.

Sayın Murat Aydın, (1)

Ben sizin sitenizin yıllardır müşterisiyim. Bu siteden bir ayakkabı aldım ama ayakkabının numarası yanlış geldi. Bu sebeple ürünü geri gönderdim ve para iadesi talep ettim. (2) Para iadesi talebimi reddettiler. Mümkün olan en kısa zamanda para iadesi talep ediyorum. (3) Ürünün faturası ve dilekçelerim ekte- dir. (4)

Saygılarımla (5)
Sinan GÜVEN

Resim 16. Yeni İstanbul Türkçe B1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.2.4 B2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe ders kitabı B2 düzeyi yazma etkinlikleri tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Metin türleri ve yer aldığı üniteler Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

B2 Düzeyi Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Tür Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Metin Türleri	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite
Bilgilendirici metinler	3	1	1	2	3	2
Hikâye edici metinler				1		
Şiir/Şarkı			1			
Kişisel yazılar						
Efemera						
Dijital iletişim metinleri						
Resmi yazı türleri						
Mektup						
Broşür						
Kartpostal kılavuzlar						
Gezi yazısı	1					
Konuşma metni						
Özlü sözler						

Tablo 12 incelendiğinde Yeni İstanbul Türkçe ders kitabı B2 seviyesinin 1. ünitesinde bilgilendirici metin (f=3) ve gezi yazısı (f=1) türünde yazma etkinlikleri vardır. 2. ünite bilgilendirici metin (f=1) türünde yazma etkinliği bulunmaktadır. 3. ünite bilgilendirici metin (f=1) ve şiir/şarkı (f=1) türünde yazma etkinliklerine yer vermiştir. 4. ünite bilgilendirici (f=2) ve hikâye edici (f=1) türlerde yazma etkinlikleri yer almaktadır. 5.

ünitede yazma etkinlikleri incelendiğinde bilgilendirici metin (f=3) türüne yer verilmiştir. 6. ünite ise bilgilendirici metin (f=2) yer almaktadır.

1. ünite turizm hakkında bir makale, gezi forumunda ülke tanıtımıyla ilgili bir yazı ve öğrenci dergisi için bir gezi yazısı yazmaları beklenir. Ayrıca sosyal medya kullanımının faydaları ve zararları hakkında giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine dikkat ederek bir bilgilendirici metin yazmaları istenir. 2. ünite teknolojisiz hayat hakkında bir deneme yazmaları beklenir. 3. ünite Âşık Veysel'in "Uzun İnce Bir Yoldayım" isimli şiiri dinledikten sonra verilen konulardan biriyle ilgili bir şiir ya da şarkı yazmaları istenir. Diğer bir etkinlikte seçilen bir ürünle ilgili bir reklam metni yazmaları beklenir. 4. ünite bir suç haberi yazmaları ve başka bir etkinlikte haber özetlerinden birini konu alan bir hikâye yazmaları istenir. Ayrıca katıldıkları bir etkinlik hakkında tanıtım ve eleştiri metni yazmaları beklenir. 5. ünite Göbekli Tepe hakkında bir araştırma metni ve bir internet sitesi için önemli bir yapıyı tanıtan metin yazmaları beklenir. Ayrıca teknolojik icatların insan hayatına verdiği zararlar konusunda bir makale yazmaları beklenir. 6. ünite bir canlı ile ilgili bir araştırma yazısı ve iki farklı enerji kaynağını karşılaştıran bir araştırma yazısı yazmaları beklenir.

YAZMA

11 Aşağıdaki türkünün sözlerini uygun şekilde tamamlayalım. Daha sonra türküyü araştıralım. Dinledikten sonra cevaplarımızı kontrol edelim.

anda / hâldeyim / handa

Aşık Veysel- Uzun İnce Bir Yoldayım

Uzun ince bir yoldayım
Gidiyorum gündüz gece
Bilmiyorum ne ..... (1)
Gidiyorum gündüz gece

Dünyaya geldiğim ..... (2)
Yürüdüm aynı zamanda
İki kapılı bir ..... (3)
Gidiyorum gündüz gece

12 Aşağıdaki konuları inceleyelim. İstedığımız konuyla ilgili bir şiir ya da şarkı yazalım.

- Pazartesi günleri
- Özlem
- Ayrılık
- Türkçe öğrenmek
- Pazar sabahları
- Bir günüm
- Aşk
- Arkadaşlık
- Evlilik

Resim 17. Yeni İstanbul Türkçe B2 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.2.5 C1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi C1 düzeyi

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabı C1 düzeyi yazma etkinlikleri tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Metin türleri ve yer aldığı üniteler Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13

C1 Düzeyi Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Tür Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Metin Türleri	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite
Bilgilendirici metinler	1		1	3	2	3
Hikâye edici metinler					1	
Şiir/Şarkı		1				
Kişisel yazılar	1					
Efemera						
Dijital iletişim metinleri						
Resmi yazı türleri			2			
Mektup						
Broşür						
Kartpostal kılavuzlar						
Gezi yazısı						
Konuşma metni						
Özlü sözler						

Tablo 13 incelendiğinde Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitabı C1 seviyesinin 1. ünitesinde bilgilendirici metin (f=1) ve kişisel yazı (f=1) türünde yazma etkinlikleri vardır. 2. ünite de şiir/şarkı (f=1) türünde yazma etkinliğine yer verilmiştir. 3. ünite de bilgilendirici metin (f=1) ve resmi yazı (f=2) türünde yazma etkinliklerine yer vermiştir. 4. ünite de bilgilendirici metin (f=3) türünde yazma etkinlikleri yer almaktadır. 5. ünite de bilgilendirici metin (f=2) ve hikâye edici metin (f=1) türünde etkinlikler yer almaktadır. 6. ünite ise bilgilendirici metin (f=3) türünde yazma etkinliğine yer vermiştir.

İlk ünite de, zaman yönetimiyle ilgili verilen grafiklerin yorumlanıp açıklandığı, verilerle ilgili değerlendirme ve önerilerin sunulduğu bir paragraf yazılması istenmektedir. Aynı ünite içinde, biyografi türünde bir yazı da talep edilmektedir. 2. ünite kapsamında ise Türk şiirinden örnekler okunduktan sonra aşk temalı bir şiir yazılması istenir. 3. ünite de, verilen durumlardan biri seçilerek dilekçe yazılması talep edilir. Aynı ünite içerisinde bir iş ilanına başvurmak için uygun bir öz geçmiş hazırlanması istenir ve kanun ve yasakların toplum ve birey için önemiyle ilgili görüşlerin ifade edildiği bir yazı yazılmalıdır. 4. ünite, tasarrufun önemiyle ilgili bir deneme türünde bir yazıyı içermekte olup, örnek paragraftan yola çıkarak dünyadaki gelişmelerin ekonomi üzerindeki etkilerini anlatan bir metin yazılması beklenmektedir. Aynı ünite içinde "Günümüzde Lüks Yaşamın Sınırları" konusunda sorulara cevaplar verilerek bir metin yazılması talep edilir. 5. ünite, "Sinema bir endüstri midir, sanat mıdır?" konusunda görüşlerin ifade edildiği bir metin yazmayı içermektedir. Aynı ünite içinde izlenen bir filmle ilgili eleştiri metni yazılmalı ve bir film senaryosu ile film sahnesi için kısa bir diyalog yazılmalıdır. 6. ünite ise, bir bilim dalı hakkında bilgi veren makale türünde bir metin yazmayı içermektedir. Aynı ünite içinde, seçilen bir hastalığın belirtileri, tanısı ve tedavi yönetimleri hakkında açıklamalar yapılan bir metin yazmaları istenir.

YAZMA

15 Aşağıda Türk şiirinden örnekler bulunmaktadır. Şiirleri okuyalım ve düşüncelerimizi söyleyelim.

Lavinia
Sana gitme demeyeceğim.
Üşüyorsun ceketimi al.
Günün en güzel saatleri bunlar.
Yanımda kal.

Sana gitme demeyeceğim.
Gene de sen bilirsin.
Yalanlar istiyorsan yalanlar söyle-
yeyim,
İncinirsin.

Sana gitme demeyeceğim,
Ama gitme, Lavinia.
Adını gizleyeceğim
Sen de bilme, Lavinia.

Özdemir Asaf

Gizli Sevdâ
Hani bir sevgilin vardı
Yedi sekiz sene önce,
Dün yolda rastladım
Sevindi beni görünce.

Sokakta ayaküstü
Konuştuk ordan burdan,
Evlenmiş, çocukları olmuş
Bir kız, bir oğlan.

Seni sordu
Hiç değişmedi, dedim,
Bildiğin gibi...
Anlıyordu.

Mesutmuş, kocasını seviyormuş,
Kendilerininmiş evleri...
Bir suçlu gibi ezik,
Sana selam söyledi.

Behçet Necatigil

Resim 18. Yeni İstanbul Türkçe C1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

YAZMA

9 Bir iş ilanına başvurmak için aşağıdaki formata uygun bir öz geçmiş hazırlayalım.

ÖZ GEÇMİŞ FORMU

KİŞİSEL BİLGİLER

İLETİŞİM BİLGİLERİ
(EV YA DA İŞ YERİ ADRESİ, TELEFON NUMARASI, MAİL ADRESİ VB.)

İŞ TECRÜBELERİ
(ÇALIŞTIĞINIZ YILLAR, ŞİRKET ADI, POZİSYONUNUZ)

ÖĞRENİM DURUMU
(BAŞLAMA TARİHİ – BİTİŞ TARİHİ, BİTİRDİĞİNİZ OKUL, BÖLÜM)

YABANCI DİL VE DÜZEYİ
(BİLDİĞİNİZ YABANCI DİLLER, BAŞLANGIÇ / ORTA / İLERİ)

BİLGİSAYAR BECERİLERİ

KURS VE SERTİFİKALAR
(KURSUN ADI, KURSA KATILIM TARİHİ VE KURSUN SÜRESİ)

REFERANSLAR
REFERANS OLAN KİŞİNİN UNVANI, ADI SOYADI VE İLETİŞİM BİLGİSİ.

Resim 19. Yeni İstanbul Türkçe C1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

Yeni İstanbul Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım bakımından toplam sayısı Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14

Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Dil Düzeylerine Göre Tür Odaklı Yaklaşım Bakımından Değerlendirilmesi

	Tür Odaklı Yaklaşım
A1	7
A2	10
B1	10
B2	15
C1	15
TOPLAM	57

Bu verilere dayanarak, tür odaklı yaklaşımın dil düzeyleri arasında daha dengeli bir dağılıma sahip olduğunu gözlemleyebiliriz. Temel düzeyden yetkin düzeye kadar yazma etkinlikleri sayısının arttığı görülmektedir. Bu dağılım, daha ileri dil düzeylerine sahip öğrencilere daha farklı türlerde yazma pratiği fırsatı sunulduğunu göstermektedir.

4.3 Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin süreç odaklı yazma yaklaşımı açısından incelenmesi

4.3.1 A1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının süreç odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Kitapta süreç odaklı yaklaşım açısından incelenecek bir yazma etkinliği bulunamamıştır.

4.3.2 A2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının süreç odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Kitapta süreç odaklı yaklaşım açısından incelenecek bir yazma etkinliği bulunamamıştır.

4.3.3 B1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının süreç odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabı B1 düzeyi yazma etkinlikleri süreç odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Süreç yaklaşımı kapsamında değerlendirilen etkinlik ismi ve yer aldığı ünite Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15

B1 Düzeyi Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Süreç Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite
Yazma süreci aşamaları (planlama, taslak oluşturma, gözden geçirme, düzenleme)				1		

Tablo 15 incelendiğinde Yeni İstanbul Türkçe ders kitabı B1 seviyesinin 4. ünitesinde süreç yaklaşımının aşamalarını içeren yazma etkinliği (f=1) yer almaktadır.

Bu etkinlikte, eğitimde başarı için gerekli olan öğeler hakkında yazma öncesi yapılacaklar, planlama, gözden geçirme, düzenleme gibi yazma süreci aşamalarından oluşan bir metin yazmaları istenir.

YAZMA

9 Eğitimde başarı için okul mu, aile mi yoksa çevre mi daha önemlidir? Bu konuda bir metin yazalım.

Planlama:
Her bir resmin altına aklınızdaki fikirleri kelimeler halinde yazın. Bu öğeler neden önemli, neler ile ilişkili?
Örneğin, Aile için “İlk eğitim” gibi tanımlar yazabilirsiniz. Daha sonra bu fikirleri her bir öge için ayrı paragraflarda yazarak açıklayın.

Okul

.....

.....

.....

Aile

.....

.....

.....

Çevre

.....

.....

.....

Metin için ipuçları:

- Metninizde okul, aile ve çevreden sadece birini en önemli öge olarak belirleyin.
- Her bir ögenin önemini ayrı paragraflarda anlatın.
- Sizin için o öge neden önemli, anlatın. Örnekler verin.
- Sonuç paragrafınızda düşüncelerinizi özetleyin.
- Size göre en önemli öge nedir? Bir tanesini seçin. Okul, aile ya da çevre.
- Her bir ögenin önemini ayrı paragraflarda anlatın. Örnekler verin.

Resim 20. Yeni İstanbul Türkçe B1 ders kitabı süreç odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.3.4 B2 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının süreç odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Kitapta süreç odaklı yaklaşım açısından incelenecek bir yazma etkinliği bulunamamıştır.

4.3.5 C1 düzeyi Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının süreç odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Yeni İstanbul yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabı C1 düzeyi yazma etkinlikleri süreç odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Süreç yaklaşımı kapsamında değerlendirilen etkinlik ismi ve yer aldığı ünite Tablo 16’da verilmiştir.

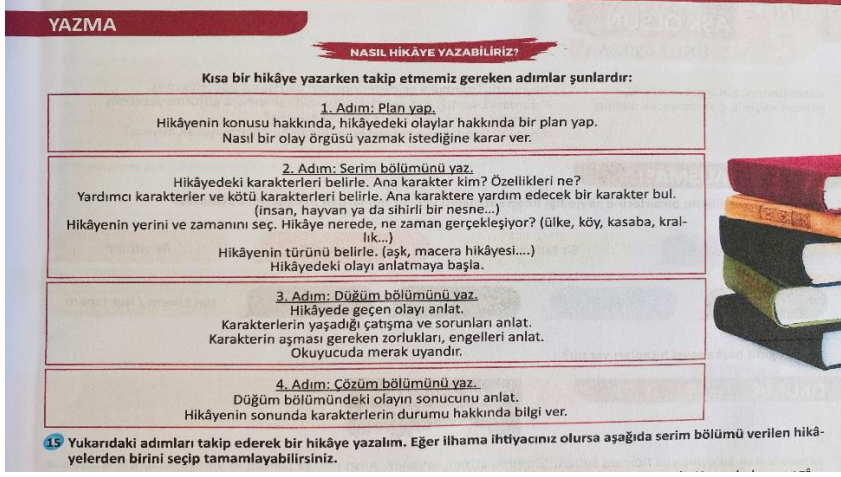
Tablo 16

C1 Düzeyi Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Süreç Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite
Yazma süreci aşamaları (planlama, taslak oluşturma, gözden geçirme, düzenleme)		1				

Tablo 16 incelendiğinde Yeni İstanbul Türkçe ders kitabı C1 seviyesinin 2. ünitesinde süreç yaklaşımının aşamalarını içeren yazma etkinliği (f=1) yer almaktadır.

Bu etkinlikte, yazma öncesi planlama bölümün ve diğer takip edilecek adımların verildiği kısa bir hikâye yazmaları beklenir.

Resim 21. Yeni İstanbul Türkçe C1 ders kitabı süreç odaklı yaklaşım yazma etkinliği

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin süreç odaklı yaklaşım bakımından toplam sayısı tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17

Yeni İstanbul Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Dil Düzeylerine Göre Süreç Odaklı Yaklaşım Bakımından Değerlendirilmesi

Süreç Odaklı Yaklaşım	
A1	
A2	
B1	1
B2	
C1	1
TOPLAM	2

Süreç odaklı yaklaşım çerçevesindeki yazma etkinliklerine baktığımızda, Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarında temel düzeyde (A1 ve A2) herhangi bir yazma

etkinliği bulunmamaktadır. Orta düzeyde (B1) ve yetkin düzeyde (C1) yazma etkinlikleri yer almaktadır. Bu durum bu yaklaşımın özellikle daha yüksek dil becerisine sahip öğrencilere odaklandığını göstermektedir.

4.4 Headway İngilizce ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

4.4.1 A1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Headway İngilizce A1 düzeyi ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri incelendiğinde ürün odaklı yaklaşım kapsamında farklı türde yazma etkinlikleri bulunmaktadır. Etkinlik isimleri ve yer aldığı üniteler Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18

A1 Düzeyi Headway İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Ürün Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünit e	2.ünit e	3.ünit e	4.ünit e	5. ünit e	6. ünit e	7. ünit e	8. ünit e	9. ünit e	10. ünit e	11. ünit e	12. ünit e	13. ünit e	14. ünit e
Tamamla ma	6	1	2	4	1	4	2	2	5	1	3	1	6	2
Dinleme metnine göre yazma		1	2	3	2	3	2		2	2	2	1		
Görsele bakarak yazma		1									1			

Cevaba		1			1
uygun					
soru ya da					
soruya					
uygun					
cevap					
yazma					
Anahtar	1				
sözcük					
kullanarak					
yazma					
Yeniden	1		1		
sıraya					
koyma					
Dönüştür					
me					
Örneğe ya			1		
da ifadeye					
uygun					
cümle					
yazma					
Güdümlü		1		1	1
yazma					
Yer					1
Değiştirm					
e ve					
düzelme					

Tablo 18 incelendiğinde Headway İngilizce ders kitabı A1 seviyesinin 1. ünitesinde tamamlama (f=6) ve yeniden sıraya koyma (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 2. ünite tamamlama alıştırması (f=3), dinleme metnine göre yazma etkinliği (f=1), görsele bakarak yazma etkinliği (f=1) bulunmaktadır. 3. ünite tamamlama alıştırması (f=2) ve dinleme metnine göre yazma (f=2), anahtar sözcük kullanarak yazma (f=1) etkinlikleri yer almaktadır. 4. ünite tamamlama (f=4), dinleme metnine göre yazma etkinliği (f=3), güdümlü yazma (f=2) etkinlikleri vardır. 5. ünite tamamlama alıştırması (f=1), dinleme metnine göre yazma (f=2) etkinliklerini içermektedir. 6. ünite tamamlama etkinlikleri

(f=4) ve dinleme metnine göre yazma (f=3), örneğe ya da ifadeye uygun metin yazma etkinliği (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 7. ünite tamamlama (f=2), dinleme metnine göre yazma (f=2), cevap ya da soru cümlesi yazma (f=1) etkinliklerinden oluşmaktadır. 8. ünite tamamlama (f=2) ve yeniden sıraya koyma (f=1) etkinlikleri yer almaktadır. 9. ünite tamamlama (f=5), dinleme metnine göre yazma (f=2), güdümlü yazma (f=1) etkinliklerine yer verilmiştir. 10. ünite tamamlama (f=1), dinleme metnine göre yazma (f=2), güdümlü yazma (f=1) etkinliklerinin olduğu görülmektedir. 11. ünite tamamlama (f=3), dinleme metnine göre yazma (f=2), görsele bakarak yazma (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 12. ünite tamamlama (f=1), dinleme metnine göre yazma (f=1) etkinliklerini içermektedir. 13. ünite tamamlama alıştırmaları (f=6) yer almaktadır. 14. ünite ise tamamlama (f=2), cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma (f=1), güdümlü yazma (f=1) ve yer değiştirme ve düzeltme (f=1) etkinliklerinin olduğu görülmektedir.

1. ünite, cümlelerdeki boşlukları doldurma, cümle tamamlama ve dinleme metninden yola çıkılarak hazırlanmış soruları cevaplama etkinliklerinin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Bir diğer etkinlikte düzensiz halde verilen kelimelerin düzenli bir cümle oluşturacak şekilde yazmaları istenir.

2. ünite, öğrencilerden verilen kişilerin hangi ülkeden olduklarına göre cümleleri tamamlamaları istenir. Bu etkinlikte, öğrencilerin kişilerin ülke ve milliyetlerini dikkate alarak doğru cümleleri oluşturmaları beklenir. Bu ünite dinleme metnine göre bir diyalog tamamlama etkinliği de yer almaktadır. Öğrenciler, dinledikleri metne dayanarak eksik kalan diyalogu tamamlamalıdır.

3. ünite, cümleleri geniş zaman yardımcı fiillerinin olumlu veya olumsuz hallerine göre doldurmalarını istemektedir. Öğrenciler, cümleleri olumlu veya olumsuz anlamda tamamlayarak bu yapıları pekiştirmelidir. Ayrıca, ünite içerisinde bir dinleme metni bulunmaktadır. Öğrenciler, dinledikleri metne dayanarak bir diyalogu tamamlamalıdır. Bunun yanı sıra, verilen soru cümlelerindeki boşlukları tamamlama etkinliği de bulunmaktadır.

4. ünite geniş zaman yardımcı fiilleri ve sahiplik bildiren fiiller ile ilgili etkinliklerin olduğu görülmektedir. Cümlelerdeki boşlukları geniş zaman yardımcı fiilleri ve sahiplik bildiren fiillerle doldurmalarını gerektiren etkinlikler vardır. Ayrıca dinleme metnine göre cümlelerdeki boşlukları tamamlama ve dinleme metnine göre e-posta adreslerini tamamlamaya dayalı etkinlikler bulunmaktadır. Bu ünite iyelik sıfatlarının doğru

kullanımına yönelik alıştırmalar da mevcuttur. Diyalogda verilen boşlukları tamamlamaları için öğrencilerden iyelik sıfatlarıyla birlikte cümleleri tamamlamaları beklenir. Bu şekilde, sahip olunan nesneleri ve ilişkileri ifade etmek için iyelik sıfatları kullanılmalıdır.

5. ünite de geniş zaman kullanımıyla ilgili cümle tamamlama etkinliği bulunmaktadır. Ayrıca dinleme metnine göre cümleleri tamamlamaları istenir.

6. ünite, öğrencilerin geniş zaman ifadelerini doğru bir şekilde kullanma becerilerini geliştirmelerini hedefleyen etkinliklerden oluşmaktadır. Aynı zamanda, geniş zaman yardımcı fiilleri ve zaman edatlarına odaklanılarak, dil bilgisi kurallarının ve uygun zaman kullanımının önemi vurgulanmaktadır. Bu ünite de dinleme metnine göre öğrencilerin zamanları yazmaları ve diyalogdaki boşlukları tamamlamaları istenmektedir. Ayrıca, soru ve cevap cümlelerinde verilen boşlukları geniş zaman yardımcı fiillerine göre tamamlamaları ve tüm soru ve cevap cümlelerini geniş zaman yardımcı fiillerine göre doldurmaları beklenir. Öğrenciler, örneklerden yararlanarak farklı öznelerle yönelik olumlu, olumsuz ve soru cümleleri oluşturmalarıdır. Diğer bir etkinlikte cümlelerdeki boşlukları doğru zaman edatlarıyla tamamlamaları gerekmektedir.

7 ünite, cümlelerdeki boşlukları dinleme metnine göre doldurmayı ve verilen diyaloglardaki boşlukları işaret zamirleriyle tamamlamayı içermektedir. Bu etkinliklerde, dil bilgisi olarak özellikle zamirlerin kullanımına ve anlamsal uyuma vurgu yapılmaktadır. Öğrenciler, dinledikleri metne dayanarak cümlelerde eksik kalan yerleri doğru zamirlerle tamamlamalıdır.

8. ünite de yer edatlarının kullanımıyla ilgili etkinliklerin olduğu görülmektedir. Görsele göre cümlelerdeki boşlukları yer edatlarını kullanarak tamamlamaları istenir. Bir diğer etkinlikte kelimeleri sıralı halde kullanarak düzgün bir cümle yazmaları beklenir.

9. ünite de ağırlıklı olarak İngilizcede geçmiş zaman kuralına ve geçmiş zaman yardımcı fiillerine vurgu yapılmaktadır. Dinleme metnine dayanarak cümlelerdeki boşlukları tamamlamayı ve cümleleri uygun kelimelerle, geçmiş zaman yardımcı fiillerine göre tamamlamayı gerektiren etkinlikler bulunmaktadır. Ayrıca, geçmiş zamana uygun düzensiz fiilleri kullanarak cümleleri tamamlamaları beklenir. Öğrenciler, cümlelerdeki boşlukları fiillerin geçmiş zaman hallerine göre doğru bir şekilde tamamlamalıdır.

10. ünite, dinleme metnine dayanarak bir diyalogu tamamlama ve cümleleri fiillerin geçmiş zaman halleriyle doldurma etkinliklerini içermektedir. Öğrenciler, dinledikleri metne göre diyalogu tamamlamalı ve cümlelerde geçmiş zaman kuralına uygun fiilleri kullanarak

boşlukları doldurmalıdır. Ayrıca, öğrencilerden geçirdikleri son tatili geçmiş zamana göre anlatmaları istenmektedir. Bu, öğrencilerin geçmiş zamanda gerçekleşen olayları ifade etme becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir.

11. ünite öğrencilerden, cümlelerdeki boşlukları uygun kelimelerle tamamlamaları ve konuşma metnindeki eksik kısımları dinledikleri parçaya göre tamamlamaları istenir. Ayrıca öğrencilerden cümlelerdeki boşlukları verilen zaman zarflarıyla tamamlamaları beklenir. Bir diğer etkinlikte öğrenciler resimlere göre rica ve soru cümleleri yazmalıdır.

12. ünite diyalogu dinleme metnine göre doldurmaları istenir. Bunun yanı sıra diyalogdaki boşlukları istek bildirmek için kullanılan kalıplar ile doldurmaları beklenir.

13. ünite, verilen cümlelerdeki boşlukları uygun kelimelerle tamamlama, metindeki boşlukları fiillerin şimdiki zaman halleriyle doldurma, cümlelerdeki boşlukları geniş zaman veya şimdiki zaman hallerine göre doldurma ve cümleleri verilen fiillerin zıt anlamlarıyla tamamlama etkinliklerini içermektedir.

14. ünite farklı zamanların kullanımının pekiştirilmesine dayalı etkinlikler içermektedir. Bu ünite diyalogu soru kelimeleriyle tamamlama, geçmiş zaman ve gelecek zaman soru kalıplarına göre kendilerini tanıtan bir yazı yazma, boşlukları geniş zamana göre doldurma, cümlelerdeki yanlışları bularak doğrularını yazma ve dinleme metnine göre diyaloglardaki boşlukları doldurma etkinliklerini içermektedir.

Common verbs

1 Complete the sentences. Use *is/are* or *have/has*.

- 1 I have two sisters and a brother.
- 2 My sisters _____ both very pretty.
- 3 My little sister, Rosie, _____ only ten.
- 4 Our house _____ a big garden.
- 5 Our parents both _____ jobs in town.
- 6 My school _____ 20 classrooms.
- 7 I _____ a lot of friends.
- 8 We _____ all very happy at school.

Resim 22. Headway İngilizce A1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

Check it

7 Complete the sentences with *was*, *wasn't*, *were*, or *weren't*.

- 1 Where was your mother born?
- 2 When _____ your parents born?
- 3 My parents _____ born in 1965. My father was born in 1962, and my mother in 1967.
- 4 No, I _____ on holiday in Barcelona in 2015.
- 5 '_____ he at home yesterday?'
'No, he _____.'
- 6 '_____ you at work yesterday?'
'Yes, we _____.'
- 7 '_____ they at school yesterday morning?'
'No, they _____.'

Resim 23. Headway İngilizce A1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

Questions

2 Complete the questions about Archie.

- 1 Where do Archie and Fiona live?
They live in Edinburgh.
- 2 How many _____ ?
Two, one brother and one sister.
- 3 Who _____ for?
A research company called 'Bayer'.
- 4 Where did _____ ?
In Glasgow.
- 5 What _____ ?
Medicine.
- 6 Where are _____ ?
Zambia.

Resim 24. Headway İngilizce A1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.4.2 A2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Headway İngilizce A2 düzeyi ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri ürün odaklı yaklaşım kapsamında incelenmiştir. Bu yaklaşım kapsamında değerlendirilen etkinlik isimleri ve yer aldığı üniteler Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19

A2 Düzeyi Headway İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Ürün Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5.ünite	6.ünite	7.ünite	8.ünite	9.ünite	10.ünite	11.ünite	12.ünite
Tamamlama	5	4	1	4	5	5	1	5	5	7		3
Dinleme metnine göre yazma		2	1	1	1	1	1	1	2	1	3	2
Görsele bakarak yazma		1									1	
Cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma										1		
Anahtar sözcük kullanarak yazma												
Yeniden sıraya koyma												
Dönüştürme		1	1						1	1		
Örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma												
Güdümlü yazma				1						1	1	

Tablo 19 incelendiğinde Headway İngilizce ders kitabı A2 seviyesinin 1. ünitesinde tamamlama (f=5) alıştırmaları bulunmaktadır. 2. ünite tamamlama alıştırmaları (f=4), dinleme metnine göre yazma etkinliği (f=2), görsele bakarak yazma etkinliği (f=1), ve dönüştürme (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 3. ünite tamamlama alıştırmaları (f=1) ve dinleme metnine göre yazma (f=1), dönüştürme (f=1) etkinlikleri yer almaktadır. 4. ünite tamamlama (f=4), dinleme metnine göre yazma etkinliği (f=1), güdümlü yazma (f=1) etkinlikleri vardır. 5. ünite tamamlama alıştırmaları (f=5), dinleme metnine göre yazma (f=1) etkinliklerini içermektedir. 6. ünite tamamlama etkinlikleri (f=5) ve dinleme metnine göre yazma (f=1) etkinlikleri vardır. 7. ünite tamamlama (f=1), dinleme metnine göre yazma (f=1) etkinliklerinden oluşmaktadır. 8. ünite tamamlama (f=5) ve dinleme metnine göre yazma (f=1) etkinlikleri yer almaktadır. 9. ünite tamamlama (f=5), dinleme metnine göre yazma (f=2), dönüştürme (f=1) etkinliklerine yer verilmiştir. 10. ünite tamamlama (f=7), dinleme metnine göre yazma (f=1), cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma (f=1), güdümlü yazma (f=1) ve dönüştürme (f=1) etkinliklerinin olduğu görülmektedir. 11. ünite dinleme metnine göre yazma (f=3), görsele bakarak yazma (f=1) ve güdümlü yazma (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 12. ünite tamamlama (f=3), dinleme metnine göre yazma (f=2) etkinliklerini içermektedir.

1. ünite öğrencilerin dinleme metnine göre diyalogu tamamlamaları istenir. Doğru yardımcı fiiller kullanarak cümleleri tamamlamaları istenir. Bir diğer etkinlikte diyalogları uygun sözcüklerle tamamlamaları istenir. 2. ünite kapsamında, cümleleri geniş zamana göre tamamlamaları istenmektedir. Soru ve cevaplarda ise boşlukları geniş zamana göre tamamlayarak, parantez içinde verilen fiilleri kullanmaları beklenmektedir. Ayrıca dinleme metnine göre bir diyalogu tamamlayarak ve saatlere bakarak cümleler yazmaları istenmektedir. Cümlelerdeki boşlukları ise kişi veya nesne zamirleri kullanarak tamamlamaları ve metni doğru zamirleri kullanarak tekrar yazmaları beklenmektedir.

3. ve 4. ünitelerde geniş zaman kullanımı, cümle yapısı, yer yön edatları ve bağlaçlar konusunda yetkinlik kazandırmayı hedefleyen etkinlikler bulunmaktadır. 3. ünite, cümlelerdeki boşlukları tamamlamak ve fiilleri geniş zamanda kullanmak gerekmektedir.

Ayrıca, cümleleri olumlu ya da olumsuzla dönüştürmek istenmektedir. Bu durum, geniş zamanın kullanımı ve cümle yapısı üzerinde durulduğunu göstermektedir. 4. ünite ise, cümlelerdeki boşlukları yer yön edatları kullanarak tamamlamak gerekmektedir. Ayrıca, konuşmaları uygun kelimelerle tamamlamak ve verilen bağlaçları kullanarak bir yazı oluşturma istenmektedir.

5. ve 6. üniteler "-e bilmek" anlamını ifade eden "can/can't" kullanımı ve geçmiş zaman yardımcı fiillerinin kullanımı ve bağlaçlar üzerinde durulduğunu göstermektedir. 5. ünite dinleme metnine göre boşlukları tamamlamaları beklenir. Ayrıca dinleme metnine göre cümleleri geçmiş zaman yardımcı fiilleriyle tamamlamaları beklenir. 6. ünite ise, metindeki boşlukları dinledikleri parçada geçen fiillere göre doldurmaları istenir. Fiilleri kullanarak metindeki boş bırakılan yerleri geçmiş zamana göre tamamlamaları ve geçmiş zaman kurallarına uygun bir şekilde doldurmaları beklenir. Ayrıca cümlelerdeki boşlukları parantez içinde verilen fiillerle geçmiş zaman kuralına göre tamamlamaları istenir. Metindeki boşlukları uygun bağlaçlar kullanarak tamamlamaları da beklenir.

7. ünite ve 8. ünitelerde, rica ve soru kalıpları kullanarak diyalogları tamamlama becerisi geliştirilirken nicelik bildiren sözcüklerin kullanımı ve rica ifadelerinin kullanılması üzerinde durulur. 7. ünite, dinleme metnine göre boşlukları tamamlama etkinliğini içerir. Öğrencilerden farklı diyalogları uygun kelimelerle tamamlamaları beklenir. Boşlukları rica, soru kalıpları ve ifadeleri kullanarak doldurmaları istenir. 8. ünite ise, diyalog içinde geçen boşlukları nicelik bildiren sözcüklerle doldurmaları istenir. Öğrencilerden diyalogları uygun nicelik sözcükleriyle tamamlamaları beklenir. Ayrıca boşlukları rica bildiren ifadelerle doldurmaları istenir.

9. ünite karşılaştırma yapıları ve sahiplik bildiren "have got" ifadesi, 10. ünite ise şimdiki zaman, fiil çekimleri, sahiplik bildiren zamirler ve bağlaç kullanımı gibi dil bilgisi konularına ağırlık verildiği görülmektedir. 9. ünite, karşılaştırma yapılarına odaklanır ve öğrencilerden dinleme metnine göre cümleleri karşılaştırma sıfatlarıyla doldurmaları istenir. Ayrıca, cümleleri sahiplik bildiren "have got" ifadesini kullanarak yeniden yazmaları ve üstünlük bildiren sıfatlarla tamamlamaları beklenir. Karşılaştırma cümlelerinde verilen sıfatların zıt anlamlarını yazmaları istenir. Ayrıca, kendi ülkelerindeki başkentler hakkında verilen örnek metinde geçen ifadeleri kullanarak dört paragraflık bir yazı yazmaları istenir. 10. ünite ise şimdiki zamanı öğretmeyi hedefler. Öğrencilerden diyalog metinlerini verilen ifadeleri kullanarak tamamlamaları istenir. Fiilleri kullanarak şimdiki zamana uygun soru cümleleri yazmaları beklenir. Cümlelerdeki boşlukları geniş zaman ya da şimdiki zamana

göre doldurmaları istenir. Koyu yazılmış fiilleri şimdiki zaman ya da geniş zaman hallerinde yazarak cümleleri tamamlamaları istenir. Ayrıca, cümlelerdeki boşlukları sahiplik bildiren zamirlerle doldurmaları, zıtlık bağlaçlarını kullanarak cümleleri yeniden yazmaları ve metinde geçen boşlukları verilen bağlaçları kullanarak doldurmaları istenir. Bir diğer etkinlikte ise geçiş ifadeleri kullanarak ailelerindeki iki kişiyi karşılaştıran bir yazı yazmaları istenir.

11. ünite, gelecek zaman cümlelerini oluşturma becerisine odaklanır. Öğrencilerden resimlere göre uygun fiilleri seçerek gelecek zaman cümleleri kurmaları istenir. Ayrıca, dinleme metnine göre diyalogda ve e-postada yer alan boşlukları tamamlamaları beklenir.

12. ünite ise yakın geçmiş zamanı (present perfect tense) öğretmeyi amaçlar. Öğrencilerden cümlelerdeki boşlukları yakın geçmiş zaman kuralına göre tamamlamaları istenir. Boşlukları yakın geçmiş zaman ifadeleri olan "just, already, yet" gibi kelimelerle doldurmaları beklenir. Ayrıca, dinleme metnine göre bir diyalogun tamamlanması istenir.

3 Complete the sentences with the correct pronoun.

- 1 I like my brother's new girlfriend, but she doesn't like me.
- 2 Tom has two sons. ____ often plays football with ____.
- 3 That's my dictionary. Can I have ____ back, please?
- 4 Mr Banks is our new teacher. We like ____ a lot.
- 5 Rosa and I are good students. ____ like our teacher and she likes ____.
- 6 Our teacher gives ____ a lot of homework.
- 7 Kate likes Joanna, but Maria doesn't like ____ at all.
- 8 Mike always buys a newspaper. ____ reads ____ on the bus.
- 9 Look! This is a photo of ____ with my family.
- 10 Sally works with Paul and Sue. ____ has lunch with ____ every day.

Resim 25. Headway İngilizce A2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

Comparing cities

1 Complete the conversations using the comparative form of the adjectives.

- 1 A New York is older than London. (old)
B No, it isn't! New York is much more modern! (modern)
- 2 A Tokyo is _____ than Bangkok. (cheap)
B No, it isn't! Tokyo is much _____! (expensive)
- 3 A Amsterdam is _____ than Paris. (big)
B No, it isn't! Amsterdam is much _____! (small)
- 4 A Johannesburg is _____ than Cape Town. (safe)
B No, it isn't! Johannesburg is much _____!
_____! (dangerous)
- 5 A The traffic in Mexico City is _____ than in São Paulo. (good)
B No, it isn't! It's much _____! (bad)

Resim 26. Headway İngilizce A2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4 Put the verb in **bold** in the Present Simple or Continuous.

wear

- 1 A police officer wears a uniform.
- 2 Why are you wearing that funny hat? You look silly!

work

- 3 My father _____ for an IT company.
- 4 I _____ very hard at the moment. I need the money.

go

- 5 I always _____ to bed about midnight.
- 6 Why _____ you _____ to bed now? It's only 9.00!

do/make

- 7 Shh! I _____ my homework. You _____ too much noise!
- 8 Pete's a businessman. He _____ a lot of work in the States. He _____ a lot of money!

Resim 27. Headway İngilizce A2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.4.3 B1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Headway İngilizce B1 düzeyi ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri ürün odaklı yaklaşım kapsamında incelenmiştir. Etkinlik isimleri ve yer aldığı üniteler Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20

B1 Düzeyi Headway İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Ürün Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5.ünite	6.ünite	7.ünite	8.ünite	9.ünite	10.ünite	11.ünite	12.ünite
Tamamlama	4	4		3	1	1	2	3	3	1	2	3
Dinleme metnine göre yazma		2		1	1	2	2	1		1		2
Görsele bakarak yazma			1								1	
Cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma	1				1	1						
Anahtar sözcük kullanarak yazma			1									
Yeniden sıraya koyma												
Dönüştürme												

Örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma				
Güdümlü yazma	1		1	
Yer Değiştirme ve Düzeltme	1	1	1	3

Tablo 20 incelendiğinde Headway İngilizce ders kitabı B1 seviyesinin 1. ünitesinde tamamlama (f=4) alıştırması ve cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma (f=1), yer değiştirme ve düzeltme (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 2. ünite tamamlama alıştırması (f=4), dinleme metnine göre yazma etkinliği (f=2) etkinliklerinin olduğu görülmektedir. 3. ünite görsel bakarak yazma (f=1), anahtar sözcük kullanarak yazma (f=1) ve güdümlü yazma (f=1) etkinlikleri yer almaktadır. 4. ünite tamamlama (f=3), dinleme metnine göre yazma etkinliği (f=1), yer değiştirme ve düzeltme (f=1) etkinlikleri vardır. 5. ünite tamamlama alıştırması (f=1), dinleme metnine göre yazma (f=1) ve cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma (f=1) etkinliklerini içermektedir. 6. ünite tamamlama etkinlikleri (f=1) ve dinleme metnine göre yazma (f=2), cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma (f=1) etkinlikleri vardır. 7. ünite tamamlama (f=2), dinleme metnine göre yazma (f=2) ve güdümlü yazma (f=1) etkinliklerinden oluşmaktadır. 8. ünite tamamlama (f=3) ve dinleme metnine göre yazma (f=1) etkinlikleri yer almaktadır. 9. ünite tamamlama alıştırması (f=3) bulunmaktadır. 10. ünite tamamlama (f=1), dinleme metnine göre yazma (f=1), yer değiştirme ve düzeltme (f=1) etkinliklerinin olduğu görülmektedir. 11. ünite tamamlama (f=2), görsel bakarak yazma (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 12. ünite tamamlama (f=3), dinleme metnine göre yazma (f=2), yer değiştirme ve düzeltme (f=3) etkinliklerinin yer aldığı görülmektedir.

1. ünite, fiillerin farklı zamanlara göre kullanımını öğretmeyi amaçlar. Öğrencilerden tablo içinde verilen fiilleri doğru zamanlara göre boşluklara doldurmaları istenir. Ayrıca, soru cümlelerinde boşlukları uygun zaman kavramlarına göre doldurmaları beklenir. Öğrencilerin ayrıca cümlelerdeki hataları düzelterek doğru şekilde yazmaları istenir. Diyalogdaki cümleleri uygun kelimelerle tamamlamaları ve başvuru formunda yer alan soruları kendi durumlarına göre cevaplamaları istenir. 2. ünite ise dinleme metnine dayalı olarak cümleleri tamamlama becerisini geliştirmeyi hedefler. Öğrencilerden dinledikleri

metne göre cümleleri tamamlamaları istenir. Bu tamamlamaları yaparken durum fiillerini kullanarak cümleleri geniş zamana uygun bir şekilde doldurmaları beklenir. Ayrıca, öğrencilerden cümleleri bağlaçlar kullanarak birleşik cümleler şeklinde yazmaları istenir.

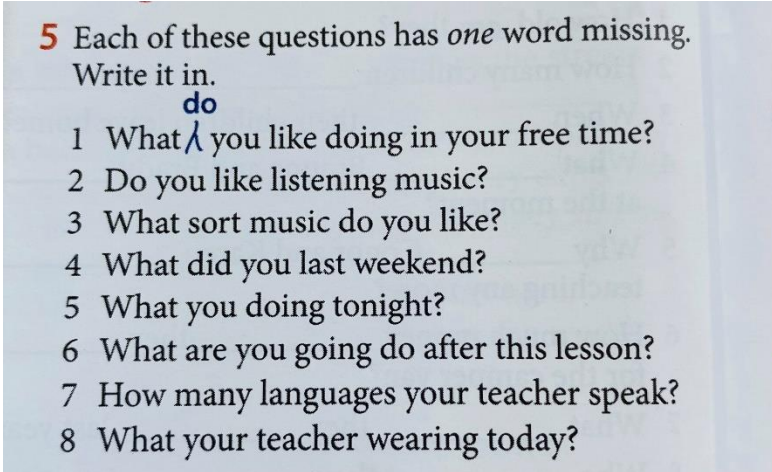
3. ve 4. ünitelerde geçmiş zaman kuralının pekiştirilmesi, miktar belirleyici kelimelerin kullanımı, belgisiz zamirlerin ve tanımlayıcı sözcüklerin kullanımı ile ilgili etkinlikler bulunmaktadır. 3. ünite, öğrencilerin kendileri için önemli olan üç tarihi seçip, bu tarihlerdeki yaşantılarını geçmiş zaman kuralına uygun olarak yazmalarını amaçlar. Ayrıca, cümleleri parantez içinde verilen sıfat ve zarfları kullanarak tekrar yazmaları istenir. Öğrencilerden verilen resimlere bakarak her resim için eksik cümleleri tamamlayarak bir hikâye yazmaları beklenir. 4. ünite ise miktar belirleyici kelimelerin kullanımını öğretmeyi hedefler. Öğrencilerden cümleleri miktar belirleyici kelimelerle doldurmaları istenir. Ayrıca, cümleleri belgisiz zamirlerle tamamlamaları ve cümlelerdeki boşlukları isimleri belirli ya da belirsiz olarak tanımlamaya yardımcı olan sözcüklerle doldurmaları beklenir. Öğrencilerin ayrıca cümlelerdeki hataları bulup düzeltmeleri ve dinleme metnine göre boşlukları rica bildiren soru kelimeleriyle doldurmaları istenir.

5. ünite, öğrencilerin cümlelerdeki boşlukları dinleme metnine göre doldurmalarını ve bu boşlukları olasılık bildiren ifadelerle tamamlamalarını amaçlar. 6. ünite ise öğrencilerin verilen kelimeleri kullanarak geçmiş zaman veya yakın geçmiş zamana göre soru cümleleri yazmalarını hedefler. Ayrıca, dinleme metnine göre cümlelerdeki boşlukları tamamlamaları, diyalog halinde verilen metinde cevaplara bakarak soru cümleleri oluşturmaları ve dinleme metnine uygun şekilde yarım bırakılan cümleleri tamamlamaları beklenir. Öğrencilerin cümlelerin sonuna pekiştirme soru ekleri ekleyerek tamamlamaları istenir.

7. ve 8. ünitelerde karşılaştırma sıfatları kullanma, ilgi zamirlerini doğru şekilde kullanma, gereklilik kiplerini kullanma ve tavsiye bildiren kelimeler üzerine etkinliklerin olduğu görülmektedir. 7. ünite, öğrencilerin diyalogda yer alan boşlukları dinleme metnine göre tamamlamalarını hedefler. Bu doğrultuda, cümlelerdeki boşlukları karşılaştırma sıfatları kullanarak doldurmaları beklenir. Ayrıca cümleleri doğru ilgi zamiri kullanarak birleştirmeleri istenir. Öğrencilerin sorulara cevap vererek kendi yaşadıkları yeri anlatan bir yazı yazmaları beklenir. 8. ünite ise dinleme metnine göre cümlelerdeki boşlukları gereklilik kipleriyle doldurma becerisini öğretir. Ayrıca, cümleleri gereklilik kipi kullanarak tamamlamaları ve cümlelerdeki boşlukları tavsiye bildiren kelimelerle doldurmaları beklenir.

9. ünite, öğrencilerin cümlelerdeki boşlukları "past progressive tense" (süren geçmiş zaman) kuralına göre doldurmalarını amaçlar. Bu doğrultuda, öğrencilerin cümlelerdeki boşlukları zıtlık ve sebep-sonuç bildiren bağlaçlarla doldurmaları beklenir. 10. ünite ise öğrencilerin boş bırakılan cümleleri edilgen hale dönüştürme becerisini geliştirir. Öğrencilerin verilen fiilleri kullanarak cümleleri edilgen halde doldurmaları istenir. Ayrıca, dinleme metnine göre diyalogdaki boşlukları tamamlamaları beklenir.

11. ünite öğrencilerin yakın geçmiş zamana göre fiilleri kullanma ve resimlere dayalı olarak cümleleri tamamlama becerilerine odaklanan yazma etkinliklerinden oluşmaktadır. 12. ünite koşul cümlelerini kullanma ve dinleme metnine dayalı olarak cümleleri tamamlama becerilerini kapsayan etkinlikler içerir. 11. ünite kapsamında, öğrenciler resimlere bakarak cümlelerdeki boşlukları yakın geçmiş zamana uygun şekilde dolduracak ve diyaloglardaki boşlukları verilen ifadelerle tamamlayacaklar. 12. ünite ise öğrenciler, diyalogdaki boşlukları koşul cümlelerine göre dolduracaklar ve bu cümleleri tavsiye, uyarı, öneri veya tehdit anlamlarına uygun şekilde tamamlayacaklar. Ayrıca, dinleme metnine dayalı olarak koşul cümlelerini tamamlayacaklar ve bir başka etkinlikte, bir arkadaşları veya aile üyeleri hakkında bir yazı yazacaklar. Yazdıkları yazıyı da başka bir arkadaşlarına okuyarak yanlışları düzelteceklerdir.

Resim 28. Headway İngilizce B1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4 Complete the sentences with the words in the box.

so such such a/an so many so much

- 1 This is _____ good novel! You must read it!
- 2 Don't watch that film on your own! It's _____ scary!
- 3 Susie and John are _____ nice people!
- 4 There are _____ pizzas to choose from!
- 5 Why are you driving _____ fast?!
- 6 Oh! You've made _____ mess in the kitchen!
- 7 I've spent _____ money this week!
- 8 That was _____ amazing experience!

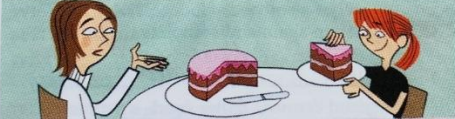
Resim 29. Headway İngilizce B1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

Advice, warnings, offers, threats

5 Complete the First Conditional sentences with the verbs in brackets. Are they advice, offers, warnings, or threats?

1 If you _____ more exercise, you _____ a lot better. (do, feel)

2 If you _____ any more of that cake, you _____ sick. (eat, be)

Resim 30. Headway İngilizce B1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.4.4 B2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Headway İngilizce B2 seviyesi ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri ürün odaklı yaklaşım kapsamında incelenmiştir. Etkinlik isimleri ve yer aldığı üniteler Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21

B2 Düzeyi Headway İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Ürün Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite	7. ünite	8. ünite	9. ünite	10. ünite	11. ünite	12. ünite
Tamamlama		2	2	3		3	5		2	3	4	
Dinleme metnine göre yazma	1	1	1	1	2		1	1		1		1
Görsele bakarak yazma												
Cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma												
Anahtar sözcük kullanarak yazma										1		
Yeniden sıraya koyma						1						
Dönüştürme		1							1		1	1
Örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma	2							1				
Güdümlü yazma	1											
Yer Değiştirme ve Düzeltme		1	1									

Tablo 21 incelendiğinde Headway İngilizce ders kitabı B2 seviyesinin 1. ünitesinde dinleme metnine göre yazma (f=1), örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma (f=2), güdümlü yazma (f=1) etkinlikleri yer almaktadır. 2. ünite tamamlama alıştırmaları (f=2), dinleme metnine göre yazma etkinliği (f=1), dönüştürme (f=1) ve yer değiştirme ve düzeltme (f=1) etkinlikleri bulunmaktadır. 3. ünite tamamlama alıştırmaları (f=2), dinleme metnine göre yazma (f=1), yer değiştirme ve düzeltme (f=1) etkinlikleri yer almaktadır. 4. ünite tamamlama (f=3), dinleme metnine göre yazma (f=1) etkinlikleri bulunurken 5. ünite ise dinleme metnine göre yazma (f=2) etkinliği bulunmaktadır. 6. ünite tamamlama (f=3) ve yeniden sıraya koyma (f=1) etkinlikleri vardır. 7. ünite tamamlama (f=5), dinleme metnine göre yazma (f=1) etkinliklerinden oluşmaktadır. 8. ünite dinleme metnine göre yazma (f=1) ve örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma (f=1) etkinlikleri yer almaktadır. 9. ünite tamamlama alıştırmaları (f=2) ve dönüştürme (f=1) alıştırmaları bulunmaktadır. 10. ünite tamamlama (f=3), dinleme metnine göre yazma (f=1), anahtar sözcük kullanarak yazma (f=1) etkinliklerinin olduğu görülmektedir. 11. ünite tamamlama alıştırmaları (f=4) ve dönüştürme (f=1) etkinliklerinden oluşmaktadır. 12. ünite dinleme metnine göre yazma (f=1) ve dönüştürme (f=1) etkinliklerine yer verilmiştir.

1. ünite verilen durumlara uygun sorular yazma ve dinleme metnine göre diyalogda boş bırakılan cevapları tamamlama etkinlikleri bulunmaktadır. Ayrıca, durumlara uygun şaşkınlık ve memnuniyet ifade eden yanıtlar oluşturma becerisini de geliştirmektedir. 2. ünite ise sorularda eksik bırakılan yerleri bulma ve tamamlama, cümleleri olumsuzla çevirme, eksik yerleri doğru yardımcı fiillerle tamamlama ve dinleme metnine göre diyalogu tamamlama gibi etkinliklerin olduğu görülmektedir.

3. ve 4. ünitelerde zamanların doğru kullanımı, pekiştirme soru eklerini kullanma ve bağlaçları doğru şekilde kullanma ile ilgili etkinliklerin olduğu görülmektedir. 3. ünite öğrencilerden dinleme metnine göre cümleleri tamamlamaları beklenir. Cümlelerdeki boşlukları geniş zaman ya da şimdiki zamana göre doğru şekilde doldurmaları istenir. Ayrıca, cümlelerdeki hataları tespit edip düzelterek yazmaları istenir. Boşlukları şimdiki zaman ya da geniş zaman edilgen cümle yapısına uygun bir şekilde tamamlamaları hedeflenir. 4. ünite ise öğrencilerden boşlukları pekiştirme soru eklerini kullanarak yazmaları istenir. Ayrıca, hikâyede yer alan cümleleri uygun bağlaçlarla tamamlamaları beklenir. Başlangıcı verilen bir hikâyeyi öğrencilerin tamamlaması istenir.

5. ve 6. ünitelerde rica veya öneri ifadelerinin kullanımına, geçmiş ve geniş zaman yardımcı fiillerinin pekiştirilmesine yönelik etkinlikler bulunmaktadır. Bu ünite dinleme metnine

göre rica veya öneri ifadelerini kullanarak cümleleri tamamlamaları istenir. 6. ünite de cümleleri geniş zaman ve geçmiş zaman yardımcı fiilleri ile doldurmaları beklenir. Ayrıca yarım bırakılmış cümleleri uygun ifadelerle tamamlama etkinliklerine de yer verilmiştir. Bir diğer etkinlikte ise karışık halde verilen cümleleri doğru sıraya koyarak yazmaları istenir.

7. ve 8. ünitelerde dinleme metnine göre diyaloglardaki boşlukları, fiilleri isimleştirerek veya fiil halinde kullanarak doldurmaları istenir. Ayrıca, yarım bırakılan ünlem ifadelerini tamamlamaları ve diyaloglardaki boşluklara yerleştirmeleri istenir. Hafta sonu ile ilgili ajanda örneğine bakarak kendi ajandalarını yazmaları istenir.

9. ünite, dilek ve pişmanlık bildiren ifadelerin kullanımına odaklanır. Öğrencilerden cümleleri bu tür ifadelerle yeniden yazmaları istenir ve aynı zamanda ilgi zamirlerini kullanarak cümleleri birleştirmeleri beklenir. Ayrıca, dinleme metnine göre konuşma metinlerini tamamlamaları da istenir. 10. ünite ise durumlara uygun sonuç çıkarımı ve güçlü tahminlerde bulunmak için kullanılan yardımcı fiillerin kullanımına odaklanır. Öğrencilerden dinleme metnine göre diyalogdaki cevapları yazmaları istenir ve güçlü tahminlerde bulunmak için yardımcı fiillerle cümleler oluşturmaları beklenir. Ayrıca, olasılığı ifade eden yardımcı fiillerle boşlukları doldurmaları ve fikir beyan etmek için kullanılan ifadelerden yararlanarak cümleleri tamamlamaları istenir.

11. ve 12. ünitelerde belirteç, zamir ve dolaylı anlatım konularına yönelik etkinlikler bulunmaktadır. 11. ünite, cümlelerdeki boşlukları uygun belirteçlerle doldurma ve cümleleri farklı türlerde yazma etkinliklerini içermektedir. Ayrıca, cümlelerdeki boşlukları dönüşlülük zamirleriyle doldurma ve dinleme metnine göre tamamlama becerisini geliştirmeyi amaçlar. 12. ünite ise cümlelerdeki boşlukları dinleme metnine göre doldurma ve cümleleri dolaylı anlatım şeklinde tekrar yazma etkinliklerinden oluşmaktadır.

3 Work with a partner. Complete these question tags.

1 We had a great time in New York, didn't we?

2 But the weather wasn't that good,
_____?

3 New Yorkers lead very busy
lives, _____?

4 Our friends took us to a
fabulous show on Broadway,
_____?

5 We'd never been to a musical
before, _____?

6 I lost my passport. I'm such an idiot,
_____?

Resim 31. Headway İngilizce B2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

3 Write the sentences in the correct order.

1 quickly / home / very / walked / we

2 difficult / his / was / to / house / find / it / extremely

3 slowly / he / really / drives / always

4 email / carefully / the / I / very / read

5 hot / garden / in / incredibly / it / the / was

6 suddenly / made / we / a / we'd / mistake / realized / what

Resim 32. Headway İngilizce B2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

9 Complete the sentences with *myself* / *yourself*, etc. or *each other*.

1 They seem to love _____ very much. I think they'll get married.

2 He shouldn't try and move that piano on his own. He could injure _____.

3 Tidy your room! It won't tidy _____, you know!

4 Do you like the cake? I made it _____.

5 Hi, Petra! Hi, Adam! Sit down. Make _____ at home.

6 We don't speak each others' languages very well, but we understand _____.

7 They're good kids, Sylvia's. They know how to behave _____.

8 The food's ready. Help _____ to whatever you want.

Resim 33. Headway İngilizce B2 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.4.5 C1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Headway İngilizce C1 düzeyi ders kitabı incelendiğinde ürün odaklı yaklaşım kapsamında farklı türde yazma etkinlikleri bulunmaktadır. Etkinlik isimleri ve yer aldığı üniteler Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22

C1 Düzeyi Headway İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Ürün Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5.ünite	6.ünite	7.ünite	8.ünite	9.ünite	10.ünite	11.ünite	12.ünite
Tamamlama	2			3	4	1		5	2	1	1	3
Dinleme metnine göre yazma		1	1				1	2			1	2
Görsele bakarak yazma												
Cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma			1	1								
Anahtar sözcük kullanarak yazma						1		1				
Yeniden sıraya koyma				1							1	
Dönüştürme			2	1		1	1			1		

Örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma					
Güdümlü yazma			1		1
Yer Değiştirme ve Düzeltme	3	1		1	1

Tablo 22 incelendiğinde Headway İngilizce ders kitabı C1 seviyesinin 1. ünitesinde tamamlama (f=2), yer değiştirme ve düzeltme (f=3) etkinlikleri bulunmaktadır. 2. ünite dinleme metnine göre yazma etkinliği (f=1) ve yer değiştirme ve düzeltme (f=1) etkinliklerine yer verilmiştir. 3. ünite dinleme metnine göre yazma (f=1), dönüştürme (f=2) ve cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma (f=1) etkinlikleri vardır. 4. ünite tamamlama (f=3), cevaba uygun soru ya da soruya uygun cevap yazma (f=1), yeniden sıraya koyma (f=1), dönüştürme (f=1) etkinliklerinin olduğu görülmektedir. 5. ünite tamamlama (f=5) alıştırmalarından oluşmaktadır. 6. ünite tamamlama (f=1), anahtar sözcük kullanarak yazma (f=1) ve dönüştürme (f=1) etkinliklerine yer verilmiştir. 7. ünite, dinleme metnine göre yazma (f=1), dönüştürme (f=1), yer değiştirme ve düzeltme (f=1) etkinliklerinden oluşmaktadır. 8. ünite tamamlama (f=5), dinleme metnine göre yazma (f=2), anahtar sözcük kullanarak yazma (f=1), güdümlü yazma (f=1) ve yer değiştirme ve düzeltme (f=1) etkinlikleri yer almaktadır. 9. ünite tamamlama (f=1) alıştırmalarından oluşmaktadır. 10. ünite tamamlama (f=1), dönüştürme (f=1) ve güdümlü yazma (f=1) etkinliklerinin olduğu görülmektedir. 11. ünite tamamlama alıştırmaları (f=1) ve dinleme metnine göre yazma (f=1), yeniden sıraya koyma (f=1) etkinliklerinden oluşmaktadır. 12. ünite tamamlama (f=3) ve dinleme metnine göre yazma (f=2) etkinliklerine yer verilmiştir.

1. ünite öğrencilerden cümlelerdeki boşlukları doğru zamana göre doldurmaları, zaman tablosunda eksik bırakılan cümleleri tamamlamaları ve cümlelerdeki hataları bulup düzeltmeleri istenmektedir. Ayrıca, yazım yanlışlarıyla ilgili semboller kullanılarak metindeki hataların işaretlenmesi ve yanlışların düzeltilmesi talep edilmektedir. 2. ünite ise, öğrencilerden verilen cümlelerdeki zaman hatalarını bulup düzeltmeleri ve dinleme metnindeki bilgilere dayanarak boşlukları doldurmaları istenmektedir.

3. ve 4. ünitelerde zarfların ve bağlaçların doğru kullanımıyla ilgili etkinliklerin olduğu görülmektedir. 3. ünite de cümleleri yeniden yazmaları ve dinleme metnine dayanarak diyalogdaki eksik yerleri tamamlamaları beklenmektedir. Ünite içerisinde, öğrencilerden verilen zarfları kullanarak cümleleri yeniden şekillendirmeleri talep edilmektedir. Son olarak, öğrencilerden kendi tehlikeli deneyim hikâyelerini zarfları uygun bir şekilde kullanarak yazmaları istenmektedir. 4. ünite de ise etkinliklerde verilen cümleleri olumsuza çevirmeleri istenmektedir. Aynı zamanda, doğru kelime sıralamasıyla düzgün cümleler oluşturmaya dayalı etkinlik bulunmaktadır. Bununla birlikte, öğrencilerden verilen sorulara kısa soru şeklinde yanıtlar yazmaları talep edilmektedir. Öğrenciler ayrıca, verilen iki cümleyi zıtlık bağlaçları kullanarak birleştirmeleri istenmektedir. Son olarak, koşul, sebep-sonuç, zıtlık ve zaman bildiren durumlara göre verilen cümleleri uygun bağlaçları kullanarak tamamlamaları gerekmektedir.

5. ve 6. üniteler, gelecek zamanın ve miktar bildiren sözcüklerin günlük konuşma dilindeki kullanımına odaklanmaktadır. Bu ünite, öğrencilerden cümlelerdeki boşlukları gelecek zamanın günlük konuşma diline uygun şekilde doldurmalarını talep etmektedir. Aynı zamanda, dinleme metnine dayanarak bir diyalogdaki boşlukları dilek ve temenni ifadeleriyle tamamlamaları beklenmektedir. Bu ünitenin yazma bölümünde ise, öğrencilerden iş başvuru metnindeki boş bırakılan başlıkları doldurmaları istenmektedir. 6. ünite de miktar bildiren sözcüklerin günlük hayatta kullanımına dayalı etkinliklerin olduğu görülmektedir. Bu ünite de öğrencilerden cümlelerdeki boşlukları miktar bildiren ifadelerle doldurmaları istenmektedir. Ayrıca, öğrencilerden verilen miktar bildiren sözcükleri kullanarak cümleleri tekrar yazmaları talep edilmektedir. Ayrıca, rakamları kullanarak bir diyalog yazmaları da beklenmektedir.

7. ve 8. üniteler gereklilik/zorunluluk bildiren kipler, ilgi zamirleri, noktalama işaretleri, sıfat tamlamaları ile ilgili etkinlikleri içermektedir. 7. ünite de cümlelerdeki koyu yazılmış sözcükleri gereklilik ya da zorunluluk bildiren uygun kiplerle yeniden yazmaları istenmektedir. Ayrıca, cümlelerdeki hataların düzeltilerek yazılması, doğru ilgi zamirlerinin kullanılarak cümlelerin tamamlanması, her cümlede gerekli noktalama işaretlerinin kullanılması ve eksik bırakılmış sıfat tamlamalarının tamamlanması istenmektedir. 8. ünite ise, atasözlerinde boş bırakılan yerlere doğru ilgi zamirlerini seçerek yazmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, cümlelerdeki boşlukların geniş zaman ve geçmiş zaman ortaçlarını kullanarak doldurulması, boş bırakılan yerlere doğru ünlem ifadelerinin yerleştirilmesi,

dinleme metnine göre doğru ünlem ifadelerinin yazılması, dinleme metnine göre cümlelerin tamamlanması ve ünlem ifadelerini kullanarak bir diyalog yazılması istenmektedir.

9. ve 10. üniteler geçmişteki alışkanlıkları ifade etmek için kullanılan yapılar ve anlatımda vurgu için kullanılan ifadelerle ilgili etkinliklerden oluşmaktadır. 9. ünite e-postalarda boş bırakılan yerlerin verilen ifadelerle doldurulması istenir. Ayrıca, cümlelerdeki boşlukların geçmiş zaman alışkanlıklarını belirtmek için kullanılan ifadelerle doldurulması istenmektedir. 10. ünite ise, cümlelerdeki boşlukların geçmiş zaman kipi ile doldurulmasını talep etmektedir. Ayrıca, cümleleri daha vurgulu bir anlatım için yeniden yazmayı hedeflemekte ve etkilendikleri bir kişi hakkında vurgulu anlatım ifadelerinden faydalanarak kısa bir paragraf yazmayı istemektedir.

11. ve 12. ünitelerde geçiş sözcükleri kullanma, tanımlayıcı sözcükleri kullanma ve deyimssel ifadeleri doğru şekilde kullanma gibi becerileri kapsayan etkinlikler bulunmaktadır. 11. ünite, karışık halde verilen sözcükleri birleştirerek anlamlı cümleler oluşturmayı ve metindeki boşlukları uygun geçiş sözcükleriyle tamamlamayı gerektiren etkinlikler içermektedir. Bunun yanı sıra, cümlelerdeki boşlukları isimlerin önünde kullanılan tanımlayıcı sözcüklerle doldurmayı amaçlamaktadır. 12. ünite, dinledikleri parçaya göre cümlelerdeki boşlukları deyimssel ifadelerle tamamlamayı talep etmektedir. Ayrıca, cümlelerdeki boşlukları uygun belirteçler kullanarak doldurmayı ve dinledikleri parçaya göre bir diyalogu tamamlamayı istemektedir.

Questions

1 Put the words in the correct order to make A's questions.

1 A light / this / on / all / who / night / left / has / ?

B Oh, sorry, it was me. I thought I'd switched it off.

2 A often / battery / need / to / will / how / change / the / we / ?

B About every six months.

3 A you / who / from / this / have / text / is / idea / any / ?

B It says 'D x'. It must be Deirdra. Or it could be Diana.

4 A what / do / the / know / is / time / you / match / on / ?

B I think it starts at 7.30.

5 A before / film / seen / haven't / we / this / ?

Resim 34. Headway İngilizce C1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

TEST YOUR GRAMMAR

1 Complete the story of the grandfather with the correct article. Tell the story to a partner.

a/an the one no article

- 1 My grandfather used to be _____ judge.
- 2 He retired _____ year before last.
- 3 He decided to go on _____ cruise.
- 4 He sailed all around _____ world.
- 5 He enjoyed _____ cruise very much.
- 6 He met _____ attractive widow.
- 7 He invited her to have _____ dinner with him.
- 8 They got on well with _____ another.
- 9 My grandfather says you can find _____ love at any age.
- 10 They were married by _____ captain of _____ ship.

Resim 35. Headway İngilizce C1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.4.6 C2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının ürün odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Headway İngilizce C2 seviyesi ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri ürün odaklı yaklaşım kapsamında incelenmiştir. Etkinlik isimleri ve yer aldığı üniteler Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23

C2 Düzeyi Headway İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Ürün Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5.ünite	6.ünite	7.ünite	8.ünite	9.ünite	10.ünite	11.ünite	12.ünite
Tamamlama		3	5	3		2	2	1	1		1	1
Dinleme metnine göre yazma							1					

1. ve 2. ünitelerdeki etkinliklerin zaman ifadelerini doğru kullanma, etken ya da edilgen cümle yapıları, zarf kullanımını kavrama konularını kapsadığı görülmektedir. 1. ünite, cümlelerin geniş zaman veya yakın geçmiş zamandan şimdiki zamana çevrilmesini talep etmektedir. Aynı zamanda, cümleleri etkin ya da edilgen hallerine dönüştürme etkinliği de bulunmaktadır. 2. ünite ise, boşlukları uygun zarflarla doldurma etkinliğini içermektedir. Metindeki boşlukların uygun zarflarla tamamlanması istenmektedir.

3. ve 4. üniteler fiilimsi ekleri, söylem belirleyicileri, edatlar ve kip kullanımı gibi konulara odaklanan etkinliklerden oluşmaktadır. 3. ünite, cümlelerdeki boşlukların fiilimsi ekleriyle doldurulmasını ve yarım bırakılan cümlelerin tamamlanmasını içermektedir. Aynı zamanda, raporun söylem belirleyicileriyle doldurulması ve boşlukların doğru edatlarla tamamlanması istenmektedir. 4. ünite ise, cümlelerdeki boşlukların gereklilik, zorunluluk ve olasılık bildiren kiplerle doldurulmasını talep etmektedir. Aynı zamanda, parantez içinde verilen fiillerin doğru zamanda kullanılarak cümlelerin tamamlanması ve boşlukların geçmiş zaman kipiyle doldurulması istenmektedir. Ayrıca, düzensiz olarak verilen cümlelerin doğru sıraya konularak düzgün cümlelerin oluşturulması istenmektedir.

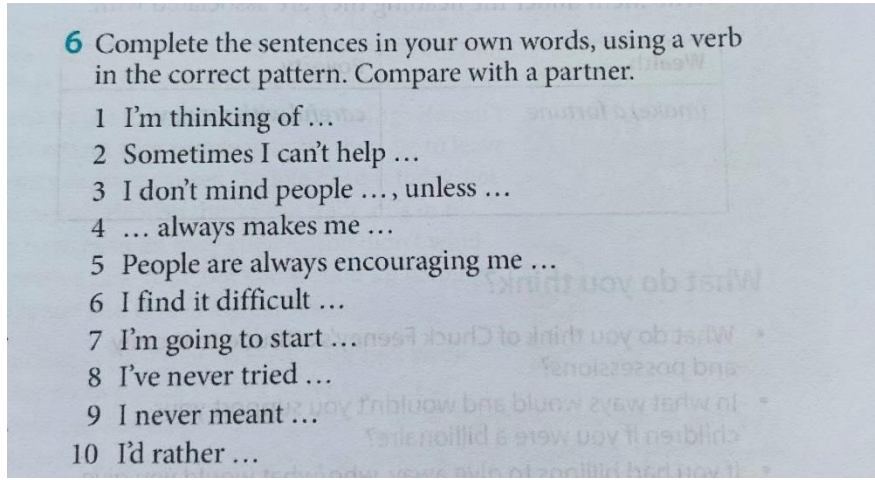
5. ve 6. ünitelerde yer alan etkinliklerin mastar ekleri, devrik cümle yapıları, zaman kullanımı gibi konulara odaklandığı görülmektedir. 5. ünite, fiillerin mastar ekleriyle kullanılması istenir. Öğrencilerin soruları kısa cevaplarla yanıtlarken fiilleri mastar halinde kullanmaları gerekmektedir. 6. ünite ise, cümlelerin daha vurgulu bir anlatım için devrik halde yazılması istenir. Bir diğer etkinlikte metinde boş bırakılan yerlere fiillerin doğru zamanlarını kullanarak etken ya da edilgen biçimde yazmaları beklenir. Diyaloglarda ise, boş bırakılan yerleri seçilen ifadeler kullanarak doldurma gerekmektedir.

7. ve 8. ünitelerde dilek ve koşul cümlelerine yönelik etkinlikler bulunmaktadır. 7. ünite, yer alan etkinlikte dilek cümlelerinde yanlış olanları düzeltmeleri istenir. Aynı ünite, koşul cümlelerinin doğru kullanımlarına göre eksik bırakılan yerleri tamamlamaları beklenir. Bir başka etkinlikte cümlelerdeki boşlukları, parantez içinde verilen fiillerin doğru zaman çekimlerine göre kullanarak doldurmaları beklenir. Dinleme metnine dayalı olarak yapılan bir diyalogda, öğrencilerden boş bırakılan yerleri tamamlamaları beklenmektedir. 8. ünite ise, cümlelerdeki boşlukları geniş zaman ve geçmiş zaman isim-fiilleriyle doldurmalarını gerektiren bir etkinlik bulunmaktadır.

9. ve 10. ünitelerde öğrencilere bir diyalogu söylem belirleyici veya uygun ifadelerle doldurma becerisini kazandırmayı amaçlayan etkinliklere yer verilmiştir. 9. ünite, yer alan

etkinlikte, öğrencilerden verilen diyalogu tamamlarken uygun ifadeleri kullanmaları beklenir. 10. ünite de verilen cümleleri edilgen yapıya uygun bir şekilde ifade etmeleri istenir.

11. ve 12. üniteler gelecek zaman ve bağlaç kullanımının pekiştirilmesine yönelik etkinlikleri içermektedir. Bu etkinlikte, öğrencilerden verilen cümleleri geçmişte gelecek zaman ifadelerini kullanarak tekrar yazmaları istenir. 12. ünite de ise, öğrencilerden verilen cümleleri bağlaçları doğru bir şekilde kullanarak yeniden ifade etmeleri istenir. Ayrıca, biyografide yer alan bağlaçları kullanarak tek bir cümle halinde yeniden yazmaları beklenir.

Resim 36. Headway İngilizce C1 ders kitabı ürün odaklı yaklaşım yazma etkinliği

Headway İngilizce ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin ürün odaklı yaklaşım bakımından toplam sayısı tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24

Headway İngilizce Ders Kitaplarında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Dil Düzeylerine Göre Ürün Odaklı Yaklaşım Bakımından Değerlendirilmesi

Ürün Odaklı Yaklaşım	
A1	76
A2	71

B1	53
B2	46
C1	50
C2	29
TOPLAM	325

Headway İngilizce ders kitaplarında ürün odaklı yaklaşım çerçevesindeki yazma etkinliklerine bakıldığında, temel düzeyde (A1 ve A2) öğrencilere yönelik toplamda 147 yazma etkinliği bulunmaktadır. Orta düzey (B1 ve B2) öğrenciler için ise 99 yazma etkinliği mevcuttur. Yüksek düzey (C1 ve C2) öğrenciler için ise toplamda 79 yazma etkinliği yer almaktadır. Bu veriler, ürün odaklı yaklaşımın temel düzeyden yüksek düzeye doğru azalan bir yazma etkinlikleri dağılımına sahip olduğunu göstermektedir.

4.5 Headway İngilizce ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

4.5.1 A1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Headway İngilizce A1 düzeyi ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Metin türleri ve yer aldığı üniteler Tablo 25’te verilmiştir.

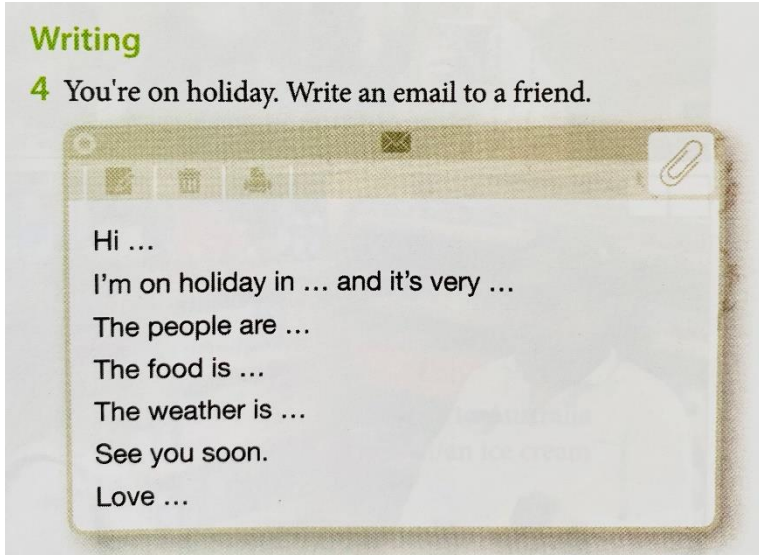
Tablo 25

A1 Düzeyi Headway İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Tür Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite	7. ünite	8. ünite	9. ünite	10. ünite	11. ünite	12. ünite
Bilgilendirici metinler								1				
Hikâye edici metinler												
Şiir/Şarkı												
Kişisel yazılar												
Efemera												
Dijital iletişim metinleri						1						
Resmi yazı türleri												
Mektup												
Broşür												
Kartpostal kılavuzlar												
Gezi yazısı												
Konuşma metni												1
Özlü sözler												

Tablo 25 incelendiğinde Headway İngilizce ders kitabı A1 seviyesinin 7. ünitesinde dijital iletişim metni (f=1), 8. ünite de bilgilendirici metin (f=1) ve 12. ünite de konuşma metni (f=1) türünde yazma etkinliklerinin olduğu görülmektedir.

7. ünite de yer alan etkinlikte bir arkadaşına mail yazmaları istenir. 8. ünite de ise bildikleri bir yeri tanıtıcı bir yazı yazma etkinliği bulunmaktadır. 12. ünite de günlük hayatta kullanılan işaretlere göre bir diyalog yazmaları istenmektedir.

Resim 37. Headway İngilizce A1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.5.2 A2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Headway İngilizce A2 düzeyi ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Metin türleri ve yer aldığı üniteler Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26

A2 Düzeyi Headway İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Tür Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünit e	2.ünit e	3.ünit e	4.ünit e	5. ünit e	6. ünit e	7. ünit e	8. ünit e	9. ünit e	10. ünit e	11. ünit e	12. ünit e
Bilgilendiri ci metinler												
Hikâye edici metinler												
Şiir/Şarkı												1
Kişisel yazılar	1					1	1					
Efemera												
Dijital iletişim metinleri					2			1			1	
Resmi yazı türleri												
Mektup												
Broşür												
Kartpostal kılavuzlar												
Gezi yazısı												
Konuşma metni												

Tablo 26 incelendiğinde Headway İngilizce ders kitabı A2 seviyesinin 1. ünitesinde kişisel yazı (f=1), 5. ünite de dijital iletişim (f=2) ve 6. ünite de kişisel yazı (f=1), 7. ünite de kişisel yazı (f=1), 8. ünite de dijital iletişim metni (f=1), 11. ünite de dijital iletişim metni (F=1) ve 12. ünite de şiir (f=1) türünde yazma etkinlikleri bulunmaktadır.

Yazma etkinlikleri farklı ünitelerde öğrencilerden çeşitli yazı türlerinde metinler oluşturmalarını talep eder. 1. ünite de kendileri hakkında bir blog yazısı yazmaları beklenir. 3. ünite de spor merkezine kayıt olmak için başvuru formunu doldurmaları istenir. 5. ünite de verilen bilgileri kullanarak iş başvuru e-postasını doldurmaları veya kendi iş başvuru e-postalarını yazmaları istenir. 6. ünite de bildikleri başarılı bir kişi hakkında biyografi yazmaları ve 7. ünite de tarihi bir kişi hakkında geçmiş zaman ifadeleri kullanarak biyografi türüne bir yazı yazmaları beklenir. 8. ünite de resmi ve resmi olmayan yazı türlerinde örnekleri kullanarak her iki türde birer e-posta yazmaları istenir. 11. ünite de ise tatillerini anlatan betimleyici bir e-posta yazmaları istenir. 12. ünite de dizeleri tamamlayarak bir şiir yazmaları beklenir.

4 Choose a topic and think of a title. Write your blog entry for Day 4. Read it aloud to the class.

Day 4: _____

Posted on _____

Hello again! _____

_____

_____

Resim 38. Headway İngilizce A2 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.5.3 B1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Headway İngilizce B1 düzeyi ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Metin türleri ve yer aldığı üniteler Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27

B1 Düzeyi Headway İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Tür Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite	7. ünite	8. ünite	9. ünite	10. ünite	11. ünite	12. ünite
Bilgilendirici metinler									1	1		
Hikâye edici metinler												
Şiir/Şarkı												
Kişisel yazılar						1						
Efemera				1								
Dijital iletişim metinleri		1						1				
Resmi yazı türleri	1											
Mektup												
Broşür												
Kartpostal kılavuzlar												
Gezi yazısı												
Konuşma metni					1				1		1	
Özlü sözler												

Tablo 27 incelendiğinde Headway İngilizce ders kitabı B1 seviyesinin 1. ünitesinde resmi yazı (f=1), 2. ünite de dijital iletişim metni (f=1), 4. ünite de efemera (f=1), 5. ünite de konuşma metni (f=1) ve 6. ünite de kişisel yazı (f=1), 8. ünite de dijital iletişim metni (f=1), 9. ünite de bilgilendirici metin (f=1) ve konuşma metni (f=1) 10. ünite de bilgilendirici metin (f=1) ve son olarak 11. ünite de konuşma metni (f=1) türünde yazma etkinlikleri bulunmaktadır.

1.ünite incelendiğinde İngilizce okulu için düzenlenen bir başvuru formunu doldurmaları gerekmektedir. 2. ünite de bir arkadaşına e-posta yazma etkinliği bulunmaktadır. 4. ünite de bir tatil yerini tanıtan bir kartpostal ve 5. ünite de gelecek planları ile ilgili bir konuşma metni yazmaları istenir. 6. ünite de ise hakkında bilgileri verilen ünlü bir kişiyle ilgili beş paragraftan oluşan bir biyografi yazmaları beklenir. 8. ünite, bir okula resmi bir e-posta yazmalarını talep eder. 9. ünite, öğrencilerin verilen konulardan birini seçerek bir diyalog yazmalarını beklerken, aynı ünite içinde bir film eleştiri yazısı yazmaları da istenir. 10. ünite de öğrencilerden verilen konulardan birini seçerek, o konunun olumlu ve olumsuz yönlerini bildiren bir yazı yazmaları beklenir. Son olarak, 11. ünite de verilen bir örneğe bakarak konuşma metninin özetini yazmaları istenir.

An informal email

5 Read Concetta's email to her English friend, Rob. Compare it with the formal email.

1 How does she express the **highlighted** lines in the formal email?
2 What other informal words and phrases are in this email?

To: Robbie.jo@gpost.com
Subject: Visiting England

Hi Rob,

Just to let you know that **I'm thinking of coming** to England this summer. You know I have to **use English a lot** in my new job, so **I want** (need!) some extra lessons, **especially for my pronunciation** – as you are always telling me I should try to improve this! Anyway, I saw **an interesting ad** in a magazine for a school in York. Isn't that quite near you? **I'd love to** visit you while I'm there.

Can't wait to hear from you. See you soon I hope.

Love,
Concetta

6 Write a formal email about yourself to the school in York. Then write to an English friend about your plan.

Resim 39. Headway İngilizce B1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.5.4 B2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Headway İngilizce B2 düzeyi ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Metin türleri ve yer aldığı üniteler Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28

B2 Düzeyi Headway İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Tür Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5.ünite	6.ünite	7.ünite	8.ünite	9.ünite	10.ünite	11.ünite	12.ünite
Bilgilendirici metinler				1			1					
Hikâye edici metinler				1						1		
Şiir/Şarkı												
Kişisel yazılar						1						1
Efemera												
Dijital iletişim metinleri		1	1						1		1	
Resmi yazı türleri												
Mektup												
Broşür												
Kartpostal kılavuzlar					1							

Tablo 28 incelendiğinde Headway İngilizce ders kitabı B2 seviyesinin 2. ünitesinde dijital iletişim metni (f=1) türünde yazma etkinliği bulunmaktadır. 3. ünite dijital iletişim metni (f=1), 4. ünite bilgilendirici metin (f=1) ve hikâye edici metin (f=1) türünde etkinliklerden oluşmaktadır. 5. ünite kartpostal kılavuz (f=1), 6. ünite kişisel yazı (f=1), 7. ünite bilgilendirici metin (f=1), 8. ünite konuşma metni (f=1), 9. ünite dijital iletişim metni (f=1) türünde yazma etkinliklerine yer vermiştir. 10. ünite hikâye edici metin (f=1), 11. ünite dijital iletişim metni (f=1) ve konuşma metni (f=1) türünde etkinlikler yer almaktadır. 12. ünite ise kişisel yazı (f=1) türünde bir yazma alıştırması bulunmaktadır.

1. ünite, öğrencilerin verilen örneğe göre resmi olmayan bir e-posta yazmaları talep edilir. 3. ünite ise iş başvurusu için resmi bir e-posta kaleme almaları istenir. 4. ünite öğrencilerden, seçtikleri konu üzerinden fikirlerini belirterek, görüş bildiren bir yazı yazmaları beklenir. Ayrıca, 4. ünite kapsamında bir halk masalı oluşturmaları istenir. 5. ünite, bir işin nasıl yapılacağını anlatan talimatlarla birlikte, konuşma diline yönelik bir yazı yazmaları talep edilir. 6. ünite ise verilen ünlü kişilerden birini seçerek, onların yaşamlarını betimleyici bir biyografi yazmaları beklenir. 7. ünite, seçtikleri konu üzerinden dört paragraftan oluşan bir tartışma metni oluşturmaları istenir. 8. ünite, yönergeleri takip ederek bir konuşma metni hazırlamaları gerekmektedir. 9. ünite, evleri için bir çevrimiçi konaklama paylaşım platformu için tanıtım yazısı yazmaları önerilir ve başlıkları kullanmaları teşvik edilir. 10. ünite, resimlere bakarak bir hikâye oluşturmaları ve yazmaları beklenir. 11. ünite, bir mağazada geçen bir diyalog yazmaları talep edilir. Aynı ünite içinde, sosyal medya araçlarından birini kullanarak mesaj yazmaları istenmektedir. Son olarak, 12. ünite ünlü bir kişi hakkında araştırma yapmaları ve kısa bir biyografi yazmalarını gerektiren bir yazma etkinliğinden oluşmaktadır.

4 Choose one of the people below and research their big career change (or choose someone else you know).

Giorgio Armani	From army medic to fashion designer
Dan Brown	From singer/songwriter to successful novelist (<i>The Da Vinci Code</i>)
Harrison Ford	From carpenter to actor (<i>Star Wars</i> and <i>Indiana Jones</i>)
J.K.Rowling	From English teacher to writer of the Harry Potter books

Resim 40. Headway İngilizce B2 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.5.5 C1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Headway İngilizce C1 düzeyi ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Metin türleri ve yer aldığı üniteler Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29

C1 Düzeyi Headway İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Tür Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

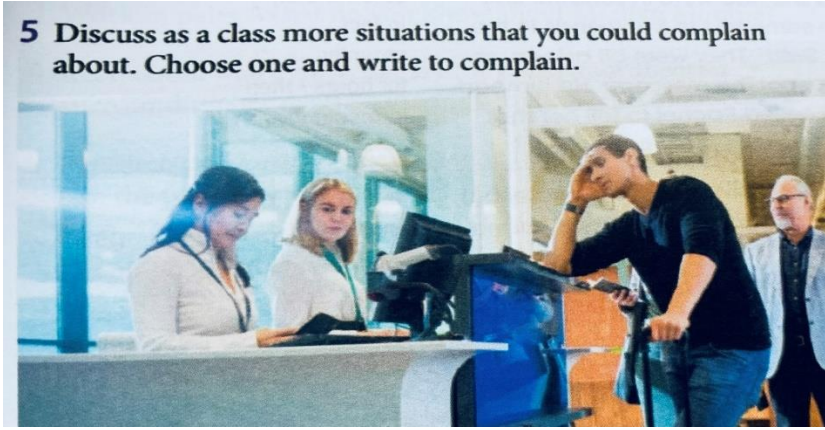
Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5.ünite	6.ünite	7.ünite	8.ünite	9.ünite	10.ünite	11.ünite	12.ünite
Bilgilendirici metinler							1	1				1
Hikâye edici metinler											1	
Şiir/Şarkı										1		1

Kişisel yazılar	1			
Efemera				
Dijital iletişim metinleri	1			
Resmi yazı türleri	1	1	1	
Mektup				
Broşür				
Kartpostal kılavuzlar				
Gezi yazısı				
Konuşma metni				2
Özlü sözler				

Tablo 29 incelendiğinde Headway İngilizce ders kitabı C1 seviyesinin 1. ünitesinde dijital iletişim metni (f=1) türünde yazma etkinliği bulunmaktadır. 2. ünite resmi yazı (f=1) türünde etkinliğe yer verilirken 4. ünite kişisel yazı (f=1) ve 5. ünite resmi yazı (f=1) türünde etkinlikler bulunmaktadır. 6. ünite, resmi yazı (f=1) türünde etkinliğe yer vermiştir. 7. ünite bilgilendirici metin (f=1) türünde alıştırma yer almaktadır. 8. ünite bilgilendirici metin (f=1), 9. ünite konuşma metni (f=2), 10. ünite şiir (f=1) türlerinde etkinliklerin olduğu görülmektedir. 11. ünite hikâye edici metin (f=1), 12. ünite ise bilgilendirici metin (f=1) ve şiir (f=1) türünde etkinlikler bulunmaktadır.

1. ünite öğrencilerden resmi olmayan bir e-posta yazmaları talep edilirken 2. ünite ise bir şikâyet dilekçesi yazmaları beklenir. 4. ünite, verilen örnek metin ve plan doğrultusunda ünlü bir kişi hakkında biyografi türünde bir yazı oluşturmaları istenir. 5. ünite ise iş başvurusu için özgeçmiş formu ve ön yazı hazırlamalarını gerektiren etkinlik olduğu görülmektedir. 6. ünite yemek şirketi ile ilgili anket sonuçlarını içeren bir rapor

yazmaları talep edilir. 7. ünite, verilen konulardan biri üzerine beyin fırtınası yaparak konunun olumlu ve olumsuz yanlarını içeren, giriş ve sonuç bölümleri de olan bir tartışma yazısı kaleme almaları istenir. 8. ünite, şehrin favori bir mekanını tanıtıcı bir yazı yazmaları için paragraf planını kullanmaları beklenir. 9. ünite, sunulacak bir içeriğe yönelik bir metin yazmaları talep edilir. Aynı ünite içinde, eski bir anısıyla ilgili bir konuşma yapmak için başlıklara göre notlar almaları istenir. 10. ünite, verilen örneğe benzer bir şiir yazmaları gerekmektedir. 11. ünite kısa bir hikâye yazısı yazma etkinliğinden oluşmaktadır. Son olarak, 12. ünite verilen bir şiire bir dize eklemeleri talep edilir. Aynı ünite içinde, dünyadaki bilinen bir bina veya yerle ilgili mantıklı bir bütünlük oluşturacak, uygun bağlaçlar ve sıfatlar kullanarak bir makale yazmaları istenir.

Resim 41. Headway İngilizce C1 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

4.5.6 C2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının tür odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

Headway İngilizce C2 düzeyi ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmiştir. Metin türleri ve yer aldığı üniteler Tablo 30’da verilmiştir.

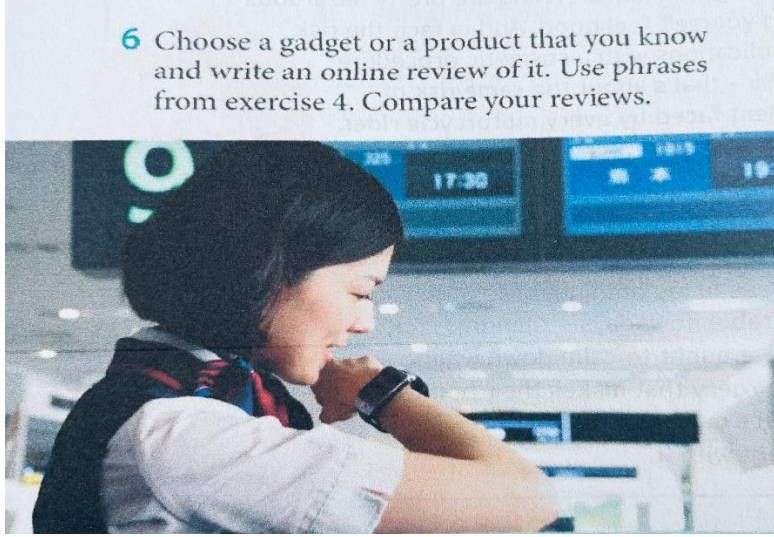
Tablo 30

C2 Düzeyi Headway İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Tür Odaklı Yaklaşım Çerçevesinde Ünitelere Göre Dağılımı

Etkinlik Adı	1.ünite	2.ünite	3.ünite	4.ünite	5. ünite	6. ünite	7. ünite	8. ünite	9. ünite	10. ünite	11. ünite	12. ünite
Bilgilendirici metinler					1					1		
Hikâye edici metinler		1						1				
Şiir/Şarkı												
Kişisel yazılar	1						1					
Efemera												
Dijital iletişim metinleri				1					1		1	
Resmî yazı türleri			1									
Mektup												
Broşür												
Kartpostal kılavuzlar												
Gezi yazısı												
Konuşma metni						1		1	1			
Özlü sözler												

Tablo 30 incelendiğinde Headway İngilizce ders kitabı C2 seviyesinin 1. ünitesinde kişisel yazı (f=1) türünde yazma etkinliği bulunurken 2. ünite hikâye edici metin (f=1) türünde etkinliğine yer verilmiştir. 3. ünite resmi yazı (f=1) türünde bir etkinlik bulunmaktadır. 4. ünite dijital iletişim metni (f=1), 5. ünite bilgilendirici metin (f=1), 6. ünite konuşma metni (f=1), 7. ünite kişisel yazı (f=1) türünde etkinlikler yer almaktadır. 8. ünite hikâye edici metin (f=1) ve konuşma metni (f=1) türlerinde etkinliklerden oluşmaktadır. 9. ünite dijital iletişim metni (f=1) ve konuşma metni (f=1) türünde yazma etkinliklerine yer verilmiştir. 10. ünite bilgilendirici metin (f=1) ve 12. ünite dijital iletişim metni (f=1) türünde etkinlikler bulunmaktadır.

Öğrencilerden 1. ünite kişisel bir profil yazmaları istenir. 2. ünite ise hikâyenin planına bağlı kalarak ve geçmiş zamana uygun fiilleri, zarfları ve sıfatları seçerek bir hikâye yazmaları beklenir. 3. ünite grafiğe bakarak bir araştırma raporu yazmaları istenir. 4. ünite, bir şirketin insan kaynakları bölümüne resmi bir e-posta yazmaları istenir. 5. ünite kendi ülkelerini ve başka bir ülkeyi karşılaştıran bir makale yazmaları gerekmektedir. 6. ünite yer alan etkinlikte tarihi bir dönemle ilgili konuşma metni yazmaları beklenmektedir. 7. ünite geçmiş yıllardaki kendilerine yönelik kişisel bir yazı yazmaya yönelik etkinlik bulunmaktadır. 8. ünite günlük dilde kullanılan kalıp ifadeleri kullanarak bir diyalog yazmaları istenir. Aynı şekilde bu ünite bildikleri favori masallarını yazmaları istenir. 9. ünite mağazada geçen bir diyalog yazmaları talep edilir. Yine 9. ünite bir internet sitesinde yer alan makale ile ilgili yorum yazmaları beklenir. 10. ünite verilen konuyu savunan bir münazara metni yazmaları istenir. Son olarak 11. ünite seçtikleri bir ürün veya cihazla ilgili internet sitesinde paylaşılan örnek yazılara bakarak ürünü değerlendiren bir internet yorumu yazmaları gerekmektedir.

Resim 42. Headway İngilizce C2 ders kitabı tür odaklı yaklaşım yazma etkinliği

Headway İngilizce ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin tür odaklı yaklaşım bakımından toplam sayısı Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31

Headway İngilizce Ders Kitaplarında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Dil Düzeylerine Göre Tür Odaklı Yaklaşım Bakımından Değerlendirilmesi

Tür Odaklı Yaklaşım	
A1	3
A2	8
B1	10
B2	13
C1	13
C2	13
TOPLAM	60

Tür odaklı yaklaşım çerçevesindeki yazma etkinliklerine baktığımızda, temel düzey (A1 ve A2) öğrencilere yönelik toplamda 11 yazma etkinliği bulunmaktadır. Orta düzey (B1 ve B2) öğrenciler için ise 23 yazma etkinliği mevcuttur. Yetkin düzey (C1 ve C2) öğrenciler için ise toplamda 26 yazma etkinliği yer almaktadır. Bu veriler, tür odaklı yaklaşımın temel düzeyden yüksek düzeye doğru artan bir yazma etkinlikleri dağılımına sahip olduğunu göstermektedir.

4.6 Headway İngilizce ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin süreç odaklı yazma yaklaşımına göre incelenmesi

4.6.1 A1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının süreç odaklı yaklaşımına göre incelenmesi

Kitapta süreç odaklı yaklaşım açısından incelenecek bir yazma etkinliği bulunamamıştır.

4.6.2 A2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının süreç odaklı yaklaşımına göre incelenmesi

Kitapta süreç odaklı yaklaşım açısından incelenecek bir yazma etkinliği bulunamamıştır.

4.6.3 B1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının süreç odaklı yaklaşımına göre incelenmesi

Kitapta süreç odaklı yaklaşım açısından incelenecek bir yazma etkinliği bulunamamıştır.

4.6.4 B2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının süreç odaklı yaklaşımına göre incelenmesi

Kitapta süreç odaklı yaklaşım açısından incelenecek bir yazma etkinliği bulunamamıştır.

4.6.5 C1 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının süreç odaklı yaklaşımına göre incelenmesi

Kitapta süreç odaklı yaklaşım açısından incelenecek bir yazma etkinliği bulunamamıştır.

4.6.6 C2 düzeyi Headway İngilizce ders kitabının süreç odaklı yaklaşımına göre incelenmesi

Kitapta süreç odaklı yaklaşım açısından incelenecek bir yazma etkinliği bulunamamıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde araştırma kapsamında bulgular bölümünden elde edilen sonuçlar sunularak yorumlanmıştır.

5.1 Sonuç ve tartışma

Bu çalışmada örneklem olarak seçilen Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe ders kitaplarında (A1- A2- B1- B2- C1/+) ve Headway İngilizce ders kitaplarında (A1- A2- B1- B2- C1- C2) bulunan yazma etkinlikleri ürün, tür ve süreç odaklı yazma yaklaşımları bakımından seviyelere göre incelenmiştir. Yazma etkinlikleri ürün, tür ve süreç odaklı yazma yaklaşımları için belirlenen değerlendirme ölçütleri kapsamında analiz edilmiştir. Çalışmanın “Veri Toplanması ve Analizi” bölümünde her üç yazma yaklaşımına ait değerlendirme ölçütleri sunulmuştur. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ders kitapları 5 adet olup her seviyede toplamda 6 üniteden oluşmaktadır. Headway İngilizce ders kitapları ise 6 adet olup A1 seviyesinde 14, diğer seviyelerde 12 üniteden oluşmaktadır. Araştırmadaki sonuçlar dil düzeylerine göre değerlendirilerek sunulmuştur. İncelenen ders kitaplarında hangi yazma yaklaşımlarına daha çok yer verildiği tespit edilerek karşılaştırma yapılmıştır.

5.1.1 Yeni İstanbul Türkçe ve Headway İngilizce ders kitaplarının ürün odaklı yaklaşım bakımından incelenmesine ilişkin sonuçlar

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ders kitapları tüm dil düzeylerine göre incelendiğinde toplamda 376, Headway İngilizce ders kitaplarında 325 tane ürün odaklı yaklaşıma ait etkinlik olduğu görülmüştür.

Ürün odaklı yaklaşım çerçevesinde Yeni İstanbul A1 seviyesinde 98, A2 seviyesinde 85, B1 seviyesinde 78, B2 seviyesinde 63, C1 seviyesinde 52 adet etkinlik bulunmaktadır. Ürün odaklı yaklaşıma ait etkinlik türleri incelendiğinde tamamlama alıştırmalarına yönelik etkinliklere daha çok yer verildiği görülmektedir. Yeni İstanbul ders kitabında başlangıç seviyesinde ileri seviyelere doğru kontrollü yazma etkinliklerinin sayılarında azalma gözlemlenmektedir. Yeniden sıraya koyma, yer değiştirme ve düzeltme etkinliklerine çok az sayıda yer verilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, Yeni İstanbul Uluslararası Türkçe ders kitaplarının her seviyesinde cevap ya da soru cümlesi yazma, dönüştürme ve örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma gibi etkinlik türlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. B1, B2 ve C1 seviyelerinde görsele bakarak yazma etkinliklerine yer verilmediği görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre görsele dayalı yazma, anahtar sözcük kullanarak yazma, yeniden sıraya koyma, güdümlü yazma, yer değiştirme ve düzeltme gibi etkinlik türleri, ders kitaplarının bazı seviyelerinde bulunmadığı gözlemlenmiştir. Yeni İstanbul A2 düzeyi incelendiğinde yer değiştirme ve düzeltme etkinlik türünün bulunmadığı görülmüştür. B1 düzeyinde görsele dayalı yazma, anahtar sözcük kullanarak yazma etkinliklerine yer verilmemiştir. B2 düzeyinde görsele dayalı yazma ve yeniden sıralama etkinlikleri bulunmamaktadır. C1 düzeyinde görsele dayalı yazma, anahtar sözcük kullanarak yazma, yeniden sıraya koyma, güdümlü yazma, yer değiştirme ve düzeltme etkinliklerine yer verilmemiştir. Yer değiştirme ve düzeltme etkinliklerinin sayıca en az olduğu görülmektedir.

Headway İngilizce A1 seviyesinde 76, A2 seviyesinde 71, B1 seviyesinde 53, B2 seviyesinde 46, C1 seviyesinde 50, C2 seviyesinde 29 adet etkinlik bulunmaktadır. Etkinlik sayıları başlangıç düzeyinden ileri düzeye doğru azalma göstermektedir. Tamamlama etkinliklerinin tüm dil düzeylerinde sayıca en fazla olan etkinlik türü olduğu tespit edilmiştir. Bunu takip eden ikinci en yaygın etkinlik türü ise dinleme metnine göre yazma etkinlikleri olmuştur. Diğer taraftan örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma, anahtar sözcük kullanarak yazma ve görsele bakarak yazma etkinlikleri ise en az uygulanan etkinlik türleri olarak belirlenmiştir. Headway İngilizce ders kitaplarında en az yer alan etkinlik türünün görsele dayalı yazma olduğu görülmektedir. A2 seviyesinde, anahtar sözcük kullanarak yazma, yeniden sıraya koyma, örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma, yer değiştirme ve düzeltme etkinliklerine hiç yer verilmemiştir. B1 seviyesinde ise yeniden sıraya koyma, dönüştürme ve örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma etkinlikleri yer almamaktadır. B2 seviyesinde ise görsele bakarak yazma ve cevap ya da soru cümlesi yazma etkinliklerine hiç

yer verilmediği görülmektedir. C1 seviyesinde ise görsele bakarak yazma etkinliğinin olmadığı görülmektedir.

Araştırma sonuçları, iki farklı dil kitabı olan Yeni İstanbul Türkçe öğretim kitapları ve Headway İngilizce öğretim kitapları arasında yazma etkinliklerinin dağılımının dikkat çekici bir şekilde farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Her iki kitap serisinde de dil seviyelerine göre etkinlik sayısında azalma eğilimi gözlemlenirken, tamamlama etkinliklerinin tüm dil düzeylerinde en yaygın olduğu belirlenmiştir. Demir (2020) tez çalışmasında İstanbul ve İzmir yabancılar için Türkçe ders kitaplarında boşluk doldurma, yerine koyma ve tamamlama gibi kontrollü yazma etkinliklerinin sayıca diğerlerinden daha fazla olduğunu açıklamıştır. Bu sonuç, mevcut çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Bunun yanı sıra, örneğe ya da ifadeye uygun cümle yazma, anahtar sözcük kullanarak yazma ve görsele bakarak yazma gibi etkinliklerin her iki kitap serisinde de en az yer verilen etkinlik türleri olduğu görülmüştür. Dilin doğru kullanımı ve dil bilgisi öğretimi için sıklıkla kullanılan kontrollü yazma etkinliklerinin tüm dil düzeylerinde dengeli bir dağılımının olması gerekmektedir. Ürün odaklı yaklaşım kapsamında kontrollü yazma etkinlikleri, dil bilgisi ve yapılarına hâkimiyeti artırarak öğrencilerin yazma süreçlerini daha etkili bir şekilde yönetmelerine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle, dil öğretim materyallerinde, özellikle de dil seviyelerine göre özenli ve çeşitlilik sağlayacak şekilde ürün odaklı yazma etkinliklerine önem verilmelidir.

5.1.2 Yeni İstanbul Türkçe ve Headway İngilizce ders kitaplarının tür odaklı yaklaşım bakımından incelenmesine ilişkin sonuçlar

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ders kitapları tüm dil düzeylerine göre incelendiğinde toplamda 57, Headway İngilizce ders kitaplarında 60 tane tür odaklı yaklaşıma ait etkinlik olduğu görülmüştür. Her iki dil kitabında tür odaklı yazma etkinliklerinin ürün odaklı yazma etkinliklerine kıyasla daha az sayıda olduğu görülmektedir.

Yeni İstanbul ders kitapları tür odaklı yaklaşım çerçevesinde incelendiğinde A1 seviyesinde 7, A2 seviyesinde 10, B1 seviyesinde 10, B2 seviyesinde 15 ve C1 seviyesinde 15 adet etkinlik olduğu görülmektedir. Tür odaklı yazma etkinliklerinin başlangıç seviyesinden ileri düzeylere doğru bir artış gösterdiği görülmektedir. Yeni İstanbul ders kitaplarında tür odaklı

yaklaşım bağlamında değerlendirilen etkinlik türleri arasında en fazla bilgilendirici metin türüne yer verildiği tespit edilmiştir. Resmi yazı türleri ve kartpostal kılavuz türlerine en az sayıda yer verilirken mektup ve özlü sözler türünde yazma etkinliklerine hiçbir dil düzeyinde yer verilmemiştir.

Headway İngilizce ders kitaplarında tür odaklı yaklaşım kapsamında A1 seviyesinde 3, A2 seviyesinde 8, B1 seviyesinde 10, B2, C1 ve C2 seviyelerindeki ders kitaplarının her birinde 10 adet yazma etkinliği bulunmaktadır. Tür odaklı yazma etkinliklerinin sayısının başlangıç seviyesinden ileri seviyelere doğru arttığı görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, farklı türdeki yazma etkinlikleri arasında dijital iletişim metin türü sayıca en fazla olan etkinlik olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, konuşma metni türünde yazma etkinliklerine de dikkate değer bir sıklıkla yer verilmiştir. Mektup, broşür ve özlü sözler türündeki yazma etkinliklerine hiçbir düzeyde yer verilmediği görülmektedir.

Yeni İstanbul ve Headway İngilizce ders kitaplarının tür odaklı yazma etkinlikleri açısından farklı yaklaşımlara sahip olduğunu göstermektedir. Yeni İstanbul ve Headway ders kitaplarında, dil seviyeleri yükseldikçe tür odaklı yazma etkinliklerinin çeşitlendiği ve başlangıç seviyesinden ileri düzeylere doğru bir artış olduğu görülmüştür. Yeni İstanbul ders kitaplarında en yaygın etkinlik türü olarak bilgilendirici metinlere ağırlık verilirken, mektup ve özlü sözler gibi belirli türlerin hiçbir dil düzeyinde yer almadığı gözlemlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin diğer türlerdeki yazma becerilerini geliştirme fırsatlarının sınırlı olduğunu düşündürülebilir.

Öte yandan, Headway İngilizce ders kitaplarında dijital iletişim metin türü ve konuşma metni türüne büyük önem verildiği görülmektedir. Dijital iletişim metinlerine yönelik yazma etkinlikleri diğer türlere göre daha sık yer alırken, mektup, gezi yazısı, broşür ve özlü sözler gibi türlerin tamamen göz ardı edildiği belirlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin günlük hayatta yaygın olarak karşılaştıkları dijital iletişim ve konuşma metinlerine daha fazla maruz kalmalarının hedeflendiğini göstermektedir.

5.1.3 Yeni İstanbul Türkçe ve Headway İngilizce ders kitaplarının süreç odaklı yaklaşım bakımından incelenmesine ilişkin sonuçlar

İki farklı dildeki ders kitaplarının detaylı incelenmesi sonucunda, süreç odaklı yaklaşıma ait yazma etkinliklerinin neredeyse hiç yer almadığı gözlemlenmiştir. Yeni İstanbul ders

kitabında sadece 2 adet süreç odaklı yaklaşıma ait yazma etkinliği bulunurken, Headway ders kitabında ise bu yaklaşıma ait hiçbir etkinlik yer almamaktadır. Bu durum, dil öğrenme sürecinde öğrencilerin yazma becerilerini süreç odaklı bir şekilde geliştirmek için yeterli imkânların sağlanmadığını göstermektedir. Türkoğlu (2023) tez çalışmasında öğrencilerin dil bilgisel hatalar yapma konusunda endişelenmeden yazma sürecinin aşamalarını dikkate alan bir yazma ortamı sağlamanın gerekliliğinden bahsetmiştir. Yazma sürecine odaklanmak, öğrenenlere özgür bir yazma ortamı sağlayarak yazma ile ilgili kaygılardan uzaklaşmalarını sağlayacaktır. Bu durum ile ilgili Kurt (2019) yapmış olduğu tez çalışmasında sadece metin oluşturmaya odaklanan öğrencilerin yazma sürecinde üst düzey bilişsel becerileri sergilemekte zorluk çektiklerini belirtmiştir. Geçici (2022) yaptığı çalışmada ise Yeni İstanbul ders kitaplarında süreç odaklı yazma çalışmalarına yer verilmesi gerektiğini önermektedir. Yapılan çalışmaların bu araştırmayı desteklediği görülmektedir.

5.2 Öneriler

Ortaya çıkan sonuçlar, dil öğretim materyallerinin dil seviyelerine uygun etkinliklerin dağılımı açısından özenli bir şekilde tasarlanmasının önemine işaret etmektedir. Yazma becerilerinin geliştirilmesinde öğrencilerin seviyelerine uygun ve çeşitli etkinliklerin kullanılması gerekmektedir. Bu tür materyallerin öğrencilerin dil becerilerini ilerletmeye yönelik daha etkili ve verimli bir öğrenme süreci sağlaması hedeflenmelidir.

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında ürün odaklı yaklaşıma ait tamamlama ve dinleme metnine göre yazma etkinlikleri dışında diğer kontrollü yazma etkinliklerine de yeterli sayıda yer verilmelidir. Ayrıca, görsele dayalı yazma, yeniden sıralama, yer değiştirme ve düzeltme gibi kontrollü yazma etkinliklerinin yeterli sayıda olmadığı görülmektedir. Bundan sonraki yayınlarda bu etkinliklere daha fazla yer verilmesi, hedef dili öğrenenlerin dil bilgisel kuralları, yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini daha iyi pekiştirmesini sağlayacaktır.

2. Tür odaklı yaklaşım kapsamında ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Her iki kitap serisinin de dil seviyelerine uygun etkinlikler sunduğu ancak tür odaklı yaklaşım kapsamında sunulan etkinlik türlerinin farklı olduğu anlaşılmaktadır. Headway İngilizce A1 düzeyi hariç diğer seviyelerdeki ders kitaplarında dijital iletişim yazı türüne ait etkinliklerin olduğu gözlemlenmiştir. Teknolojinin hızlı

ilerlemesiyle birlikte dijital iletişim yöntemleri büyük önem kazanmıştır. Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında da bu alana özgü yazım dilinin öğretilmesi ve pekiştirilmesi amacıyla dijital iletişim yazı türlerine yeterli sayıda yer verilmesi gerekmektedir. Ayrıca yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarının gelecek baskılarında mektup, kişisel yazı, broşür, konuşma metni, efemera, şiir, resmi yazı, kartpostal kılavuz, gezi yazısı ve özlü sözler gibi daha az vurgulanan türlerin de dil öğretim materyallerinde kullanılması önerilmektedir. Dil öğretim materyallerinin, öğrencilere dil becerilerini tür çeşitliliği ile geliştirme fırsatları sunması ve dil seviyelerine uygun etkinliklerle öğrencilerin dil becerilerini çeşitlendirerek ilerletmesi önemlidir. Farklı türde yazma etkinliklerine yer verilmesi, öğrencilerin yazma becerilerini zenginleştirebilecek bir strateji olarak düşünülmelidir.

3. Bu çalışma, süreç odaklı yazma etkinliklerinin diğer yaklaşımlara göre daha az sayıda olduğunu ortaya koymaktadır. Süreç odaklı yaklaşıma ait yazma etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ve tüm seviyelerde ders kitaplarında yer verilmesi gerekmektedir. Ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin sayısının artırılması, öğrencilerin yazma sürecine daha fazla katılım sağlamalarına ve yazılı ifadelerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Süreç odaklı yazma yaklaşımının öğrenenlerin bilişsel yeteneklerini geliştirmesindeki olumlu etkisi göz ardı edilmemelidir. Ders kitaplarında süreç odaklı yazma etkinliklerine yeterli sayıda yer verilmesi, yazma sürecinde fikirlerin daha iyi organize edilmesini ve eleştirel düşünme yapısının oluşturulmasını sağlamaktadır. Özellikle, her seviyede öğrencilere uygun düzeyde ve ilgi çekici etkinlikler sunulması, öğrencilerin dil öğrenme sürecinde daha motive olmalarını sağlayabilir. Ders kitaplarının bu yönde güncellenmesi ve süreç odaklı yaklaşımın önemine daha fazla vurgu yapılması, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin gelişmesine, dil öğrenme sürecinde daha etkili ve güçlü yazarlar haline gelmelerine katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada Yeni İstanbul Türkçe ve Headway İngilizce ders kitapları ürün, tür ve süreç odaklı yazma yaklaşımları bakımından karşılaştırılmıştır. Sonraki yapılacak çalışmalarda farklı yabancılar Türkçe öğretimi ders kitapları ele alınarak daha kapsamlı bir inceleme yapılabilir. Bu sayede farklı ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin benimsediği yaklaşımlar daha iyi anlaşılabilir. Araştırmada sadece ders kitapları incelenmiştir. Sonraki çalışmalarda öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşleri de dikkate alınarak daha kapsamlı bir bakış açısı elde edilebilir.

Sonuç olarak, bu çalışma dil öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan farklı yaklaşımlara ait yazma etkinlikleri açısından bir analiz sunmaktadır ve yazma becerilerinin

geliştirilmesinde etkili bir şekilde kullanılan ders kitaplarının geliştirilmesine yönelik önemli bir katkı sağlayabileceğine işaret etmektedir. Bu önerilerin dikkate alındığı daha ileri çalışmalar, dil öğretimindeki yazma becerilerini geliştirme konusunda daha kapsamlı bir bilgi sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Akat, N (2022). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki okuma metinlerinin diller için Avrupa ortak başvuru metnine uygunluğu* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 715326).
- Akbaş, E. (2020). Yabancı dil eğitiminde yazma eğitimi yaklaşımlarının gözden geçirilmesi ve yazma becerisinin diğer becerilerle ilişkilendirilmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(30), 3038-3082. doi: 10.26466/opus.744508
- Akbulut, S. (2022). *Türkçe öğretmeni adaylarının süreç-tür odaklı yazma yaklaşımı ile yapılandırılmış çok katmanlı metin yazma süreçlerinin incelenmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 753851).
- Altın, S. (2022). *Yabancılar Türkçe öğretiminde fiil-ad durumu ilişkisi: İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitapları örneği* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 759567).
- Alyılmaz, S ve Şengül, K. (2017). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil öğrenme stratejileri*. Kesit Yayınları.
- Ayan, Z. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde orta düzey yazma etkinliklerinin iletişimsel yaklaşım bağlamında değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 451715).
- Azizoğlu, N. İ., Tolaman, T. D., & Tulumcu, F. İ. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde akademik yazma becerisi: karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 2(1), 7-22. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijotfl/issue/41670/503316>
- Badger, R., & White, G. (2000). A process genre approach to teaching writing. *ELT Journal*, 54, 2, 53-160. doi: 10.1093/elt/54.2.153
- Bağcı, H., & Başar, U. (2013). Yazma eğitimi. Durmuş M. ve Okur A. (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (ss. 309-331). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Basturkmen, H. (2014). *Ideas and options in English for specific purposes*. Routledge.

- Bekdaş, M. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk efsaneleri: Okuma ve yazma becerileri üzerine etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 717781).
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Choi, J. ve Nunan, D. (2018). Language Learning and Activation in and beyond the Classroom. *Australian Journal of Applied Linguistics*, 1(2), 49-63. doi: 10.29140/ajal.v1n2.34
- Clark, E. V. (2009). *First language acquisition*. Cambridge University Press.
- Cook, V. (2013). *Second language learning and language teaching*. Routledge.
- Council of Europe (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*. Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.coe.int/lang-cefr.
- Crystal, D. (1979). Child language, learning and linguistics. *British Journal of Educational Studies*, 27(2), 162-165. doi: 10.2307/3119888
- Çelik, B. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan dinleme ve konuşma etkinliklerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 760140).
- Demir, S. (2020). *İzmir ve İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarının yazma yaklaşımları bakımından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 646255).
- Demir, T. (2012). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan temel düzey ders kitaplarının içerik ve şekil yönünden incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 668665).
- Demircan, Ö. (2013). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. (5.baskı). İstanbul: Der Yayınları
- Demirel, Ö. (2012). *Yabancı Dil Öğretimi Dil Pasaportu Dil Biyografisi Dil Dosyası*. 7. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirtaş, İ. (2021). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki atasözü ve deyimlerin kültür aktarımına katkısı* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 687429).

- Dincel, Ö. (2021). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarının ölçme değerlendirme açısından incelenmesi ve konuya dair öğretici görüşleri* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 704148).
- Duran, N. (2023). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında zarf öğretimi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 787303).
- Durmuş, M. ve Okur, A. (Ed.) (2013). *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*. Ankara: Grafiker.
- Elbow, P. (1998). *Writing with power: Techniques for mastering the writing process*. Oxford University Press.
- Finocchiaro, M.B., & Bonomo, M. (1973). *The foreign language learner: a guide for teachers*. NY: Regents Publishing Company.
- Flower, L., & Hayes, J. R. (1981). A cognitive process theory of writing. *College composition and communication*, 32(4), 365-387. doi: 10.2307/356600
- Geçici, F. (2022). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında yazma etkinlikleri: Yazmayı nasıl öğretiyoruz? *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö11), 15-35. doi: 10.29000/rumelide.1146483
- Geçim, H. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki dinleme etkinliklerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 731154).
- Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi-Journal of International Social Research*, 3(12), 178-195. Erişim adresi: <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/trke-retmnde-yazma-etmwriting-education-in-turkish-teaching.pdf>
- Grabe, W., & Kaplan, R. B. (1996). *Theory and practice of writing: An applied linguistics perspective*. Longman.
- Gupta, A. (2019). Principles and Practices of Teaching English Language Learners. *International Education Studies*, 12(7), 49-57. doi: 10.5539/ies.v12n7p49
- Güneş, K. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitapları ile yabancı dil olarak İngilizce öğretimi ders kitaplarının tema ve tema içeriğindeki sözcükler açısından*

- karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 563531).
- Güngör, A. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisini geliştirmeye yönelik bir izlençe önerisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 649972).
- Harmer J (2007) *Practice of English language teaching* (4. basım). Harlow: Pearson Longman.
- Hyland, K. (2003). Genre-based pedagogies: A social response to process. *Journal of second language writing*, 12(1), 17-29. doi: 10.1016/S1060-3743(02)00124-8
- Hyland, K. (2003). *Second Language Writing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hyland, K. (2004). *Genre and second language writing*. University of Michigan Press.
- Kanca, E. (2020). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında görsel-metin uyumu* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 626874).
- Karakoç Öztürk, B. (2021). Yazma becerisine yönelik etkinliklerin süreç temelli yazma yaklaşımı açısından değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 546-573. doi: 10.32321/cutad.918778
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi “Kavramlar ve ilkeler teknikler”*. (26.Basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karatay, H. (2011). Süreç temelli yazma modelleri: Planlı yazma ve değerlendirme. M. Özbay (Ed.), *Yazma eğitimi içinde* (21-43). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaya, S. (2011). *TÖMER'de yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan İngilizce ve Türkçe kitaplarının geçmiş zaman öğretiminin öğretim ilkeleri açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 306515).
- Kayatürk, N (2018). *Yabancılar Türkçe öğretimi kitaplarındaki metinlerin örtülü anlam unsurları açısından değerlendirilmesi (İstanbul yabancılar Türkçe öğretimi seti)* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 517626).
- Keen, J. (2022). Teaching writing: process, practice and policy. *Changing English*, 29(1), 24-39. doi: 10.1080/1358684X.2021.2008229

- Kellogg, R. T. (2008). Training writing skills: A cognitive developmental perspective. *Journal of writing research*, 1(1), 1-26. doi: 10.17239/jowr-2008.01.01.1
- Keskin, F., & Okur, A. (2013). Okuma eğitimi. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (ss. 293-308). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kılıç, F. (2019). *Kültürel öğeler açısından yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kaynak incelemesi: Türkçeye Yolculuk B1-B2 ve Altay Türkçe Öğreniyorum B1-B2 örnekleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 564472).
- Klimova, B. F. (2014). Approaches to the teaching of writing skills. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 112, 147-151. doi: 10.1016/j.sbspro.2014.01.1149
- Koçak, N. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretimi kitap setlerinde dil bilgisi öğretimi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 601819).
- Krahnke, K. J., & Christison, M. A. (1983). Recent language research and some language teaching principles. *Tesol Quarterly*, 17(4), 625-649. doi: 10.2307/3586617
- Krashen, S. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Oxford: Pergamon Press
- Kurt, A. (2019). *Türkçe eğitiminde süreç temelli yazma yaklaşımının altıncı sınıf öğrencilerinin tür odaklı yazma becerisinin gelişimine katkısı* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 558073).
- Lawes, S. (2021). Foreign languages. A. S. Cuthbert ve A. Standish (Ed.), *What Should Schools Teach?: Disciplines, subjects and the pursuit of truth* içinde (2.basım). (ss. 122–136). UCL Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv14t475s.14>
- Littlewood, W. (2004). Second language learning. A. Davies ve C. Elder (Ed.), *The handbook of applied linguistics* içinde (ss. 501-524). Oxford: Blackwell Publishing
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). Türkçe dersi öğretim programı. Ankara: MEB Yayınları.
- Mitchell, R., & Myles, F. (1998). *Second language learning theories*. London: Arnold.
- Nunan, D. (1991). *Language Teaching Methodology: A Textbook for Teacher*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Nunan, D. (1997). Language teaching and research. D. Griffie ve D. Nunan (Ed.), *Classroom teachers and classroom research* içinde (ss. 13-22). Tokyo: The Japan Association for Language Teaching (JALT).

- Ömeroğlu, E. (2016). *Yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarının incelenmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 448208).
- Öncül, E. (2020). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin diller için Avrupa ortak başvuru metni kapsamında değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 645235).
- Raimes, A. (1983). Tradition and revolution in ESL teaching. *TESOL quarterly*, 17(4), 535-552. doi: 10.2307/3586612.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge University Press.
- Sakoğlu, O. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde düzeltme sembollerinin kullanımının yazma becerisine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 739797).
- Seyhan Yücel, M. (2018). Gençlere Yönelik Almanca Ders Kitaplarında Metin Türleri ve İncelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, Prof. Dr. Seyyare DUMAN (Özel Sayı), 102-112. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/aujef/issue/35882/432282>
- Steele, V. (2004). Product and process writing: a comparison. <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowning-subject/articles/product-and-process-writing-comparison> adresinden erişilmiştir.
- Şimşek, E. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 576600).
- Tangpermpoon, T. (2008). Integrated approaches to improve students writing skills for English major students. *ABAC journal*, 28(2). Erişim adresi: <http://www.assumptionjournal.au.edu/index.php/abacjournal/article/view/539/485>
- Tekin, G. (2023). *Yabancılar Türkçe öğretiminde tür odaklı yazma* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 790382).
- Tiryaki, E. N. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 38-44. doi: 10.16916/aded.16018

- Tiryakiol, S. (2021). *Pedagogik Gramer: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Tasarımı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Tok, M. (2013). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki yazma çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 253-283. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksosbil/issue/21644/232685>
- Türkoğlu, H. H. (2023). *The effects of collaborative process and collaborative product approaches to writing on 7th grade students' writing performance in online environment* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 777627).
- Ur, P. (2012). *A course in English language teaching*. Cambridge University Press.
- Uysal, H. H. (2009). Socio-cultural approaches in second language speaking and writing education. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.), *Yabancılar Türkçe Eğitimi: Yöntem, Politika ve Beceriler* (ss. 91-104). Ankara: Anı Publications.
- Ülper, H., & Leyla, Uzun. (2009). Bilişsel süreç modeline göre hazırlanan yazma öğretimi izlencesinin öğrenci başarısına etkisi. *İlköğretim online*, 8(3), 651-665. Erişim adresi: dergipark.org.tr/en/pub/ilkonline/issue/8597/106986
- Ünay, M. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitapları okuma metinlerinde bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi kullanımı* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 641049).
- Ünsal, G. (2008). Yazma öğretimi. *Dil Dergisi*, (142), 46-60. Erişim adresi: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=550486>
- Yaylı, D. & Yaylı, D. (2014). Tür odaklı yabancı dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (1), 143-152. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/huydotad/issue/37783/436220>
- Yaylı, D. (2014). Yabancı dilde yazma eğitiminde yaklaşımlar. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.), *Yabancılar Türkçe Öğretimi: Politika, Yöntem ve Beceriler* içinde (ss. 71-90). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yaylı, D. (2014). Yabancı dilde yazma eğitiminde yaklaşımlar. *Yabancılar Türkçe Öğretimi-Politika Yöntem ve Beceriler*, 71-90.

- Yaylı, D., & Bayyurt, Y. (2014). *Yabancılara Türkçe öğretimi: politika yöntem ve beceriler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldız, C. (2003). *Türkçe öğretiminde alternatif yöntemler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yılmaz, F. (2014). Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 2 Ders Kitabı Yazma Etkinlikleri Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2014(2), 37-48. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/goputeb/issue/7322/95826>
- Zinsner, W. K. (1994). *On writing well: an informal guide to writing nonfiction*. (5. basım). New York: Harper Collins Publishers.

